

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra společenských věd

**Násilí v partnerských vztazích se zaměřením na jeho
původce**

Diplomová práce

Violence in partner relationships with a focus on its perpetrator

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
PhDr. Veselá Jitka Ph.D.

AUTOR PRÁCE
Bc. Veronika Pavlíčková

Praha
2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 29.2.2024

Bc. Veronika Pavlíčková

Poděkování

Ráda bych využila této příležitosti k vyjádření upřímné vděčnosti těm, kteří mi v průběhu psaní této diplomové práce poskytli cennou podporu a pomoc. Nejprve bych chtěla poděkovat PhDr. Jitce Veselé, Ph.D., za její výjimečné vedení, konzultace a neocenitelné rady, které mi byly v průběhu tvorby této práce nesmírně cenné. Dále děkuji PhDr. Václavu Chytrému z organizace Diakonie ČCE a Mgr. Josefu Petrovi z Ligy otevřených mužů za ochotu a čas věnovaný poskytnutí rozhovoru, který se stal klíčovým zdrojem pro empirickou část mé práce. Za pomoc s gramatickou kontrolou děkuji Ing. Václavu Hofmanovi, Ph.D. V neposlední řadě děkuji za cenné rady Marii Doležalové.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá problematikou partnerského násilí se zaměřením na jeho původce. Práce je rozdělena na dva celky. První částí je teoretická část, kde je za pomoci rešerše odborné literatury přiblížena daná problematika. Za klíčové kapitoly teoretické části lze označit popis podob násilí v partnerských vztazích, charakteristiku původce násilí v těchto vztazích (faktory a teorie příčin vzniku partnerského násilí, odborné typologie původců násilí) a podoby psychoterapeutické práce s těmito osobami. Empirická část je založena na rozhovorech s dvěma představiteli z vybraných organizací poskytující programy pro původce partnerského násilí. Jedná se o organizace Diakonie ČCE a Liga otevřených mužů. Empirické šetření ukázalo klíčovou roli programů pracujících s původci násilí v poskytování terapeutické pomoci.

KLÍČOVÁ SLOVA

partnerské násilí * původci partnerského násilí * terapeutická pomoc * podoby partnerského násilí * charakteristika původce partnerského násilí * vznik partnerského násilí

ANNOTATION

Master thesis focuses on the issue of intimate partner violence with a particular emphasis on its perpetrators. It is divided into two main parts. The first part is theoretical, where the problem is approached through a review of scholarly literature. Key chapters of the theoretical part include descriptions of the forms of violence in intimate partner relationships, characteristics of perpetrators within these relationships (factors and theories of the causes of IPV, expert typologies of perpetrators) and modalities of psychotherapeutic work with these individuals. The empirical part is based on interviews with two representatives from selected organizations providing programs for perpetrators IPV. These organizations include Diakonie and the League of Open Men. The empirical investigation highlighted the huge role of these programs.

KEYWORDS

intimate partner violence * perpetrators of intimate partner violence * therapeutic assistance * forms of intimate partner violence * characteristics of perpetrators of intimate partner violence * origin of intimate partner violence

Obsah	
Úvod	7
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Základní poznatky k problematice	9
1.1 Co to je partnerské násilí a odkud se vzalo	9
1.2 Problematika současných partnerských vztahů	12
1.3 Legislativní základ problematiky	13
1.3.1 Prvky ochrany před partnerským násilím	14
1.4 Partnerské násilí ve statistických datech	15
2 Vývoj mocenské dynamiky vztahů	17
3 Podoby partnerského násilí	21
4 Charakteristika původce partnerského násilí	24
4.1 Faktory a teorie příčin vzniku partnerského násilí	24
4.2 Poruchy osobnosti a jejich vliv na partnerské násilí	29
4.3 Vybrané typologie násilného partnera	30
4.3.1 Mírně toxičtí a nebezpečně toxičtí lidé	30
4.3.2 Family only, dysphoric/bordeline and generally violent/antisocial	33
4.3.3 Kobry a pitbulové	34
4.4 Charakteristické rysy původce partnerského násilí	36
5 Psychoterapeutická práce s původci partnerského násilí	39
5.1 Cíle práce s původci násilí	39
5.2 Principy práce s původci násilí	40
5.2.1 Teoretické koncepty programů	42
5.3 Organizace poskytující programy pro původce násilí	43
5.4 Podoby intervence s původci násilí	45

EMPIRICKÁ ČÁST	47
6 Empirické šetření.....	47
6.1 Cíl empirického šetření.....	47
6.2 Volba metody.....	47
6.3 Šetřený vzorek – představitelé vybraných organizací a základní charakteristika těchto organizací.....	48
6.4 Průběh šetření.....	50
7 Analýza dat.....	51
7.1 Vyhodnocení	51
7.1.1 Okruh číslo 1 – Charakteristika osoby klienta	51
7.1.2 Okruh číslo 2 – Přiblížení poskytovaného programu.....	55
7.1.3 Okruh číslo 3 – Proces psychoterapeutické práce	61
8 Shrnutí výsledků empirické části	67
9 Závěr	70
10 Seznam použité literatury	72
Monografie	72
Časopisecké články	73
Zákonná úprava	74
Webové stránky a elektronické zdroje.....	74
11 Přílohy práce.....	78
Příloha 1: Informovaný souhlas Diakonie.....	78
Příloha 2: Informovaný souhlas LOM.....	79
Příloha 3: Přepis rozhovoru s respondentem Diakonie	80
Příloha 4: Přepis rozhovoru s respondentem LOMu	92
Příloha 5: Ukázka kódování v programu Requal.....	105
12 Seznam zkratk	106

Úvod

Jak název napovídá tématem diplomové práce je problematika *násilí v partnerských vztazích se zaměřením na jeho původce*. Práce se zabývá původci partnerského násilí (dále jen původci či původci násilí). Důvodem volby tohoto tématu je jeho aktuálnost a nedostatek současného uchopení problematiky. Odborných textů o partnerském (domácím) násilí a jeho obětech je nespočet. Autorka tak chtěla přispět k objasnění tohoto, ne tolik populárního, tématu, neboť pro efektivní potírání partnerského násilí je stěžejní začít změnu právě u původce násilí. Samotný pojem původce násilí značí, že partnerské násilí začíná právě u něj. Proto je pro možnou eliminaci tohoto fenoménu zásadní pochopit osobu původce a naučit ho reagovat adekvátně a bez násilí. I když to ovšem není vždy možné. Jedině dostatečnou edukací o násilném chování, jeho podobách a možných, společensky přijatelných reakcích na problémové situace je možné, dle autorky, eliminovat riziko vzniku partnerského násilí na nejnižší možnou míru.

Ústředním cílem práce je na základě analýzy poznatků současné odborné literatury vytvořit přehled o typech a okolnostech násilí v partnerských vztazích, na jejichž pozadí je maligní chování pod vlivem intenzivních pocitů. Dále je cílem analyzovat původce násilí se zaměřením na jeho charakteristiku. Druhotným cílem je prozkoumat práci s původci partnerského násilí se zaměřením na charakteristiku vstupujících klientů, jejich motivaci, strukturu programů a proces psychoterapeutické práce ve vybraných organizacích (Liga otevřených mužů – dále jen LOM a Diakonie ČCE – dále jen Diakonie).

Pro zpracování práce je využita široká škála odborné literatury jak české, tak zahraniční. Autorka usiluje rešerší odborné literatury o poskytnutí aktuálního pohledu na danou problematiku. Stabilní teoretický základ je následně v práci využit jako stavební kámen empirické části. Tato práce je tak teoreticko-empirickou prací.

V teoretické části jsou představeny základní poznatky k tématu, včetně definice partnerského násilí, jeho současných podob, legislativního rámce a statistických dat. Dále se práce zaměřuje na vývoj mocenské dynamiky v partnerských vztazích. Stěžejní kapitolou je pak charakteristika původce násilí. V rámci kapitoly jsou představeny faktory a teorie příčin vzniku partnerského násilí spolu s vybranou odbornou typologií násilného partnera. Poslední část teoretické části práce se věnuje

psychoterapeutické práci s původci násilí zahrnující cíle a principy práce s původci. Dále pak přehled organizací poskytující programy pro původce násilí a podoby intervence.

V empirické části této práce je provedeno empirické šetření za pomoci polostrukturovaného rozhovoru. Šetření se zaměřuje na dvě konkrétní organizace (LOM, Diakonie) poskytující programy pro původce. Získaná data jsou následně podrobena analýze a vyhodnocení za pomoci otevřeného kódování.

Práce přináší hlubší pochopení problematiky partnerského násilí a psychoterapeutické práce s původci násilí. Získané poznatky mohou sloužit jako podpora pro další rozvoj intervencí a prevence v této oblasti.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Základní poznatky k problematice

Partnerské násilí je úzce spjato s pojmem domácího násilí. Dalo by se říct, že je jeho základní formou. Z tohoto důvodu budou v práci pojmy domácího násilí a partnerského násilí často prolínány a spojovány, neboť je nejde vždy jasně rozlišit.

1.1 Co to je partnerské násilí a odkud se vzalo

Definice domácího/partnerského násilí se v celosvětovém měřítku liší. To, co je považováno za násilí v České republice, potažmo v Evropě, nemusí být vnímáno stejně jinde na světě. Definice se nemění pouze s geografickou polohou, ale také s časem. Na formulaci tohoto fenoménu mají vliv především kulturní a společenské normy. To, jak je, nejen násilí v partnerských vztazích, bráno v dané zemi se pak promítá do právního řádu.

Jak již bylo řečeno výše, definic je celá řada. Nejčastěji se setkáváme s tím, že: *„Domácí násilí je způsob chování mezi blízkými lidmi (zpravidla intimními partnery), kteří spolu sdílejí společný domov, kdy jeden z nich uplatňuje moc a kontrolu nad tím, co dělá ten druhý. K násilí dochází opakovaně, v soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti. Intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopnosti včas toto jednání zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah.“¹* Nejedná se však pouze o násilí mezi intimními partnery, domácí násilí v sobě zahrnuje jakékoliv násilné projevy v rámci rodiny, a to včetně násilí na dětech, seniorech, mezi sourozenci apod.

Pro pojem partnerského násilí (intimate partner violence, IPV) lze uvést definici Světové zdravotnické organizace (WHO). Ta říká, že partnerské násilí je *„chování intimního partnera nebo bývalého partnera, které způsobuje fyzickou, sexuální nebo psychickou újmu, včetně fyzické agrese, sexuálního nátlaku, psychického týrání a kontrolujícího chování.“²* K partnerskému násilí tudíž může docházet jak mezi manžely, partnery, seznamujícími se partnery, tak mezi sexuálními partnery. Nemusí

¹ *Co je domácí násilí.* Bílý kruh bezpečí [online]. 2009 [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/co-je-domaci-nasili/>

² *Violence against women.* World health organization [online]. [cit. 24. 10. 2023]. Dostupné z: <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

tedy spolu sdílet společný domov a může se jednat i o bývalé partnery.³ Partnerské násilí, pak lze dělit na násilí ve formě **týrání** a **situační párové násilí**.⁴ Tyto pojmy budou blíže rozvedeny v následujících kapitolách.

Důležité je také upozornit i na formu násilí. Dávno již neplatí, že domácí, potažmo partnerské násilí, musí být na první pohled na oběti vidět. Nejedná se pouze o násilí fyzické, nýbrž také psychické, sexuální, sociální či ekonomické.⁵ Právě forma páchaného násilí má největší vliv na vnímání tohoto fenoménu. Nejen dříve, ale i dnes se pod tímto pojmem skýtá utkvělá představa zbité, nemohoucí ženy. To však již dávno neplatí.

Stejně jako se v dnešní době stále více upouští od pojmu pachatel partnerského násilí (místo toho se využívá původce násilí), upouští se v této problematice i od pojmu oběť. Více se využívá termín ohrožená osoba. Ta je definována jako: „každý člověk, který je vystaven násilí v okruhu blízkých osob. Ohrožená osoba může, ale nemusí být ještě obětí například proto, že intenzita násilného chování původce či původkyně násilí je nízká a nespĺňuje skutkovou podstatu trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí. Výraz „oběť“ se používá zejména v souvislosti se závažnějšími podobami domácího násilí – v tomto smyslu představuje oběť vždy osobu ohroženou domácím násilím.“⁶ V této práci však nebudou pojmy tak striktně odlišovány a budou částečně spojovány.

Domácí násilí bylo dlouhou dobu tabu. První odborné formulace tohoto pojmu jsou zaznamenány až v sedmdesátých letech 20. století. Ve společnosti převládal názor, že se jedná o výhradně rodinnou záležitost, a tak má být také řešena (v soukromí rodiny). Domácí násilí však není pouze rodinnou záležitostí, nýbrž celospolečenským

³ BREIDING MJ, Basile KC, SMITH SG, BLACK MC, MAHENDRA RR. *Intimate Partner Violence Surveillance: Uniform Definitions and Recommended Data Elements*, Version 2.0. Atlanta (GA): National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention; 2015. S.18.

⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8. S. 33.

⁵ ŠPATENKOVÁ, Naděžda a kol. *Krizová intervence pro praxi. 2.*, aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, Psyché, 2011. ISBN 978-80-247-2624-3. S. 197.

⁶ TRÁVNÍČEK, Zdeněk. *Minimální standardy práce s původci a původkyněmi násilí v blízkých vztazích v České republice*. Úřad vlády ČR [online]. 2018 [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Minimalni-standardy-prace-s-puvodci-a-puvodkynemi-nasili-v-blizkych-vztazich-v-Ceske-republice.pdf

problémem. K řešení je zapotřebí zapojení nejen aktérů partnerského násilí, ale i příslušných složek společnosti (Policie, OSPOD, neziskové organizace apod.).⁷

Případ Francine Hughesové odstartoval vlnu změn v problematice domácího násilí. Francine Hughesová se stala symbolickou postavou v boji proti domácímu násilí v 70. letech. Její čin, kdy upálila vlastního manžela po letech týrání, vzbudil veřejnou pozornost a ovlivnil vnímání obětí domácího násilí. Její příběh přispěl k posunu ve společenském pohledu na ty, kdo trpí tímto druhem násilí, a podnítil diskuse o nutnosti poskytování podpory obětem a nastartoval celkové změny systému.⁸ Původně bylo domácí násilí chápáno především jako fyzické násilí páchané muži (manželi, partneři) vůči ženám (manželkám, partnerkám) žijících ve společné domácnosti. V roce 1974 byl v USA založen první azylový dům pro týrané ženy. Tuto představu pak umocňovaly často až brutální příběhy žen z azylových domů. Do povědomí se začal dostávat obraz týrané ženy, která je silně traumatizovaná a bezmocná. Odborné poznatky o domácím násilí byly dlouhou dobu ovlivněny právě tímto obrazem.⁹ Postupem času se však toto pojetí měnilo. Dnes se pod pojmem domácího násilí skrývá nejen partnerské násilí, a to jak v heterosexuálních, tak homosexuálních vztazích, ale i mezigenerační násilí (resp. násilí rodičů vůči dětem a to i naopak či násilí na seniorech) a také násilí mezi sourozenci či dalšími členy domácnosti. Obecně by se dalo říct, že se především jedná o *snahu jednoho člena domácnosti získat kontrolu a převahu nad druhým*.¹⁰

Jak tedy vypadá partnerské násilí dnes?

Představa partnerského násilí prošla v průběhu let významnými změnami. Nikdo by ale nečekal, jak obří a spletitý problém vyplave na povrch po průlomu v 70. letech minulého století. Ačkoli se představa partnerského násilí, jako zbité ženy, stále v určitých koutech světa drží, tato představa je již dávno pasé. Povědomí o tom, že partnerské násilí není pouze fyzického rázu a že osobami ohroženými nejsou pouze ženy, nýbrž i muži se stává zřetelnější.

⁷ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 25.

⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8. S. 9.

⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. S. 236.

¹⁰ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 26.

Dá se ale vážně partnerské násilí chápat jako vztah, kdy se jeden z partnerů snaží získat kontrolu a převahu nad druhým? Ačkoliv je pro partnerské násilí asymetrie vztahu typická, nemusí tomu tak vždy být. V současné době je daleko častější **oboustranné násilí**, laicky řečeno "italská domácnost". Násilného jednání se ve vztahu mohou dopouštět oba partneři navzájem. Neměnná role oběti a pachatele tudíž v těchto vztazích zaniká, ostatní znaky partnerského násilí naproti tomu nikoli.¹¹ Řada studií dokonce dokládá, že se jedná o nejčastější formu partnerského násilí.¹²

Důležité je odlišit pojem oboustranného partnerského násilí od relativně nově zavedeného výrazu "violent resistance" neboli **násilného odporu**. Oběť se v těchto vztazích stává sekundárním agresorem. K násilí se však uchyluje sporadicky a asymetrie vztahu je zachována. Dle dosavadních zjištění se sekundární agrese dopouštějí ženy v rámci akutní reakce na fyzické násilí.¹³

1.2 Problematika současných partnerských vztahů

Pro komplexní pochopení problematiky partnerského násilí je stěžejní pochopit problematiku současných partnerských vztahů. V dnešní době moderních technologií se lidé velice často seznamují, navazují a rozvíjejí partnerské vztahy prostřednictvím digitální komunikace. Možnost neustálého on-line kontaktu s druhou osobou pak často zapříčiňuje urychlené seznámení a zamilování se. Lidé pak mohou snadno nabýt dojmu, že danou osobu na druhé straně telefonu dobře znají a mohou jí důvěřovat. Onu osobu však vůbec neznají, reflektují pouze to, co je jim ochotna ze sebe ukázat. Nežřídka se pak stává, že jeden z partnerů přikládá vztahu jiný význam než ten druhý.

Dříve digitální seznamovací platformy, tak jak je známe dnes, nebyly. Vrcholem inovativního seznámení byl inzerát v novinách. Není tedy divu, že většina lidí se seznamovala v reálném prostředí. Dnešní doba však umožňuje pohodlně se seznámit s takřka nekonečným počtem osob z pohodlí domova. A to bez zdlouhavých příprav, finančních nákladů a organizačních aktivit na vzájemnou schůzku. Zároveň je v on-line světě možné se vyhnout případnému nepříjemnému zážitku s osobou, která se nám

¹¹ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 39.

¹² Tamtéž S. 22.

¹³ JOHNSON, Michael P. *A typology of domestic violence: intimate terrorism, violent resistance, and situational couple violence* [online]. Boston: Northeastern University Press. 2008. The Northeastern series on gender, crime, and law [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/natl-ebooks/detail.action?docID=1084935>. S. 51-56.

vlastně ani nebude líbit. Teoretická možnost velkého a pohodlného výběru partnerů nás potom svádí k určité nezodpovědnosti. Hledání partnera a navazování vztahu nám tak může spíše připomínat nákup v internetovém obchodě. „Když to nevyjde s tímhle, můžu to zítra zkusit s někým jiným.“ A podobně jako při výběru pestré nabídky zboží v e-shopu se nám vkrádají analogické otázky. „Je tohle vážně ten pravý/ta pravá? Není někde na webu někdo lepší, někdo, kdo by mi vyhovoval víc? A zejména: „Má cenu o tento vztah vůbec usilovat? Mám se kvůli němu/jí nějak omezovat a vzdát se svého pohodlí?“ Což pochopitelně vede k neustálému subjektivnímu zpochybňování aktuálního partnerského vztahu.

Právě kvůli těmto přístupům je v dnešní době nespočet toxických vztahů napříč celou společností. Rychle navázání vztahu, zamilování se a nedostatečné poznání partnera může vyústit v neshody. O to víc, pokud spolu partneři začnou nerozvážně sdílet společnou domácnost či rovnou založí rodinu.

Onu nezodpovědnost lze spatřovat i v ukončování těchto vztahů. V dnešní době není nic neobvyklého ukončit vztah skrze zprávu či dokonce daný vztah neukončovat vůbec. Přestat odepisovat, vymazat či zablokovat partnera a začít na novo s čistým štítem. Opuštěnému partnerovi toto chování a ukončení vztahu však může způsobit četné psychické rány. O to víc, pokud tento postup partner několikrát zopakuje.

1.3 Legislativní základ problematiky

Jak již bylo řečeno výše, k odborné formulaci pojmu domácího násilí došlo až v druhé polovině minulého století, a tak není divu, že i právní úprava této problematiky je relativně vágní a nejasná. Samotný pojem není momentálně definován v žádném z právních předpisů České republiky, což mimo jiné způsobuje i nejednotný přístup orgánů činných v trestním řízení.

Náš právní řád nejčastěji využívá následující právní předpisy pro ochranu oběti před násilným chováním pachatele:¹⁴

Ústava České republiky č. 1/1993Sb.

Listina základních práv a svobod č. 2/1993 Sb., která mimo jiné deklaruje právo: na život (čl. 6 LZPS), na ochranu zdraví (čl. 31 LZPS), na nedotknutelnost osoby a zákaz

¹⁴ *Legislativa v ČR*. ROSA centrum pro ženy. [online]. 2023. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/informace-pro-zeny/legislativa-v-cr/>

nelidského nebo ponižujícího zacházení (čl. 7 LZPS) a na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a na ochranu jména (čl. 10 LZPS).¹⁵

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. v platném znění. Trestné činy, které jsou nejčastěji páchany v oblasti partnerského násilí, jsou uvedeny především v hlavě 1., 2., 3. a 4. trestního zákoníku. Nejčastěji se jedná o trestné činy týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199), ublížení na zdraví (§ 146), těžké ublížení na zdraví (§ 145), omezování osobní svobody (§ 171), vydírání (§ 175), útisk (§ 177), porušování domovní svobody (§ 178), znásilnění (§ 185), sexuální nátlak (§ 186), pohlavní zneužití (§ 187), ohrožování výchovy dítěte (§ 201), nebezpečné vyhrožování (§ 353) a neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru (§ 208).¹⁶

Přestupkový zákon č. 200/1990 Sb. v platném znění, kde je daný přestupek nejčastěji klasifikován jako přestupek proti občanskému soužití.

Nově pak zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím č. 135/2006, s účinností od 1. ledna 2007. **Zákon o ochraně před domácím násilím** upravuje a hlavně propojuje postupy policie, justice a sociálních služeb při řešení případů domácího násilí. Zavádí institut dočasného vykázání, viz následující kapitola *Prvky ochrany před partnerským násilím*.

Projevy partnerského násilí lze tedy postihnout v rovině trestněprávní, správněprávní a občanskoprávní.

1.3.1 Prvky ochrany před partnerským násilím

Legislativní úprava zavádí následující prvky sjednocující ochranu před partnerským násilím:¹⁷

Institut vykázání, který policistům umožňuje násilnou osobu vykázat na 10 dní, přičemž délka vykázání nesmí být kratší. Tento institut je však pouze pravomoci, nikoli povinností policie. Tomuto institutu je pak věnována celá hlava 7 zákona o Policii ČR

¹⁵ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

¹⁶ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*. Vyd. 2. Edice kapesních zákonů. Praha: Armex, 2011. ISBN 978-80-87451-03-8.

¹⁷ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Vydání první. Praha: Portál, 2020. 182 stran. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 65-66.

č. 273/2008 Sb. Aktuálně se diskutuje o prodloužení tohoto institutu na 14 dní.¹⁸ Institut nemá sankční charakter, slouží k ochraně oběti před dalším útokem.

Předběžná opatření, na základě návrhu ohrožené osoby může soud agresorovi uložit absolutní zákaz styku s obětí včetně zákazu vstupu do společných prostor. Tyto opatření trvají jeden měsíc, lze je však prodloužit až na šest měsíců. Pomocí předběžných opatření lze rovněž svěřit nezletilé děti do výhradní péče jednoho z rodičů.

Přestupková opatření. Spadají sem především omezující opatření v podobě povinnosti původce podrobit se vhodnému programu zaměřenému na zvládnání vzteku. Tyto programy jsou pro práci stěžejní a bude jim věnována celá kapitola nazvaná Práce s původci násilí.

Trestněprávní opatření, která vyplývají ze spáchaného trestného činu.

Intervenční centra, která slouží pro pomoc obětem partnerského násilí.

1.4 Partnerské násilí ve statistických datech

Na základě výzkumného šetření agentury Ipsos, které proběhlo 28.7.2022 – 1.8. 2022, vyplývá, že až **20 % Čechů** zažilo na vlastní kůži některou z forem domácího násilí. Výzkumného šetření se zúčastnilo 1 050 respondentů ve věku 18 a více let. Téměř každá třetí žena (30 %) z celkového počtu dotazovaných uvedla, že má zkušenost s domácím násilím. Z mužů toto uvedl každý devátý (téměř 12 %). Oběti domácího násilí se nejčastěji (7 z 10) svěřují blízké osobě nebo daný problém s nikým neřeší (téměř třetina), nejméně pak hledají pomoc na linkách důvěry. Na policii se obrací pouze zlomek obětí, ani ne čtvrtina, a tak není divu, že před samotný soud se dostane malé procento případů.¹⁹ Ze statistických dat asociace pracovníků intervenčních center ČR vyplývá, že institut vykazání byl využit na 19 606 násilníků (období 1.1.2007 – 30.9.2023), to znamená v průměru 1 250 násilníků ročně.²⁰ Z výzkumného šetření je patrné, že problematika domácího násilí je větší problém, než se může na první pohled

¹⁸ *Domácí násilí - institut vykazání a další informace*. Odbor prevence kriminality. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2023 [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>

¹⁹ *Výzkum: Každý pátý člověk se stal obětí domácího násilí*. Právní prostor [online]. 2022. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/vyzkum-kazdy-paty-clovek-se-stal-obeti-domacihonasili>.

²⁰ *Přehled počtu vykazání Policií ČR dle krajů*. Bílý kruh bezpečí [online]. 2023. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-za-zari-2023/>.

zdát. Navíc je také otázkou, jak moc byli respondenti, především mužského pohlaví, v šetření “upřímní”. Muži se totiž častokrát jako oběť nedefinují. Chování partnerky nehodnotí jako trestný čin nebo jako zřetelně nežádoucí chování a za to, co se jim děje se stydí.²¹ Odhadovaný počet obětí tak může být ještě větší.

Pod realizací institutu pro kriminologii a sociální prevenci vznikl projekt ViolenceOFF. Snahou tohoto projektu je především zmapovat stávající situaci v oblasti zacházení s pachateli partnerského násilí v ČR a zároveň poskytnout validní data na zlepšení práce s těmito osobami.²² Tento projekt mimo jiné předkládá statistická data zjištěná v této oblasti. V období let 2008 až 2022 bylo soudy projednáno v průměru 545 případů domácího násilí ročně, z toho v ročním průměru 384 případů domácího partnerského násilí – v posledních 6 letech ustálení na cca 370 případů ročně.²³ Z trestných činů se znakem partnerského násilí to byly nejčastěji trestné činy týrání osoby žijící ve společném obydlí (průměrně 64 %) a nebezpečné vyhrožování (19 %). Roste počet případů partnerského násilí v kontextu druh-družka a současně klesá v manželském soužití. Pouze minimum pachatelů odchází od soudu s nepodmíněným trestem odnětí svobody.²⁴ Ze demografické sociologické charakteristiky pachatelů těchto případů partnerského násilí vyplývá, že téměř dvě třetiny (65 %) jsou recidivisté, z nich většina (73 %) byla trestána opakovaně. Ve většině případů byl pachatel muž (97 %) ve věku 30-44 let (53 %). Dlouhodobě pak roste počet mladších pachatelů (věková kategorie do 30 let).²⁵ Bohužel je však důležité mít stále na paměti, že tyto výstupy jsou pouze z případů řešených před soudy, drtivá většina případů domácího násilí (partnerského násilí) se před soud vůbec nedostane.

²¹ BURIÁNEK, Jiří, PIKÁLKOVÁ, Simona a PODANÁ, Zuzana. *Násilí na mužích: sonda do zákoutí partnerských vztahů*. Vyd. 1. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. 110 s. Humanitas; sv. 8. ISBN 978-80-7308-545-2. S. 20.

²² Institut pro kriminologii a sociální prevenci. *ViolenceOFF*. [online]. 2023. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://violenceoff.cz/>

²³ GROHMANNOVÁ, K. *Špička ledovce aneb partnerské násilí ve statistických datech*. Prezentováno: Praha, konference práce s původci domácího násilí – kde jsme a kam směřujeme, 6.11.2023. PowerPoint. / [online]. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: https://violenceoff.cz/wp-content/uploads/2023/11/1-Konference_S%CC%8Cpic%CC%8Cka_ledovce.pdf

²⁴ Tamtéž

²⁵ Tamtéž

2 Vývoj mocenské dynamiky vztahů

Pro pochopení dynamiky vztahů je stěžejní pochopit, zda jde o „jasně asymetrický vztah zahrnující dynamiku zneužívání a týrání oběti, anebo zda k násilí dochází v konfliktních situacích mezi partnery“.²⁶ Týrání a partnerské konflikty představují dva základní rozlišitelné zarámování pro jednotlivé formy násilí. Jednotlivé formy/podoby jsou rozpracovány v následující kapitole.

Partnerské násilí M.P. Johnson ve spolupráci s Joan Kelly dělí do následujících skupin.²⁷

1. Nátlakové kontrolující násilí (coercive controlling violence, CCV) dříve chápáno pouze jako intimní terorismus

Tabulka 1: Závažné kriminalizovatelné vzorce partnerského násilí podle § 199 trest.z.

NÁZEV	TYPICKÉ ZNAKY	DALŠÍ CHARAKTERISTIKY
Intimní terorizování Klasická původní varianta DN	<ul style="list-style-type: none"> • cyklus DN (tj. dlouhodobé a opakující se incidenty) • vztahová asymetrie • převažuje fyzické násilí • eskalace • uplatňování kontroly a moci 	V 97% případů jsou pachateli muži, ve 3% případů jsou pachatelkami ženy. U oběti vzniká syndrom týrané osoby. Startéry incidentů jsou malichernosti.
Psychické DN (mental torment)	<ul style="list-style-type: none"> • cyklus DN (tj. opakující se incidenty) • vztahová asymetrie • převažuje psychické násilí • uplatňování kontroly a moci 	Závažné podoby psychického týrání výrazně omezující kvalitu života oběti. Oběť je zbavena spolurozhodování o chodu rodiny i o svém sebeurčování. U oběti může vzniknout syndrom týrané osoby. Fyzické násilí řídké, nevede obvykle k závažnějším zraněním oběti.
Dysforické DN	<ul style="list-style-type: none"> • cyklus DN (tj. opakující se incidenty) • vztahová asymetrie • převažuje psychické násilí • uplatňování kontroly a moci • žárliivost 	Tyrán vykazuje znaky DEPENDENTNÍ OSOBNOSTI . Nápadná je snaha mít partnera jen pro sebe, excesivně kontrolovat jeho pohyb a kontakty, dostat jej do sociální izolace. Frustrace u tyrana uvozuje násilné incidenty. U oběti může vzniknout syndrom týraného partnera.

Zdroj: Forezně psychologické poznatky k domácímu násilí

²⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8. S. 32

²⁷ Tamtéž

Intimní terorismus je vzorec chování založený na kontrole a manipulaci oběti. Je považován za klasickou variantu partnerského násilí. Násilník používá zejména fyzické násilí, doprovázené emociálním týráním a vynuceným sexem, jako úmyslnou taktiku k dosažení asymetrického vztahu a nabytí a udržení kontroly nad svou partnerkou. Dalším typickým znakem je cyklus domácího násilí (dlouhodobé a opakující se incidenty). Spouštěči jsou různé zanedbatelné podněty (cinkají talíře při úklidu, domněle výrazné líčení, nevyprané tričko atd.). Následky intimního terorismu na oběti jsou vysoce traumatizující a komplexní (fyzické i psychosociální). U oběti se může vyskytnout syndrom týrané osoby. Ve většině případů se jedná o mužské pachatele (97 %).²⁸

Psychické týrán (mental tortment, MT) je domácí násilí s dominancí psychického týrán. Naopak nedochází příliš často k fyzickému napadání týrané osoby, a pokud ano, nevede obvykle k závažnějšímu zranění. Jedná se například o vytýkání maličkostí, puntičkářské bazírování na dokonalém úklidu. Nezřídka dochází k citovému vydírání, ublíženeckému vztahovačnému chování. I v tomto vzorci je především cílem uplatňování moci a představa týrajícího, že asymetrický vztah mezi partnery je ideální pro společné soužití. Pachatel se pokouší získat psychickou nadvládu nad obětí. Psychické týrán v partnerském vztahu je pozorováno jak u žen (lehčí forma), tak mužů (mentální týrán). Psychický vzorec může mít podobu cyklu domácího násilí (tj. střídání období eskalace násilí a období klidu) či podobu trvalé nátlakové kontroly, kdy dochází k permanentnímu zastrašování, emocionálnímu zneužívání, izolaci, upírání potřeb, očerňování a obviňování, ekonomické zneužívání, nátlak a vyhrožování. Oběť získává postupně strach, ztrácí sebedůvěru a pocit vlastní hodnoty, trpí depresemi. Syndrom týrané osoby se projevuje typicky, tj. neschopnost oběti danou situaci řešit.²⁹

Dysforické domácí násilí je specifická varianta, ve které hraje podstatnou roli osobnostní typ násilníka. V této skupině není charakteristický jen projev násilí (intimní terorismus nebo psychické týrán), ale i osobnost násilníka. Hlavním problémem je zde závislá (dependentní) osobnost agresora stíhaného abnormálními obavami, že by mohl být opuštěn. Své obavy projevuje přehnanou kontrolou. Silné jsou i projevy

²⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzně psychologické poznatky k domácímu násilí* [online]. Policejní akademie ČR v Praze [cit. 2023-12-05]. Dostupné z: <https://ja-sr.sk/files/13%20%20c4%86%20c3%20adrtkov%20c3%20a1%20DN%20pro%20JA%20a%20SK%202.pdf>

²⁹ Tamtéž

žárlivost. Týraná osoba nesmí chodit nikam bez partnera, ten ji neustále telefonuje a zjišťuje, kde je. Omezuje kontakty s přáteli, rodiči, známými. Dysforické domácí násilí se svými projevy blíží psychickému týrání. Dojde-li však ke zvýšení frustrace závislého partnera (ztráta zaměstnání, pokusy týrané partnerky o ukončení vztahu), mohou se projevy transformovat až do podoby intimního terorismu.³⁰

2. Situační párové násilí

Tabulka 2: Další vzorce

<p>Situační párové násilí (též obecné párové násilí) Common couple violence CCV</p>	<ul style="list-style-type: none"> • cyklus DN s přítomností relativně dlouhých fází klidu • dominuje lehčí fyzické násilí • startéry incidentů jsou konfliktní situace • vztahová asymetrie kolísá v čase a i v intenzitě anebo není ve vztahu přítomna vůbec („každý chvílku tahá pilku“) 	<p>Ze strany násilné osoby chybí trvalé uplatňování moci a kontroly. Cyklus DN může být „protáhlý“, tj. výskyt násilí je epizodický.</p> <p>V horkých fázích soužití může vznikat vztahová asymetrie a částečný (parciální) obraz syndromu týrané osoby.</p> <p>Intervence např. v podobě vykazání se jeví jako efektivní opatření.</p>
--	---	---

Zdroj: Forezně psychologické poznatky k domácímu násilí

Situační párové násilí (common couple violence, CCV) je spojeno s vyhocením mezi partnerských konfliktů. Nejde tedy primárně o získání obecné kontroly a moci nad tím druhým, ale „pouze“ o zajištění krátkodobé kontroly spojené s řešeným problémem. Jde o nejčastější variantu násilí mezi partnery. Do této kategorie jsou zahrnuti i partneři, kteří s vývojem vztahu střídají role oběti a agresora. První konflikty jsou mírné a krátkodobé, nevzbuzují strach a nevedou k trvalé a hluboké vztahové nerovnováze. Tento vzorec zcela vybočuje z původní definice domácího násilí, neboť se nevyznačuje klíčovými prvky: strach a naučená bezmoc, nápadně asymetrický vztah mezi partnery a typický kruhový cyklus násilí.³¹

3. Separační násilí (separation instigated violence, SIV)

Jedná se o násilí, které je vyvoláno ukončením vztahu. Během společného soužití však k žádnému násilí docházet nemuselo.³²

³⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezně psychologické poznatky k domácímu násilí* [online]. Policejní akademie ČR v Praze [cit. 2023-12-05]. Dostupné z: <https://ja-sr.sk/files/13%20%20c4%86%20%20adrtkov%20%20a%20DN%20pro%20JA%20a%20SK%202.pdf>

³¹ Tamtéž

³² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8. S. 34

4. **Vzájemná násilná kontrola** (mutual violent control, MVC).

Tento vzorec představuje partnerský vztah, kde oba z partnerů usilují o moc a kontrolu nad druhým a používají k tomu různé formy násilí. Nicméně tento typ, kdy oba partnery lze popsat jako násilné a kontrolující se vyskytuje ve velmi malém procentu případů. O tomto druhu násilí existuje jen málo výzkumů. Pokud se ve vztazích objevuje vzájemné násilí, je to nejčastěji kombinace předchozích typů.³³

5. **Násilný vzdor či odpor** (violent resistance)

Jedná se o situace, kdy sama oběť jako nástroj řešení využije některou z forem násilí. V takovém případě mluvím o tzv. sekundární agresí.³⁴

Typologie partnerského násilí nejsou aktuálně integrovány do klinické praxe či do dalších pomáhajících profesí. Jejich využití v praxi tedy zatím není příliš běžné. Odborníci zabývající se partnerským násilím se shodují na tom, že je třeba tento stav změnit. K tomu je však primárně nezbytné přizpůsobit klasifikace tak, aby byly použitelné v praxi, připravit prakticky použitelné metodiky a nástroje pro posuzování konkrétních případů. To však vyžaduje takové metodiky vytvořit a zároveň je doplnit o výsledky dalších výzkumů, proto bohužel stále převládá spíše intuitivní hodnocení IPV. V praxi je nezbytné rozlišovat týrání od konfliktního soužití a pro každou kategorii používat příslušnou metodiku. Špatně provedená a vyhodnocená diagnostika může poškodit jak oběť, tak agresora. Proto je důležité, aby nedocházelo k chybám při rozlišování týrání a konfliktního soužití.³⁵

³³ JOHNSON, Michael P. *A typology of domestic violence: intimate terrorism, violent resistance, and situational couple violence* [online]. Boston: Northeastern University Press, ©2008. The Northeastern series on gender, crime, and law [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/natl-ebooks/detail.action?docID=1084935>. S. 6.

³⁴ Tamtéž

³⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8. S. 34.

3 Podoby partnerského násilí

Podob partnerského násilí je celá řada. V následujících odstavcích budou představeny jak ty známější podoby partnerského násilí, tak ty méně známé. Je ovšem nutné podotknout, že uvedené formy bývají vzájemně provázané, a tak se jich ve vztahu prolíná více.

Americké centrum pro kontrolu a prevenci nemocí uvádí čtyři základní podoby partnerského násilí, kterými jsou fyzické násilí, psychické násilí, sexuální násilí a stalking.³⁶ Zejména tyto podoby partnerského násilí budou v následujících odstavcích více přiblíženy.

Fyzické násilí lze definovat jako úmyslné použití fyzické síly s potenciálem způsobit smrt, invaliditu, zranění nebo jinou újmu oběti.³⁷ Je používáno za účelem způsobení bolesti, fyzického utrpení, zastrášení a získání nadvlády nad partnerem. Je ze všech forem partnerského násilí nejvíc zřetelné a uchopitelné. Pod fyzické násilí spadá například: škrábání, strkání, kopání, svazování, škracení, kousání, dušení, fackování, rány pěstí, tahání za vlasy, použití zbraně (nože nebo jiného předmětu), ale také omezování zdroje tepla a vody, bránění ve spánku atd.³⁸ Ačkoliv je tento výčet hrozivý, fyzické násilí je zřídka to jediné, co oběť od násilného partnera zažije.

Ve výjimečných případech pak mohou tyto spory vyústit až ve vraždu. Své partnery násilně zabíjejí jak muži, tak ženy. Motivy vraždy jsou však jiné. Muži spíše zabíjejí své partnerky z důvodu žárlivosti či pocitu ztráty kontroly nad obětí (např. snaha o odchod od násilného partnera). Naopak ženy, jakožto častější oběti partnerského násilí, zabijí své partnery v zoufalství jako následek předchozího traumatu z násilného chování či jako důsledek sociální izolace.³⁹

Psychické násilí, které spočívá především ve snaze způsobit duševní utrpení. Právě tato forma násilí je v případech domácího/partnerského násilí velice častá. Není však tak jasně viditelná jako u fyzického násilí. Následky psychického násilí mohou být

³⁶ BREIDING MJ, Basile KC, SMITH SG, BLACK MC, MAHENDRA RR. *Intimate Partner Violence Surveillance: Uniform Definitions and Recommended Data Elements*, Version 2.0. Atlanta (GA): National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention; 2015. S. 11.

³⁷ Tamtéž

³⁸ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychotherapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 30.

³⁹ FRIEZE, Irene Hanson, et al. *Dynamics of Family and Intimate Partner Violence*. Německo, Springer International Publishing, 2020. ISBN 978-3-030-42606-4. S. 116.

často opomíjeny a nesprávně interpretovány. Psychické násilí může mít podobu neverbální, například ničení oblíbených předmětů či verbální, které zahrnuje slovní napadání, ponižování, urážení, zastrašování, vyvolání pocitů viny apod.⁴⁰

Nejen laická, ale i odborná veřejnost se může nechat strhnout mylnou představou o takzvané ideální oběti. Tato představa mimo jiné předkládá, že na oběti je násilí na první pohled vidět, oběť musí být značně rozrušená a její vzhled musí korespondovat se zažitým traumatem.⁴¹ Nevypadá-li či nechová-li se oběť podle této představy, bývá její postavení a trauma zpochybňováno.

Dle výsledků výzkumného projektu „*Partnerského násilí: diferenciace jeho podmínek, měření a hodnocení*“, jehož ředitelským pracovištěm byla Katedra sociologie FF UK Praha, je nejčastější formou násilí v partnerských vztazích právě psychické násilí.⁴²

Sexuální násilí. Tento pojem nezahrnuje jen samotnou penetraci⁴³, nýbrž jakékoliv sexuální praktiky vynucené jedním z partnerů bez svobodného souhlasu druhého. Sexuální násilí pak častokrát neslouží jen k uspokojení vlastních sexuálních potřeb, ale spíše pak jako snaha o upevnění své moci a získání nadvlády nad partnerem. Do této kategorie spadá například přinucení osoby k vykonání ponižujících sexuálních služeb, nedobrovolný pohlavní styk, nucení k sexu s jinými lidmi, k nechtěnému sledování pornografie apod.⁴⁴

Sexuální násilí lze rozdělit do tří kategorií. První kategorií je použití fyzické síly k přinucení osoby k sexuálnímu styku proti její vůli, nezávisle na tom, zda byl akt dokonán či nikoli. Druhou kategorií pak pokus nebo dokončený sexuální styk s osobou, která není schopna porozumět povaze aktu či odmítnout, například kvůli nemoci, invaliditě či v důsledku požití alkoholu a jiných omamných látek. Třetí kategorií je násilný sexuální kontakt.⁴⁵

⁴⁰ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2. S. 49.

⁴¹ CHRISTIE, Nils. *The ideal victim*. IN: FATTAH, Ezzat A. *From Crime Policy to Victim Policy: Reorienting the Justice System*. London: Palgrave Macmillan, 1986. ISBN 978-1-349-08307-7. S. 17-30.

⁴² BURIÁNEK, Jiří, ed. a PODANÁ, Zuzana, ed. *Násilí tváří v tvář: zkoumání kalamitních podob partnerských vztahů*. Vydání první. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2023. 214 stran. Studie; 146. svazek. ISBN 978-80-246-5260-3. S. 62.

⁴³ Penetrace (též sexuální penetrace) je průnik částí těla nebo jiným předmětem do tělesného otvoru, jako je pochva, řitní otvor nebo ústa, v rámci sexuální aktivity.

⁴⁴ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychotherapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 32.

⁴⁵ FRIEZE, Irene Hanson, et al. *Dynamics of Family and Intimate Partner Violence*. Německo, Springer International Publishing, 2020. ISBN 978-3-030-42606-4. S. 113.

Mezi základní formy partnerského násilí je nejčastěji zařazeno fyzické násilí, psychické násilí a sexuální násilí. Dále se k nim často přidává **sociální násilí** spočívající především v izolaci, zamezování kontaktu s rodinou/přáteli, omezování pohybu a v extrémních případech zákaz výkonu zaměstnání.⁴⁶

Ekonomické násilí, které je častokrát doprovázeno sociálním násilím, spočívá v odepírání finančních prostředků, bránění ve výkonu zaměstnání, odebírání vydělaných peněz, nucení nechat se vyživovat od druhého či neustále opakovaná kritika nízkého výdělku.⁴⁷

Stalking znamená v českém překladu nebezpečné pronásledování. „*Za stalking lze považovat opětovné, systematické, dlouhodobé obtěžování nevyžádanými esemeskami, e-maily, skype, různé druhy chatu, telefonáty, nechtěnými pozornostmi, případné opakované cílené sledování osoby. Obsah těchto zpráv může být příjemný až veselý, ale též urážející, zastrašující. Útočník u oběti vyvolává pocit strachu*“.⁴⁸ Se stalkingem se nejčastěji setkáváme u bývalých partnerů. Agresor se snaží všemožnými způsoby získat nazpět kontrolu nad bývalým partnerem a obnovit jejich vztah.

Latentní násilí neboli skryté násilí. Pouhá domněnka (obava, možnost), že dojde k násilnému chování, též splňuje charakter násilí. Jedná se o fázi relativního klidu, kdy původce aktuálně nikomu neublíží, avšak i tak oběť vnímá riziko vzniku dalšího konfliktu, a tak “preventivně” hlídá atmosféru v domácnosti a koriguje své chování. Násilnému partnerovi/partnerce se snaží vycházet ve všem vstřícně a konfliktu se tak vyhnout.⁴⁹ I toto přehnaně smířlivé a nepřirozené chování oběti však může u původce působit jako zdroj konfliktu. On/ona se přeci chová normálně, tak proč se ho zase všichni bojí.

Tento výčet však není úplný a nikdy úplný být nemůže. Forem partnerského násilí je nespočet. Výše vypsané formy se však nejčastěji vyskytují v odborné literatuře, a proto byly blíže rozvedeny. Z výčtu je patrné, že fyzické násilí je pouze špičkou ledovce.

⁴⁶ ŠPATENKOVÁ, Naděžda a kol. *Krizová intervence pro praxi*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, Psyché, 2011. ISBN 978-80-247-2624-3. S. 201.

⁴⁷ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 33.

⁴⁸ PAPEŽOVÁ, Zdeňka. *PREVENCE – Stalking*. Policie ČR [online]. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/prevence-stalking.aspx>

⁴⁹ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 34.

4 Charakteristika původce partnerského násilí

Charakteristika původce násilí není jednoduchá, neboť každý je jiný. Do osobnosti původce mohou zasahovat různé faktory. Biologické predispozice, psychologické charakteristiky a sociokulturní prostředí vytvářejí složitou mozaiku, která formuje agresivní chování. V rámci kapitoly budou sumarizované klíčové postřehy a charakteristiky, které přispívají k pochopení osobnosti původce partnerského násilí.

4.1 Faktory a teorie příčin vzniku partnerského násilí

Partnerské násilí je rozšířeným fenoménem, který zasahuje do všech sociálních vrstev. Jako jednu z prapůvodních příčin agrese lze vnímat potřebu lovu a boje v rámci zajišťování obživy a ochrany kmene. Bojovnost a agresivita byly rovněž využívány k zaujmutí žen.⁵⁰ Odborníci se však snažili přijít s vlastním výkladem, proč k násilí dochází a jaké jsou rizikové faktory. Původní pokusy vysvětlit partnerské násilí se soustředily na jednofaktorové teorie, které vycházely z analýzy izolovaných případů.⁵¹

Dnes lze říci, že příčinou vzniku partnerského násilí je souhra různorodých faktorů. V následujících odstavcích budou představeny klíčové teorie a faktory spojené se vznikem partnerského násilí. Tyto odstavce jsou zásadní pro pochopení původců násilí v partnerských vztazích a zároveň jsou nezbytné pro efektivní práci s nimi.

Odpovědi na otázku původu násilí v partnerských vztazích se lišily podle jednotlivých oborů, v jejichž rámci bylo násilí zkoumáno. Na základě šetření byly vymezeny základní jednofaktorové teorie: biologicko-genetická, psychologická a sociokulturní.⁵²

Biologicko-genetická teorie přikládá násilné chování zvýšené hladině hormonů v těle agresora. Tento model byl však záhy vyvrácen.⁵³

Psychologická teorie. Tato teorie vysvětluje příčinu vzniku partnerského násilí na patologických rysech pachatele. Předpokládá přítomnost povahových vlastností agresora (agresivita, nízká sebekontrola). Za spouštěče násilí jsou označovány psychické poruchy pachatele, deprese či alkoholismus. Dle psychologa Alberta

⁵⁰ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 52.

⁵¹ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2. S. 32.

⁵² BURIÁNEK, Jiří, ed. a PODANÁ, Zuzana, ed. *Násilí tváří v tvář: zkoumání kalamitních podob partnerských vztahů*. Vydání první. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2023. 214 stran. Studie; 146. svazek. ISBN 978-80-246-5260-3. S. 14-15.

⁵³ Tamtéž

Bandura vznikají předpoklady k násilnému chování již v útlém věku v rámci sociálního učení. Je-li dítě vystavováno v rámci rodiny násilí, je zde určitá pravděpodobnost, že násilné vzorce chování bude replikovat v dospělosti. Důležitým faktorem je pozitivní stimul po násilném chování, dítě se tak naučí, že agresivní chování vede k cíli.⁵⁴ V rámci této teorie se objevuje i vymezení oběti partnerského násilí. Zatímco pachatel má sadistické sklony, oběť má masochistické. Násilí často vyprovokuje a z útoku má požitek.⁵⁵

Tato teorie má svá úskalí. Během interpretace může dojít k chybné představě, že za násilí si může oběť sama. Další mezerou, na kterou Čírtková ukazuje, je přílišná psychopatologizace problému, nedostatečné rozlišení mezi zdravotní a sociální normou. Část pachatelů skutečně vykazuje některou z forem poruch osobnosti ve smyslu psychopatologie, většina je však bez klinických příznaků.⁵⁶

Sociokulturní teorie. Zastánci této teorie tvrdí, že příčinou partnerského násilí je sociální prostředí pachatele. V rámci tohoto modelu hraje roli sociální kontrola. Pokud pachatel nemá pocit sociální kontroly, ztrácí zábrany v jednání.⁵⁷ Dle této teorie k aktům násilí dochází, pokud si pachatel prochází sociálním stresem v důsledku nezaměstnanosti, nízkého příjmu, nevyhovujícího bydlení apod.⁵⁸

Problémem této teorie je fakt, že k partnerskému násilí dochází v různorodých domácnostech. Ne vždy se tak jedná o sociálně slabší rodiny. Agresor nemusí být bezpodmínečně deprimován sociální či finanční situací.⁵⁹

V rámci sociokulturního modelu se vyskytuje **feministická teorie**. Ta za příčinu násilného chování označuje nerovnoměrné postavení žen a mužů ve společnosti. Patriarchální společnost se pokouší utvrdit nadřazené postavení muže. Zastánci teorie

⁵⁴ Tamtéž

⁵⁵ HUŇKOVÁ, Markéta a Jiřina VOŇKOVÁ. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva: (efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím)*. [Stráž pod Ralskem]: Justiční akademie ČR, 2004. ISBN 80-239- 6230-2. S. 47-50.

⁵⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. 150 s. Psyché. ISBN 978-80-247-2207-8. S. 41.

⁵⁷ BURIÁNEK, Jiří, ed. a PODANÁ, Zuzana, ed. *Násilí tváří v tvář: zkoumání kalamitních podob partnerských vztahů*. Vydání první. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2023. 214 stran. Studie; 146. svazek. ISBN 978-80-246-5260-3. S. 17.

⁵⁸ HUŇKOVÁ, Markéta a Jiřina VOŇKOVÁ. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva: (efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím)*. [Stráž pod Ralskem]: Justiční akademie ČR, 2004. ISBN 80-239- 6230-2. S. 51.

⁵⁹ BURIÁNEK, Jiří a Simona PIKÁLKOVÁ. *Intimate Violence: A Czech Contribution on International Violence Against Women Survey*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2218- 7. S. 15.

tvrdí, že patriarchální společnost má větší tendenci k přehlížení partnerského násilí. Toto tvrzení potvrzuje, ale vyvrací řada studií. Dá se tedy říct, že patriarchální uspořádání lze vnímat jako potencionální faktor, ne však jako přímý prediktor násilného chování.⁶⁰

Zmíněné teorie chápou příčiny násilného chování z jednofaktorové perspektivy. Praxe však ukazuje, že při hledání příčin partnerského násilí je užitečné vycházet z multifaktorového přístupu. Kauzální model D. G. Duttona identifikuje čtyři roviny kauzálních činitelů domácího násilí:

- Makrosystémová rovina. Příčiny partnerského násilí spatřuje ve společnosti, společenských normách, předsudcích, patriarchálního postavení apod.
- Exosystémová rovina. Propojuje rodiny s makrosystémem. Příčiny hledá v bezprostředním sociálním okolí. Vliv má nezaměstnanost, nedostatek financí, nízká vzdělanost apod.
- Mikrosystémová rovina se vztahuje na rodinu samotnou. Moc a kontrola uvnitř ní, typy interakce.
- Ontogenetická/individuální rovina. Spočívá v individuální charakteristice osoby násilné a ohrožené, zkoumá jejich vzájemnou interakci.⁶¹

Pro komplexní pochopení příčin vzniku partnerského násilí je nezbytné brát v úvahu rizikové faktory, které přispívají k výskytu násilného chování. Nelze však jednoznačně tvrdit, že tyto faktory ho determinují; spíše mohou přispívat k jeho vzniku. Rizikové faktory vycházejí z výsledků předešlých sociologických šetření.

Mezi **sociální a demografické faktory** lze uvést následující:⁶²

- *Věk*, kdy se dle výzkumu všeobecně násilí dopouštějí nejčastěji agresori ve věku 18 až 30 let, a to samé platí i pro partnerské násilí. Věk jako prediktor

⁶⁰ BURIÁNEK, Jiří, ed. a PODANÁ, Zuzana, ed. *Násilí tváří v tvář: zkoumání kalamitních podob partnerských vztahů*. Vydání první. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2023. 214 stran. Studie; 146. svazek. ISBN 978-80-246-5260-3. S. 16-17.

⁶¹ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2. S. 36-37.

⁶² BURIÁNEK, Jiří a Simona PIKÁLKOVÁ. *Intimate Violence: A Czech Contribution on International Violence Against Women Survey*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2218-7. S. 17.

partnerského násilí však řada studií nepotvrdila. Obecně tak nelze věk partnerů brát jako stěžejní faktor.⁶³

- *Pohlaví.* Muži páchají více trestných činů než ženy. Ze studií vychází, že i v partnerském násilí tomu není jinak. Otázkou však zůstává, nakolik jsou tyto výzkumy směrodatné. Většina současných poznatků o obětech domácího násilí pochází z výzkumů a studií zaměřených na ženy. Muži se často jako oběť neidentifikují, bojí se následné stigmatizace a chování partnerky jako trestný čin nehodnotí.⁶⁴
- *Příjem.* Podle dosavadních výzkumů jsou míry násilí v rodině, s výjimkou sexuálního násilí, vyšší v domácnostech s celkovým příjmem nižším než "životní minimum" nebo hranice chudoby, známou také jako "poverty line", ve srovnání s rodinami, kde příjem přesahuje tuto hranici.

Situační rizikové faktory a vliv prostředí:⁶⁵

- *Stres z nezaměstnanosti, finanční problémy, příliš brzké rodičovství (myšleno věkem)* to vše může vyústit v násilí.
- *Sociální izolace a sociální podpora.* Jedinci, kteří nedostávají dostatečnou sociální podporu a kteří jsou izolováni od svých rodin, přátel, sousedů jsou náchylnější k násilnému chování v rodině.
- *Mezigenerační přenos vzorců násilí.* Z existujících výzkumů týkajících se partnerského násilí vyplývá, že i když pozitivní vztah mezi násilnou zkušeností z vlastní rodiny a násilným chováním v budoucích partnerských vztazích existuje, nelze považovat tuto zkušenost za jediný determinující faktor. Na základě závěrů četných výzkumů lze označit tuto propojenost za středně silnou.
- *Genderová nerovnost.*
- *Výskyt jiných forem násilí.* Tento faktor do jisté míry souvisí s mezigeneračním přenosem vzorců násilí. Jestliže je jedinec vystavován násilí v jednom vztahu,

⁶³ JEWKES, R. *Intimate partner violence: causes and prevention.* Lancet [online]. 2002. 359(9315). S. 1423-1429. [cit. 20. 12. 2023]. Dostupné z: <https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S0140-6736%2802%2908357-5>

⁶⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Radek PTÁČEK a Ilja ŽUKOV. *Aktuální otázky domácího násilí v soudně znalecké praxi.* Česká a slovenská psychiatrie [online]. 2010, č. 4. S. 234-238. ISSN 1212-0383. [cit. 13. 12. 2023]. Dostupné z: http://www.cspsychiatr.cz/dwnld/CSP_2010_4_234_238.pdf.

⁶⁵ PIKÁLKOVÁ, Simona (ed.). *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika / 2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2004. ISBN 80-7330-054-0. [cit. 9. 12. 2023]. Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/publikace/mezinarodni-vyzkum-nasili-na-zenach-ceska-republika-2003-prispevek-k-sociologickemu.S.37>.

existuje vyšší pravděpodobnost, že mu bude vytaven i v jiném druhu vztahu. Osoby, které byly svědky násilí v rodině (mezi svými rodiči), mají větší tendenci k násilí ve škole, v rámci rodiny, partnerství, a to jak jako oběti, tak jako agresoři.

Mezi **další faktory** lze řadit:⁶⁶

- *Alkohol a drogy.* Tyto látky často využívá agresor jako tzv. "posilňovače" před incidentem. Dodává si odvahy či se danou látkou uklidňuje. Podle jedné z teorie alkohol/drogy spouští agresivní chování. Podle jiné odbourává zábrany a umocňuje násilné chování. V neposlední řadě pak agresoři své násilné chování často omlouvají právě požitím této látky.
- *Velká tolerance násilí ve společnosti.* Tento fenomén způsobuje, že otázky týkající se domácího násilí jsou vnímány jako soukromé záležitosti a měly by být řešeny pouze v rámci rodiny.
- *Psychická onemocnění.* Osoby s psychiatrickou diagnózou bývají zmateni a dezorientovaní, a tak mohou ztratit kontrolu nad svým chováním a jednat impulzivně. Určité situace si mohou vykládat mylně a cítit se tak v ohrožení (např. pocity, že jsou pronásledováni, sledováni apod.). Tyto pocity pak mohou vyvolat agresivní chování.
- *Boj o moc.* V rámci ideálního vztahu by si měli být partneři rovni. Ne vždy tomu tak je. Stojí-li jeden z partnerů nad druhým, je zde určité riziko, že začne zneužívat svého postavení. Pokus o upevnění dominance může vyústit až v sexuální násilí. Znásilnění je v takovém případě nástrojem upevnění moci a ne uspokojení.
- *Poškození mozku nebo jeho dysfunkce.* Násilí spojené s poškozením mozku je zpravidla doprovázeno s předchozí dlouhou historií násilného chování, zřídka se vyskytuje izolovaně.
- *Úrazy hlavy, cévní mozkové příhody, epilepsie, demence a další neurologické poruchy* mohou zapříčinit násilné chování a agresi.
- *Zdravotní indispozice,* která může způsobit agresivní a násilné chování. Jedná se například o systémovou poruchu – dysbalanci elektrolytů, anémií, špatnou srdeční funkcí apod.

⁶⁶ ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence.* Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2. S. 63.

- *Identifikace s agresorem.* Je-li jedinec v dětství vystavován násilí (četné fyzické tresty, pocity bezmoci a slabosti) může se v dospělosti ve snaze vyrovnat se se zakořeněným pocitem viny, bezmoci a pasivity stát sám agresorem tak, aby se cítil silný a agresivní, ne slabý a bezmocný.

4.2 Poruchy osobnosti a jejich vliv na partnerské násilí

Porucha osobnosti z pohledu psychopatologie bezpochyby částečný vliv na vznik partnerského násilí má. Nicméně nelze říct, jaká proporce lidí s poruchami osobnosti má partnerské problémy. Osobnostní charakteristiky jedince však hrají důležitou roli v predikci partnerské spokojenosti. Ve spojitosti s poruchami osobnosti jsou zjišťovány vážnější formy partnerského násilí. Především, jedná-li se o disociální a hraniční poruchy osobnosti. V posledních výzkumech autoři odhalili pozitivní korelaci mezi vyšší úrovní osobnostní patologie a nižší spokojeností v partnerském vztahu, stejně jako s větší mírou projevené agresivity, a to i verbální. Proto je pro účinnou práci s pachateli partnerského násilí nezbytné nejdříve analyzovat osobnostní rysy. Jak v individuální, tak v párové terapii je stěžejní podněcovat náhled partnerů na vlastní chování, jeho příčiny a zejména následky. Trpí-li jeden z partnerů poruchou osobnosti, je zcela stěžejní zaměřit se právě na jeho vnímání problematických situací, stejně jako na jeho pohled na sebe samého.⁶⁷

Lze tedy chápat výskyt poruchy osobností jako jasný determinant partnerského násilí? Spojitost mezi poruchami osobnosti a partnerským násilím je komplexní a může být ovlivněna různými faktory. Některé poruchy osobnosti jsou spojeny s vyšším rizikem agresivního chování v partnerském vztahu, ale není to pravidlem u všech jednotlivců s poruchami osobnosti. Některé poruchy osobnosti, zejména ty s tendencí k impulzivité, nestabilitě emocí nebo nízké kontrole vzteku, mohou zvyšovat pravděpodobnost, že jedinec projeví agresivní chování vůči partnerovi. Je důležité poznamenat, že ne všichni jedinci s poruchami osobnosti se stávají agresory v partnerských vztazích. Naopak ne všichni agresori mají poruchu osobnosti. Faktory, jako jsou individuální historie, zkušenosti a kontext partnerského vztahu hrají klíčovou roli v rozvoji partnerského násilí.

⁶⁷ Poruchy osobnosti v manželství a partnerském vztahu. *Psychiatrie pro praxi* [online]. 2015;16(1e), 3-21 [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.psychiatriepropraxi.cz/pdfs/psy/2015/88/02.pdf>

Těmto závěrům odpovídá i výzkum provedený organizací Diakonie v rámci programu Stop násilí ve vztazích. Výzkum byl proveden v letech 2014 až 2015 u 68 klientů Diakonie se zaměřením na osobnostní diagnostiku. Z výzkumu vyplynulo, že většina agresorů nemá poruchu osobnosti. Pachatelé však vykazují větší akcent určitých povahových rysů, než je běžné u zbytku populace, tzv. akcentované osobnosti. Jedná se například o smysl pro pořádek přeměněný v pedantství, zdravá míra nedůvěřivosti v přílišnou podezíravost apod.⁶⁸

4.3 Vybrané typologie násilného partnera

V následujících podkapitolách budou blíže představeny vybrané odborné typologie původců partnerského násilí.

4.3.1 Mírně toxických a nebezpečně toxických lidí

Autorka knihy *Jak se bránit toxickým lidem, manipulátorům a sociopatům* Shahida Arabi rozděluje toxické lidi do dvou hlavních kategorií:⁶⁹

První kategorií jsou **mírně toxických lidí**. Jejich vzorec chování nemusí být vždy důvodem k přerušení veškerého kontaktu s nimi, je ovšem důležité stanovit jim hranice. Ona toxicita ve vztahu může začínat tím, že je nám neustále narušován osobní prostor, je od nás žádáno víc, než můžeme dát či jsou nám udílené nevyžádané rady. Závažnější formou mírně toxických lidí jsou *emoční upíři*, kteří svými požadavky vysávají naši energii. I mírně toxických lidí nám však mohou značně zkomplikovat život, o to víc, pokud nevíme, jak s nimi naložit. Dále autorka knihy mírně toxické osoby člení na *obyčejné narušitele hranic a potřeštěnce bažící po pozornosti*.

Druhou kategorií jsou **nebezpečně toxických lidí**. Do této kategorie spadají *narcisté, sociopati a psychopati*. S těmito lidmi je pak lepší kontakt nadobro přerušit. Změna takových lidí není snadná. Vykazují poruchy osobnosti ve smyslu psychopatologie, nejčastěji se jedná o narcistickou poruchu osobnosti či antisociální poruchu.

⁶⁸ NIEDERLOVÁ, M. *Stop násilí ve vztazích*. Výzkumná zpráva Diakonie ČCE – SKP v Praze v rámci spolupráce s Katedrou psychologie FF UK v Praze. Praha: Katedra psychologie FF UK, 2016. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.nasilivevztazich.cz/res/archive/001/000166.pdf?seek=1507200470>

⁶⁹ ARABI, Shahida. *Jak se bránit toxickým lidem, manipulátorům a sociopatům: příručka nejen pro vysoce citlivé lidi*. Praha: Grada, 2022. ISBN 978-80-271-3404-5. S. 57-75.

4.3.1.1 Taktiky toxických osob

Mezi taktiky dle autorky knihy patří následující:⁷⁰

Zazdívání a mlčení, to jsou taktiky, které snad každý z nás někdy v rámci hádky využil. Nebezpečně toxičtí lidé však tuto metodu využívají ve velkém, a to s cílem co nejvíce oběti emočně ublížit. Nedělá jim problém se uprostřed závažné konverzace zvednout a beze slova odejít. Následně se k danému problému již nevracejí, přejdou ho. Oběť tak snadno nabyde dojmu, že její problémy a názory nejsou důležité, že ona je nedůležitá.

Gaslighting je zákeřná forma manipulace. Svými lži a intrikami agresor mění vnímání reality oběti. Navzdory jasným faktům je pachatel schopen překroutit realitu natolik, že oběť sama pochybuje o své přičetnosti. Termín gaslighting do povědomí veřejnosti přinesla slavná filmová adaptace *Gaslight* z roku 1944. Zápletkou snímku je snaha manžela dostat svou ženu do bláznince. V jejich společném domě přesouvá předměty, zhasíná a rozsvěcuje plynová světla, tak, aby si jeho žena myslela, že v domě straší. Je-li manipulátor zdatný ve zkreslování a převrácení reality, oběť snadno nabude dojmu, že problematickým článkem je opravdu ona. Často pak slýchá věty typu: „jsi paranoidní“, „jen zbytečně přeháníš“, „takhle to přeci vůbec nebylo“ apod. V takových případech není doporučována párová terapie, neboť problém není ve společném vztahu nýbrž v pachateli.

Bombardování láskou, předčasná intimita a devalvace. Právě skrze lásku se pokouší manipulátor oběť „biochemicky navázat“. Ze začátku vztahu se jeví jako pozorný, milující, šarmantní, zkrátka ideální partner. Jakmile si získá náklonost oběti, využije jejich slabých míst pro svůj prospěch. Informace o nás, o našich přáních transformuje na sebe, dělá ze sebe ideálního partnera přesně pro nás. Když jsou oběti dostatečně zaháčkovány ve vztahu, začne ho devalvovat. Pravidelně oběti připomíná časy ještě z dob idealizace. Zaháčkováný partner se o to více pokouší opět do této fáze dostat. Jeho snaha je však v tomto případě marná, pachatel využívá období klidu pouze jako nástroj pro udržení moci a nadvlády ve vztahu. V psychologii se lze v rámci tohoto cyklu setkat s pojmem přerušované posilování pozitivními odměnami (viz níže).

⁷⁰ ARABI, Shahida. *Jak se bránit toxickým lidem, manipulátorům a sociopatům: příručka nejen pro vysoce citlivé lidi*. Praha: Grada, 2022. ISBN 978-80-271-3404-5. S. 76–110.

Přerušované posilování pozitivními odměnami. Na základě pokusů se zvířaty vyplynulo, že zvířata s větší pravděpodobností reagují na podměť, když je odměna nepředvídatelná. To samé platí i u lidí, proto se těší takové oblibě herní automaty. Výhra není jistá, tím více si jí vážíme, pokud ji získáme. Více se snažíme získat to, co zdánlivě nemůžeme mít než to, co máme jisté. Oběť se proto plně podvoluje pachateli s cílem obnovit fázi líbánek. To, zda a kdy nastane však není v příčinné souvislosti s jejím chováním. Fáze líbánek není trvalá, pouze udržuje vztah v chodu. Cítí-li pachatel, že svou oběť ztrácí, nasadí na chvíli milující tvář. Kdyby byl pachatel pouze zlý, oběť by s ním pravděpodobně již nebyla. Vnímání těchto fází je pak o to intenzivnější. Oběť má pocit, že musí přetrpět špatné chvíle, aby mohly nastat opět ty dobré, vždyť tohle je její ideální partner, je hodný, pouze má občas špatné dny.

Vysávání je další taktikou manipulátorů. Lze ji popsat jako snahu o opětovné navázání kontaktu po ukončení vztahu. Toxická osoba však opětovně nenavazuje vztah z důvodu hlubokých citů. Jedná se spíše o potřebu neustále kontroly nad obětí.

Toxické zahanbování, které má v oběti vyvolat pocity strachu, závazku a viny. Soustavné zahanbování snižuje naši sebeúctu. Výzkumy Walstera, Gudjonssona a Sigurssona navíc ukazují, že osoby se sníženou sebeúctou mají větší tendenci k splnění požadavků druhých. Oběť se o to více snaží pachateli vyjít vstříc, pochází-li z rodiny, kde byla její hodnota spojena s uspokojováním druhých a se získáním jejich uznání.

Projekce je obranný mechanismus, kdy osoba přesouvá své vlastní nedostatky na druhé. Toxičtí lidé tento mechanismus využívají jako nástroj úniku odpovědnosti za vlastní negativní jednání a vlastnosti jejich přesunutím na druhé. Nevěrný partner tak kupříkladu v rámci projekce neustále obviňuje svého druha z nevěry, ačkoliv to je právě on, kdo je ve vztahu nevěrný. Narcisté využívají projekci k přesunutí odpovědnosti za násilí na oběť čili činí z oběti pachatele.

Hyperkritičnost, hnidopišství a posouvání cílů. Toxičtí lidé se snaží hyperkritikou shodit naše sebevědomí. Často žádají od svých obětí víc, než jim mohou dát, a tak postupně posouvají své cíle, které však není možné nikdy zcela uspokojit.

Destruktivní podmiňování. Stejně jako Pavlovovi psi v experimentu se i lidé naučí spojovat určité události s danými pocity a emocemi. Manipulátor se pokouší oběti zkažit každý pozitivní zážitek, událost, tak, aby ji měla spojenou s negativní emocí. Oslava narozenin, svatba, narození dítěte a mnoho dalších událostí pak posléze oběť vnímá v negativním světle.

Pomlouvačné kampaně. Především po rozchodu se může toxická osoba pokoušet zdiskreditovat bývalého partnera. Snaží se ze sebe samého udělat oběť násilí a prohazuje tak role.

Triangulace neboli zapojení třetí osoby nebo jejího názoru či pohledu do dynamiky toxického vztahu.

Patologické lhaní. Toxičtí lidé často využívají patologického lhaní k manipulaci tím, že systematicky zkreslují realitu a klamou ostatní, aby získali kontrolu, moc nebo souhlas. Tímto způsobem vytvářejí falešné narativy a manipulují s emocemi druhých, což jim umožňuje dosáhnout svých vlastních cílů a udržet si nad nimi moc.

4.3.2 Family only, dysphoric/bordeline and generally violent/antisocial

Jednou z často citovaných typologií nejen v angloamerické literatuře je ta z poloviny 90. let, kterou představili autoři Holtzworth-Munroe a Stuart. Zaměřili se na charakterizaci osobnosti pachatelů domácího, potažmo partnerského násilí. Prostřednictvím rozsáhlých výzkumů identifikovali tři hlavní typy agresorů, kterými jsou následující:⁷¹

Člověk páchající násilí pouze v rodině (family only). Takový jedinec působí navenek jako vyrovnaný, milující a neškodný. Ze všech typů je nejhůře rozpoznatelný. Násilí páchá pouze v rodině. Intenzita a frekvence páchaného násilí je ve srovnání s dalšími dvěma typy slabší. Psychického či sexuálního násilí se na partnerce dopouští zcela výjimečně. Dle autorů je až 50 % pachatelů domácího násilí právě tímto typem agresorů. Obvykle tito pachatelé nevykazují znaky poruch osobnosti a nejlépe reagují na terapeutickou intervenci. Na konflikty ve vztazích reagují nezrale, neadekvátně a po incidentu mohou pociťovat vinu.

⁷¹ HOLTZWORTH-MUNROE, A.; STUART, G. L. Typologies of male batterers: Three subtypes and the differences among them. *Psychological Bulletin* [online]. S. 476-482. [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: <https://psych.indiana.edu/documents/holtzworth-munroe-and-stuart-1994.pdf>

Dysforický, hraniční jedinec (dysphoric/bordeline). Oproti prvnímu typu pachatelů partnerského násilí vykazují větší přítomnost příznaků narušené osobnosti. To dle autorů souvisí s nepříznivými podmínkami provázející jejich vývoj v dětství a dospívání. V dospělosti jsou následně nedůvěřiví, emočně nestabilní a lehce zranitelní. Násilí se dopouštějí i mimo rodinu a do jejich repertoáru patří také psychické a sexuální násilí. Mají sklony k nadužívání návykových látek.

Obecně násilná, antisociální osoba (generally violent/antisocial). Jedná se o tyrany využívající širokou paletu forem partnerského násilí, a to jak v intenzitě, tak frekvenci. Často jsou u nich diagnostikovány rysy antisociální poruchy osobnosti či psychopatie. Násilí se dopouštějí i mimo rodinu. Chybí jim empatie a respekt k právním normám, tudíž za své jednání necítí pocit viny. Tito pachatelé se v hojně míře dopouštějí závažnějších forem partnerského násilí. U tohoto typu násilníků se čteně vyskytují i jiné faktory, podmiňující vznik násilí. Jedná se například o dětství v násilné rodině, zkušenosti se sexuálním zneužíváním či jiným týráním, absence důvěryhodné osoby apod. Bývá u nich hluboce zakořeněná patriarchální role muže a ženy. Svoji partnerku/partnera bez výčitek svědomí trýzní.

Na základě výzkumů a studií Holtzworth-Munroa a Stuarta, autorů základních tří typů agresorů, byl vymezen ještě čtvrtý typ. Byl nazván **mírně antisociální násilník**. Stojí na pomyslné hranici mezi agresory pouze v rodině a nebezpečnými tyrany z kategorie obecných násilníků. Jedná se sice o pachatele, kteří vykazují znaky antisociální osobnosti, nikoli však poruchu osobnosti ve smyslu psychopatologie.

Z opakovaných výzkumů vyplývá, že pachatelé dysforického a antisociálního typu mají nejmenší šanci na změnu chování, a tudíž ukončení domácího násilí (interval se pohybuje okolo 7 % až 14 %). Zatímco z tzv. čistých domácích násilníků (family only) je ukončení domácího násilí schopných dokonce 40 %.⁷²

4.3.3 Kobry a pitbulové

Další stěžejní typologií pachatelů partnerského násilí je ta od Neila Jacobsona a Johna Gottmana. Poprvé ji představili ve své knize *When Men Batter Women* (v českém překladu *Když muži bijí ženy*) v roce 1998. Svě poznatky zakládají na závěrech z výzkumu, kterého se zúčastnilo 200 párů, včetně 63 párů, kde byly partnerky

⁷² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8. S. 94.

opakovaně bity a emocionálně zneužívány. Na základě výzkumu následně rozdělili útočníky do dvou hlavních kategorií, a to na kobry a pitbuly. Páry připojili k polygrafům, které zaznamenávaly charakteristiky jako srdeční tep, krevní tlak a odolnost kůže. Mezi jednotlivými typy pachatelů pak zaznamenali mimořádný fyziologický rozdíl. Zatímco pachatelé typu kobra se při agresi vnitřně zklidňovali, pachatelé typu pitbul při agresi vykazovali značné fyziologické rozrušení. Páry byly po určitý čas pozorovány a součástí výzkumu byly i rozhovory s nimi.⁷³

Tabulka 3: Základní charakteristika pachatelů typu kobra a pitbul

Typ kobra	Typ pitbul
Během násilných incidentů vnitřní klid. Dopouštějí se tzv. chladné agrese (proaktivní, plánovaná, účelová akce).	S postupující agresi narůstá vztek a emocionální rozrušení. Horká agrese (afektivní, impulzivní reakce na bezprostřední podněty či situace).
Malá nebo žádná lítost. Agrese i vůči jiným osobám.	Obvykle násilný pouze vůči partnerovi, cítí určitou míru viny (často však obviňuje partnera z vyprovokování agrese).
K partnerovi je nepojí pevné emocionální pouto (nemají strach z opuštění).	Silné emocionální pouto k partnerovi. Agrese jako prostředek udržení vztahu.
Motivováni touhou po udržení kontroly a moci nad partnerkou.	Motivováni strachem z opuštění. Agrese jako strategie, jak si partnera udržet.
Nejnebezpečnější typ násilníků. Vyskytují se i případy vraždy a ohrožování partnerky nožem či střelnou zbraní.	Schopní chronické a divoké brutality.
Oběti těžko opouštějí tento typ partnera (strach z násilí?). Ve výzkumném vzorku se nerozvedl ani jeden z párů. Po rozchodu však dlouhodobě neulpívají na partnerce. Násilnější v aktivním vztahu.	Pro oběti snazší opustit tento typ pachatele. Ve výzkumném vzorku se rozvedla polovina párů typu pitbul. Po rozchodu typické postseparační násilí. Rozchodem se násilí zintenzivní.

⁷³ BRODY, Jane. *Battered Women Face Pit Bulls and Cobras*. The New York Times [online]. 1998 [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1998/03/17/science/battered-women-face-pit-bulls-and-cobras.html>

Skvělí manipulátoři. Šarmantní, okouzující. Ví, jak oklamat OČTŘ. Nerespektují zákony, povyšují se nad ostatními.	Emocionálně labilní, depresivní, introvertní. Cítí se jako oběť a věří, že partnerka je pachatel. Dvojitá tvář (Dr. Jekyll a Mr. Hyde).
Kontrola ve vztahu pro ně znamená absolutní volnost v rozhodování. Nesnáší, když jim někdo nakazuje, co mají dělat.	Kontrolu chápou jako absolutní kontrolu nad životem ženy, monitorují její aktivity. Z ženy si vytváří loutku.
Odmítá osobní změny.	Jejich chování se odvíjí od konkrétních partnerů, nikdy však nejsou plně spokojeni. Vyhýbají se osobní změně.
Traumatické pozadí zahrnující násilí od více než jednoho člena rodiny.	Násilí v domácnosti. Otec je často násilník.
Ve značné míře (90 %) vykazují poruchu osobnosti ve smyslu psychopatologie.	Většinou nevykazují poruchu osobnosti ve smyslu psychopatologie.
Velmi zřídka pomůže terapie nebo program pro násilné osoby.	Určitá možnost nápravy v rámci terapie a programu pro násilné osoby.

Zdroj: vlastní zpracování, informace převzaty z Focus Ministries⁷⁴

4.4 Charakteristické rysy původce partnerského násilí

Odborníci na danou problematiku vytvářejí kromě systematických typologií i příznačné charakteristiky spojené s tzv. typickým původcem partnerského násilí. Následující výčet znaků je však pouze orientační a nelze ho považovat za jediný platný. Ne každý původce tedy vykazuje uvedené rysy. Naopak jejich přítomnost nemusí znamenat, že dotyčná osoba je nebo se stane násilníkem. Stejně je pachatele partnerského násilí posuzovat individuálně vzhledem k možným specifickým odlišnostem.

⁷⁴ Cobras and Pit Bulls—Men Who Batter. FOCUS Ministries, Inc. [online]. 2 [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.focusministries1.org/articles/CobrasAndPitBulls.pdf>

Charakteristické rysy a vlastnosti spojované s původci násilí:⁷⁵

Nedostatek empatie. Původci partnerského násilí obvykle nemají dostatečnou reflexi vlastního chování a nedokážou se vcítit do situace oběti. Často jim nedochází důsledky jejich činů a mohou projevovat nižší morální zábrany a nedostatek soucitu.

Nízká sebeúcta. Ačkoliv se značná část pachatelů partnerského násilí jeví sebejistě, neohroženě a silně, často se jedná pouze o masku. Své komplexy méněcennosti si kompenzují prostřednictvím dominance nad partnerem/partnerkou. Arogancí a zdůrazňováním své moci překrývají svou nejistotu a slabost.

Dvojitá tvář. Veřejně předstírají ohleduplnost a příkladné partnerství, ovšem v soukromí se z nich stávají bezcitní agresori, páchající násilí za zavřenými dveřmi. Tato skrytá forma násilí spojená s veřejným předstíráním „dokonalého partnera“ komplikuje obětem uvěřitelnost a doložitelnost probíhajícího násilí.

Striktní rozdělení genderových rolí. Existuje mnoho mužských původců partnerského násilí preferující tradiční patriarchální vztah, který v jejich mysli klade muže nad ženy. Tito muži se vymlouvají a odvolávají na „tradiční uspořádání“ jejich světa, což jim vnitřně ospravedlňuje jejich pohrdání a ponižování žen. S rostoucí rovnoprávností pohlaví se však objevují i opačné trendy, kdy emancipované ženy vzdorují nadvládě mužů, a dokonce přebírají nadvládu nad muži včetně násilnického chování.

Násilí v primární rodině a s tím spojený mezigenerační přenos násilí.

Nadměrné naléhání a dominance. Jde o zneužívání nátlakových aktivit se snahou jednostranně ovládnout a prosadit důležitá partnerská a společenská rozhodnutí, např. sestěhování, svatba, početí dětí apod.

Majetnické chování a přehnaná žárlivost. Jedinec disponuje silnou touhou ovládat a kontrolovat svého partnera. Závislostní chování se projevuje iracionální žárlivostí vedoucí k nepřiměřeným hádkám, kontrole osobních věcí (mobil) a pohybu, snaha o omezení kontaktu s rodinou, přáteli apod.

⁷⁵ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnutí vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 55-57.

Vyšší míra impulzivity. Reagují i na drobné podněty v neadekvátní intenzitě. Většinou je to způsobeno nedostatkem sebeovládání a emocionální nestabilitou.

Odmítání odpovědnosti. Přenášejí vinu na okolí, vnější podmínky nebo samotnou oběť. Často se uchylují k obranným mechanismům jako je bagatelizace a popírání.

Nedostatečný náhled. Projevuje se zkresleným subjektivním pohledem na realitu a vlastní osobu a chování. Původce nedokáže objektivně posoudit, co je normální a co je již nepřijatelné.

Snížená odolnost vůči stresu. Reagují na zátěž intenzivněji než běžná osoba, často bez dostatečného sebeovládání.

Zneužívání alkoholu a omamných látek. Někteří původci páchají násilí pod vlivem alkoholu či návykových látek a omlouvají tak své chování. Případně využívají alkoholu nebo návykových látek k otupení vnímání způsobeného násilí.

Nestálý životní styl. Chybí jim pevné životní zásady, správné hodnoty a priority. To vše vede k nedostatku morálních zábrán včetně nejistoty ohledně budoucnosti.

Nepřiměřená touha po spravedlnosti. Cítí se jako spravedliví mstitelé nepravostí, považují svou pravdu za jedinou a usilují o ni za každou cenu.

Nezaměstnanost. Ztráta práce, ekonomické potíže a dlouhodobá absence pracovní rutiny mohou vyvolat emoční nestabilitu, narušit zavedené způsoby zvládání stresu a přispět k formování nežádoucích návyků. Tato situace může nakonec přerůst v projevy násilného chování.

5 Psychoterapeutická práce s původci partnerského násilí

Roku 2018 vznikl dokument s názvem *Minimální standardy práce s původci a původkyněmi násilí v blízkých vztazích v České republice*. Dle tohoto dokumentu vyžaduje efektivní práce s původci násilí terapeutickou intervenci a spolupráci s dalšími relevantními subjekty (PČR, intervenční centra, azylové domy apod.). Spolupráce s lokálním intervenčním systémem, včetně intervenčních center, policie a organizací poskytujících pomoc ohroženým osobám, je klíčová. Zlepšení ochrany ohrožených osob a zajištění kvality a transparentnosti práce s původci násilí vyžaduje koordinaci a spolupráci na různých úrovních. V rámci práce s původci násilí jsou jim nabízeny programy terapeutických intervencí zaměřené na násilí s cílem násilí zastavit.⁷⁶ Standardy vznikly jako reakce na potřebu sjednotit postupy organizací poskytující programy pro původce násilí. Na jednu stranu jsou oceňovány a využívány, na druhou stranu poskytovatelé poukazují na nutnost vybalancovat personální nároky, které jsou v standardech vytyčeny. Dále jsou standardům vytýkané příliš obecné metodiky, kdy si organizace musí tvořit vlastní/interní.⁷⁷ Standardy dávají obecný základ pro organizace poskytující programy pro původce násilí. Právě těmito programy se budou následující odstavce zabývat.

5.1 Cíle práce s původci násilí

Hlavním cílem je **trvalé ukončení násilného chování a ochrana ohrožené osoby**.⁷⁸ Za druhý základní cíl lze označit **přijetí odpovědnosti za své chování**. „*Za násilí je vždy odpovědný ten, kdo se jej dopouští.*“⁷⁹ Přijetí odpovědnosti je tak stěžejní i pro změnu chování původce. Ten častokrát svou vinu popírá a „přehazuje“ ji na druhého partnera či na vnější situační podmínky. Přijetí odpovědnosti, alespoň částečné, za své

⁷⁶ TRÁVNÍČEK, Zdeněk. *Minimální standardy práce s původci a původkyněmi násilí v blízkých vztazích v České republice*. Úřad vlády ČR [online]. 2018. S. 2. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Minimalni-standardy-prace-s-puvodci-a-puvodkynemi-nasili-v-blizkych-vztazich-v-Ceske-republice.pdf

⁷⁷ PALAUŠOVÁ, Viktorie a spol. *Limity a příležitosti práce s původci domácího násilí v České republice*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2023. S. 17.

⁷⁸ TRÁVNÍČEK, Zdeněk. *Minimální standardy práce s původci a původkyněmi násilí v blízkých vztazích v České republice*. Úřad vlády ČR [online]. 2018. S. 5. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Minimalni-standardy-prace-s-puvodci-a-puvodkynemi-nasili-v-blizkych-vztazich-v-Ceske-republice.pdf

⁷⁹ PETR, Josef a Evžen NOVÝ. *Motorkáři a papiřáci*. Liga otevřených mužů [online]. 2023. S. 16. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://zvladanivzteku.cz/wp-content/uploads/2023/05/01_ZVZ-ESF-prirucka_A4_WEB.pdf

chování je také častokrát jednou z podmínek pro vstup do programu (např. program Zvládání vzteku od LOMU).⁸⁰ Ke zmírnění násilí a přijetí odpovědnosti přispívá *rozbití ego-ochranných mechanismů* (bagatelizace, popírání, normalizování, racionalizace, fragmentace apod.) *Odborná psychoedukace* přispívá ke zbourání genderových stereotypů a také ke změně myšlení (nic s tím neudělám, takový prostě jsem → mám možnost to ovlivnit a změnit). Neméně důležitým cílem je **představení alternativních, společensky přijatelných způsobů chování**. A s tím související nácvik správných vzorců chování a dovedností v rámci jednotlivých programů. Pouhé poukázání na to, že se jedinec chová špatně nestačí. Důležitější je poukázat právě na možnosti správného jednání.⁸¹ Programy poskytují terapeutické a vzdělávací intervence, které pomáhají účastníkům porozumět škodlivým následkům svého jednání a učí je zdravějším způsobům projevení emocí a řešení konfliktů.⁸²

Cílem práce s původci násilí je tak zlepšení kvality života jak osoby ohrožené, tak osoby páchající násilí a v neposlední řadě slouží programy jako prevence partnerského (domácího násilí).

5.2 Principy práce s původci násilí

Základním principem terapeutické práce je humanistický přístup k jednotlivci, kdy je odsuzováno násilné chování, nikoli samotná osoba.⁸³ V rámci konkrétních programů se pak osoby učí, jak správně jednat. Tomu častokrát napovídají i názvy konkrétních programů pro původce násilí, např. program poskytovaný LOMEM (Ligou otevřených mužů) Zvládání vzteku. Ten si klade za cíl změnu nežádoucího (agresivního) chování účastníka.⁸⁴

⁸⁰ Tamtéž. S. 37.

⁸¹ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 61.

⁸² PALAUŠOVÁ, Viktorie a spol. *Limity a příležitosti práce s původci domácího násilí v České republice*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2023. S. 3.

⁸³ TRÁVNÍČEK, Zdeněk. *Minimální standardy práce s původci a původkyněmi násilí v blízkých vztazích v České republice*. Úřad vlády ČR [online]. 2018. S. 3. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Minimalni-standardy-prace-s-puvodci-a-puvodkynemi-nasili-v-blizkych-vztazich-v-Ceske-republice.pdf

⁸⁴ PETR, Josef a Evžen NOVÝ. *Motorkáři a papiřáci*. Liga otevřených mužů [online]. 2023. S. 35. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://zvladanivzteku.cz/wp-content/uploads/2023/05/01_ZVZ-ESF-prirucka_A4_WEB.pdf

Kromě dodržování lidských práv původců násilí je důležité respektovat následující zásady:

- *„násilí je nepřijatelné a musí být postihováno*
- *původci a původkyně násilí jsou plně zodpovědné za násilí*
- *původci a původkyně násilí musí převzít zodpovědnost za své chování*
- *proti násilí lze účinně postupovat v podmínkách, kdy politika, justice, policie, sociální a zdravotnická zařízení a společnost spolupracují*
- *práce s původci a původkyněmi násilí by měla podnítit zlepšení sociálních vztahů na základě akceptace a rovnosti*
- *práce s původci a původkyněmi násilí musí koncepčně vnímat rozdíly ve vzdělání, genderovém, kulturním a sociálním původu a místních podmínkách*⁸⁵

Během účasti klientů v programu terapeutických intervencí (PTI) by mělo docházet k výměně informací mezi pracovníky PTI a dalšími odborníky. Osoby vystavené násilí by měly být informovány o zapojení původce do PTI. Je to nezbytné pro eliminaci rizika a vyžaduje to spolupráci mezi relevantními odborníky a organizacemi poskytujícími služby obětem. PTI by neměly probíhat izolovaně, ale ve vzájemné informovanosti. Sdílení údajů s dalšími organizacemi je možné pouze se souhlasem klientů a pouze za účelem, který byl předem uveden. Klienti poskytují souhlas s možností informování oběti při podepisování dohody, je-li to vyžadováno. Výměna informací přispívá k realistickým očekáváním odborníků i obětí ohledně změn chování pachatelů. Kontaktování osob ohrožených násilím může zvýšit efektivitu PTI a zajistit vyšší bezpečí všech aktérů.⁸⁶ Ne všechny organizace poskytující programy pro původce násilí v ČR vyžadují zapojení či alespoň spojení na osobu ohroženou násilím (např. Diakonie).

⁸⁵ TRÁVNÍČEK, Zdeněk. *Minimální standardy práce s původci a původkyněmi násilí v blízkých vztazích v České republice*. Úřad vlády ČR [online]. 2018. S. 3. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Minimalni-standardy-prace-s-puvodci-a-puvodkynemi-nasili-v-blizkych-vztazich-v-Ceske-republice.pdf

⁸⁶ Tamtéž

5.2.1 Teoretické koncepty programů

V rámci programů pro původce násilí se lze setkat s řadou teoretických východisek (konceptů). Řada terapeutů však uplatňuje takové přístupy, ve kterých byli vyškoleni. Dá se tedy říct, že: „*Společné přístupům, které terapeuti/ky využívají, je především orientace na změnu, aktuální sebeuvědomění, respekt a získání náhledu situace, spíše než obracení se k minulosti a analýza hlubokých příčin problémů a konfliktů.*“⁸⁷ Organizace poskytující programy pro původce násilí mají sice své metodiky a jsou do jisté míry vázány standardy, nicméně celoplošná koncepce využívaných metod a technik chybí.

Některé organizace mají stanovenou pevnou strukturu programu, která určuje počet skupinových setkání a základní rámec témat a technik, které terapeuti/ky se svými klienty/kami probírají (např. Spondea, LOM, Nomia). Naopak, u individuální terapie není struktura pevně daná a práce se více řídí aktuálními individuálními potřebami klienta/ky (např. Persefona, CSSP – Viola).⁸⁸ Na západě je nejčastěji využívána kognitivně-behaviorální terapie v rámci skupinových terapií.⁸⁹ Dle tohoto přístupu není násilné chování trvalý stav, nýbrž pouze naučený vzorec chování. Terapie si tak klade za cíl původce násilí naučit společensky přijatelné modely chování. V rámci terapie se soustředí především na čtyři oblasti, a to na myšlení, emoce, tělesné reakce a pozorovatelné chování (jedním z často využívaných nástrojů je tak například stupnice vzteku, kde jsou mimo jiné zaznamenávány i tělesné změny při vzteku).⁹⁰ Zahraniční analýzy pak naznačují, že nejučinnější v rámci práce s původci násilí je právě skupinová terapie využívající kognitivně-behaviorální techniky.⁹¹

Psychodynamická terapie se soustředí na rozbití ego-obranných mechanismů a přijímání vlastní odpovědnosti. Věří, že „*současné násilné chování pramení z negativních raných zkušeností.*“⁹²

⁸⁷ HERDOVÁ, Tereza a spol. *Analýza postojů původců a původkyň domácího násilí a práce s nimi*. Úřad vlády ČR [online]. 2016. S. 40. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/postoje_puvodcu_FINAL_rev.pdf

⁸⁸ Tamtéž

⁸⁹ AMER, Jiří. *Pracovní aliance v terapeutické práci s původci intimního partnerského násilí: přehledová studie*. *Československá psychologie 2022/ročník LXVI/ číslo 6*. S. 615.

⁹⁰ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 69, 85.

⁹¹ PALAUŠOVÁ, Viktorie a spol. *Limity a příležitosti práce s původci domácího násilí v České republice*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2023. S. 3.

⁹² STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 69.

Narativní terapie probíhá tak, že klient převypráví svůj životní příběh a za pomoci terapeuta se snaží získat náhled na danou událost a podívat se na ni i z jiné perspektivy. Klient tak získá nový úhel pohledu a je schopen komplexněji porozumět svému problému.⁹³

5.3 Organizace poskytující programy pro původce násilí

Pro zvýšení efektivity poskytovaných programů je mimo jiné zcela stěžejní jejich dostatečné plošné pokrytí. Programy zaměřené na původce násilí jsou relativně nové v porovnání s organizacemi, které poskytují pomoc obětem domácího násilí (momentálně je v každém kraji intervenční centrum).⁹⁴ V několika krajích však stále chybí jakákoliv organizace poskytující program pro původce násilí. Plošné pokrytí je tedy nedostatečné.⁹⁵ Podle LOMU je momentálně celková kapacita všech programů 2 000 osob, poptávka je však daleko vyšší. Podle výzkumu provedeného na reprezentativním vzorku dospělé populace ČR realizovaném agenturou Nielsen Admosphere respondenti deklarují, že by pro ně byl program Zvládání vzteku užitečný.⁹⁶ Nedostupnost programu navíc podněcuje diverzifikace programů. Například původce násilí má program nařízený, ale v jeho kraji je program cílený na dobrovolné klienty apod.⁹⁷

Komplexní mapování problematiky proběhlo v roce 2016 v rámci *Analýzy postojů původců a původkyň domácího násilí a práce s nimi*. V rámci výzkumu byly zjištěny nedostatky v systematickém postupu organizací. Tento výzkum lze tak brát jako jeden z impulzů pro vznik *Minimálních standardů pro práci s původci a původkyněmi násilí v blízkých vztazích v ČR*. Dále lze za hlavní dokumenty v rámci prevence a řešení domácího násilí označit „*Strategii rovnosti žen a mužů na léta 2021 až 2030*“ a na ni navazující „*Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2023–2026*“. Oba dokumenty do budoucna počítají s vytvořením koncepce práce s násilnou osobou.“⁹⁸ Z provedeného výzkumu vyplývá, že jak původci násilí, tak

⁹³ Tamtéž S. 70.

⁹⁴ Tamtéž S. 71.

⁹⁵ PALAUŠOVÁ, Viktorie a spol. *Limity a příležitosti práce s původci domácího násilí v České republice*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2023. S. 18.

⁹⁶ PETR, Josef a Evžen NOVÝ. *Motorkáři a papiřáci*. Liga otevřených mužů [online]. 2023. S. 9. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://zvladanivzteku.cz/wp-content/uploads/2023/05/01_ZVZ-ESF-prirucka_A4_WEB.pdf

⁹⁷ PALAUŠOVÁ, Viktorie a spol. *Limity a příležitosti práce s původci domácího násilí v České republice*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2023. S. 18.

⁹⁸ PALAUŠOVÁ, Viktorie a spol. *Limity a příležitosti práce s původci domácího násilí v České republice*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2023. S. 4.

terapeuti vnímají programy jako efektivní. Účast v programu pomohla klientům reflektovat vlastní násilné jednání, a především identifikovat psychické formy násilí. Lze je tudíž brát jako efektivní nástroj prevence partnerského násilí.⁹⁹

Dle studie realizované v rámci výzkumného projektu ViolenceOFF bylo možné k dubnu 2023 na internetu dohledat 15 organizací poskytující bezplatné programy pro původce domácího násilí.¹⁰⁰

Tabulka 4: Přehled organizací poskytující programy pro původce v ČR

Organizace	Kraj	Program	Děti	IC
Diakonie ČCE – SKP	Hl. m. Praha	Stop násilí*		X
Liga otevřených mužů	Hl. m. Praha	Zvládání vzteku		X
IC Praha	Hl. m. Praha	Viola		✓
Tvá volba, České Budějovice	Jihočeský	Tvá volba		X
Persefona, Brno	Jihomoravský	Program pro osoby s potížemi se zvládnutím agrese		X
Spondea, Brno	Jihomoravský	Chci ovládnout vztek*		✓
Nomia, Hradec Králové	Královéhradecký	Terapeutický program narativní práce s agresi*		X
Člověk v tísni, Olomouc	Olomoucký	H.U.L.K. (Program ke zvládnutí agresivního chování)*		X
Liga otevřených mužů, Plzeň	Plzeňský	Zvládání vzteku Plzeň		X
SKP-Centrum, Pardubice	Pardubický	NENA – Domov bez násilí		✓
Zařízení SI Kladno	Středočeský	Ne násilí ve vztazích		✓
Pro Dialog	Hl. m. Praha	Obnovení dialogu v rodinách zasažených trestným činem, Život dětí bez násilí	✓	X
Locika	Hl. m. Praha	Terapie násilí, Pomoc při zastavení násilí v rodině	✓	X
CSS, Ostrava	Moravskoslezský	Nechme dětem dětství	✓	X
Spirála, Ústí nad Labem	Ústecký	Dětství bez násilí	✓	X

Zdroj: *Limity a příležitosti práce s původci domácího násilí v České republice*

„Jedenáct organizací nabízí specializovaný program určený násilným osobám, popř. přímo PDN. Z toho čtyři programy (označené hvězdičkou) jsou nebo v minulosti byly vedeny jako probační (a)nebo resocializační. Další čtyři organizace nabízí programy vycházející z perspektivy ochrany dětí ohrožených DN (viz sloupec „dětí“). Z tohoto titulu pracují s celým rodinným systémem zasaženým DN, tedy včetně PDN. Čtyři programy jsou také nabízeny organizacemi, které zároveň provozují intervenční centrum (viz sloupec IC).“

Odlišnost jednotlivých programů/organizací je tak založena na více kritériích. Některé organizace pracují s rodinou jako celkem, některé pracují s oběma partnery a některé

⁹⁹ HERDOVÁ, Tereza a spol. *Analýza postojů původců a původkyň domácího násilí a práce s nimi*. Úřad vlády ČR [online]. 2016. S. 61. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/postoje_puvodcu_FINAL_rev.pdf

¹⁰⁰ Tamtéž S. 21.

jen s původcem. Dále mohou být programy cílené na dobrovolné klienty, anebo na ty, kterým byla uložena povinnost se jim podrobit. V rámci programu mohou být nabízeny individuální, skupinové či párové terapie.

V rámci praktické části budou blíže rozebrány dvě organizace poskytující programy pro původce násilí, a to organizace LOM a Diakonie.

5.4 Podoby intervence s původci násilí

Práce s původci násilí může probíhat v rámci individuálního, skupinového či párového sezení. Organizace stanovuje minimální rozsah každé formy terapie.¹⁰¹

Individuální terapie spočívá v individuálním přístupu, kdy je jeden terapeut/psycholog na jednoho klienta. Během těchto konzultací může klient jít více do hloubky a více se otevřít. Pro řadu klientů však může být přílišná intimita odrazující. Terapeut cílí veškerou svou pozornost právě na něj. Pro účinné fungování terapie je však pocit bezpečí (důvěrnosti) stěžejní. Klient má v rámci individuálních konzultací více prostoru k osobnímu rozvoji a zpracování případných traumat z minulosti. Na druhou stranu může klientovi chybět sebereflexe ze strany „sobě rovných“, může zažívat pocit, že je na světě jediný s takovýmto problémem. Ne u všech klientů je však skupinová terapie vhodná. U nejzávažnějších forem partnerského násilí se doporučuje individuální terapie, „problémový klient“ by mohl narušovat chod skupiny. Ostatní klienti by mohli nabýt dojmu, že jimi páchané násilí vlastně není tak závažné.¹⁰²

Skupinové terapie jsou druhou z možností terapeutické práce s původci násilí. Výhodou skupinových programů je dynamika skupiny. Klient získává zpětnou vazbu od „sobě rovných“. Skupina musí být vyvážená tak, aby nedocházelo k útisku jednotlivých klientů od ostatních. V rámci skupiny si klienti vyměňují navzájem své poznatky. S vhodným terapeutickým vedením mohou klienti společně přijít na vhodné metody, techniky a postupy při zvládnání vzteku. Jak již bylo řečeno výše pro efektivní práci s klientem je stěžejní pocit bezpečí. Navodit takový pocit je však v rámci skupiny obtížnější, klient se může bát v rámci skupiny otevřít a terapie se pak míjí účinkem.

¹⁰¹ TRÁVNÍČEK, Zdeněk. *Minimální standardy práce s původci a původkyněmi násilí v blízkých vztazích v České republice*. Úřad vlády ČR [online]. 2018. S. 5-6. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Minimalni-standardy-prace-s-puvodci-a-puvodkynemi-nasili-v-blizkych-vztazich-v-Ceske-republice.pdf

¹⁰² STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládnání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 59.

Jako další úskalí lze spatřovat časový prostor. Ve skupině by mělo být ideálně 8–12 klientů a dva lektori. Doporučuje se genderově smíšený pár lektorů. Délka terapeutického sezení se pak v jednotlivých programech může lišit.¹⁰³

Studie provedená v roce 2003 na mladých párech, které vykazovaly znaky partnerského násilí ukazuje, že agresivní chování v partnerských vztazích je komplexní a interakční. Zjištění naznačují, že agresi nelze plně vysvětlit pouze individuálními faktory, ale že má také dyadický charakter. Přítomnost agresivního chování u obou partnerů je spojena se zvýšeným rizikem trvalého udržení tohoto chování v partnerském vztahu. Změny v úrovni agresivity jsou často vzájemně propojeny u obou partnerů, což naznačuje, že chování jednoho partnera může ovlivňovat chování druhého. Tato interakce mezi partnery má klíčový význam pro porozumění agresi v partnerských vztazích. Role vztahové dynamiky je tak často stěžejní. Výzkum ukazuje, že osoba násilná v jednom vztahu nemusí být vždy násilná i ve vztahu následujícím. U některých párů s rozchodem násilí zcela vymizí.¹⁰⁴ Do popředí se tak dostává **párová terapie**. Párová terapie poskytuje partnerům bezpečný prostor, kde mohou za asistence terapeuta lépe pochopit dynamiku jejich vztahu. Je navržena tak, aby poskytovala prostor pro otevřenou komunikaci, porozumění a vyrovnání se s problémy a konflikty v partnerském vztahu. Terapeut v párové terapii pracuje s oběma partnery současně, aby jim pomohl identifikovat a pochopit vzorce chování, myšlení a emocí, které mohou vést k problémům ve vztahu.¹⁰⁵ Je ovšem velká část toxických párů, kde je vztah jasně asymetrický a párová terapie by tak oběť spíše poškodila. National Domestic Violence Hotline v USA nedoporučuje párovou terapii s násilníkem, protože terapie může být prostorem, kde jsou oběti dále zneužívány a vystavovány gaslightingu a sekundární viktimizaci.¹⁰⁶ Párová terapie je tak vhodná pro páry, u nichž dochází ke vzájemnému partnerskému násilí. Nelze tak říct, jaký typ terapie by byl nejvhodnější, dokud nejsou známy specifika vztahu.

¹⁰³ Tamtéž S. 59-78.

¹⁰⁴ CAPALDI, Deborah, SHORTT, Joann Wu a CROSBY, Lynn. Physical and Psychological Aggression in At-Risk Young Couples: Stability and Change in Young Adulthood. [Online]. *MERRILL-PALMER QUARTERLY-JOURNAL OF DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY* 2003, roč. 49, č. 1. S. 1-27. ISSN 0272-930X. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1353/mpq.2003.0001>.

¹⁰⁵ *Párová terapie*. Diakonie Českobratrské církve evangelické [online]. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://www.nasilivevztazich.cz/terapie/parova-terapie/>

¹⁰⁶ *Should I Go To Couples Therapy With My Abusive Partner?* National Domestic Violence Hotline [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.thehotline.org/resources/should-i-go-to-couples-therapy-with-my-abusive-partner/>

EMPIRICKÁ ČÁST

6 Empirické šetření

V empirické části bylo provedeno empirické šetření zabývající se vybranými programy pro původce násilí. Empirické šetření bylo provedeno za pomoci polostrukturovaných rozhovorů se dvěma organizacemi, které působí na území ČR. Empirická část odborné práce se opírá o poznatky získané v teoretické části.

6.1 Cíl empirického šetření

Cílem je prozkoumat práci s původci partnerského násilí se zaměřením na charakteristiku vstupujících klientů, jejich motivaci, strukturu programů a proces psychoterapeutické práce ve vybraných organizacích (LOM a Diakonie). V rámci cíle byly tak hledány odpovědi na následující otázky:

- 1) Jaká je charakteristika vstupujících klientů do programu?
- 2) Jaká je motivace klientů pro vstup do programů?
- 3) Jaká je strukturace programů pro původce partnerského násilí (Diakonie a LOM)?
- 4) Jak probíhá psychoterapeutické práce s původci násilí v rámci vybraných organizací (Diakonie a LOM)?

6.2 Volba metody

V rámci práce byla využita kvalitativní výzkumná metoda polostrukturovaného rozhovoru. Polostrukturovaný rozhovor je typ rozhovoru, v jehož rámci je předem připravený okruh (seznam) otázek. V rámci polostrukturovaného rozhovoru jsou dopředu stanoveny okruhy témat (otázek), na které se chce tazatel zeptat. Tazatel má však možnost otázky volně klást a přímo reagovat na odpovědi respondenta. „Výhodou polostrukturovaných rozhovorů je skutečnost, že tazatel může pokládané otázky upravovat s ohledem na aktuální situaci, chápání a plynutí rozhovoru.“¹⁰⁷ Tato metoda byla zvolena s ohledem na typ odborné práce.

V rámci empirického šetření byly pokládány otevřené i uzavřené otázky. Otevřené otázky mají být formulovány tak, aby neomezovaly respondenta v odpovědi. Uzavřené

¹⁰⁷ HRICOVÁ, Alena, ONDRÁŠEK, Stanislav a URBAN, David. *Metodologie v sociální práci*. Vydání 1. Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-3636-0. S. 28–29.

otázky naopak nutí respondent vybrat z předem předložených a připravených alternativ.¹⁰⁸

Otázky směřovaly k výzkumnému cíli. Na začátku rozhovoru byli respondenti pořádáni o stručné představení. Otázky byly rozděleny do tří základních okruhů.

Okruh číslo 1 - Charakteristika osoby klienta

Okruh číslo 2 - Přiblížení poskytovaného programu

Okruh číslo 3 - Psychoterapeutická práce s původci partnerského násilí

Druhou metodou, která byla v rámci empirického šetření využita je otevřené kódování. Text byl kódován pomocí otevřeného kódování. Kódování obecně napomáhá hlubšímu porovnání rozhovorů, které jsou díky kódům rozloženy na jednotky, se kterými se dá jednodušeji operovat a dávají přehlednější strukturu analyzovaného textu.¹⁰⁹ Celková analýza textu pomocí otevřeného kódování probíhá následujícím způsobem. V první řadě jsou stanoveny kódy, které jsou následně sloučeny do společných kategorií. Kódy byly vytvořeny na základě dosavadních poznatků z literatury, které byly obsaženy v teoretické části. Všechny kódy se úzce pojí s hlavním tematickým okruhem, a tudíž se mohou překrývat (tzn. že jedno zjištění může spadat do více kódů).¹¹⁰

6.3 Šetřený vzorek – představitelé vybraných organizací a základní charakteristika těchto organizací

Rozhovor byl veden s představiteli (terapeutem a bývalým ředitelem) dvou organizací působících na poli práce s původci násilí. Jednalo se o LOM a Diakonii. Obě organizace pracují s původci násilí již řadu let, a tudíž mají značné zkušenosti.

LOM je nezisková organizace, založena roku 2006, která se zaměřuje na podporu mužské rovnosti a genderové spravedlnosti prostřednictvím osvěty, vzdělávání a aktivního zapojení mužů do diskusí o genderových otázkách. Její činnost zahrnuje boj proti stereotypům a předsudkům spojeným s mužstvím, poskytování podpory

¹⁰⁸ FERJENČÍK, Ján. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-367-6. S. 175-176.

¹⁰⁹ FLICK, Uwe. *An introduction to qualitative research*. Vyd. 5. SAGE, 2022. ISBN 1529783542. S. 271-27.

¹¹⁰ ŠVAŘÍČEK, Roman a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0. S. 212–215.

mužům v obtížných životních situacích a vytváření bezpečného prostoru pro otevřenou komunikaci a sdílení zkušeností.¹¹¹

Za organizaci Ligy otevřených mužů byl osloven bývalý ředitel organizace Mgr. Josef Petr.

Organizace od roku 2015 nabízí v rámci svých programů **Kurz zvládnání vzteku**. Kurz je zaměřen na posílení dovedností v oblasti emoční regulace a řešení konfliktů. Cílem kurzu je pomoci účastníkům porozumět jejich vlastnímu vzteku, naučit se zvládat tuto emoci konstruktivním způsobem a lépe komunikovat ve stresujících situacích. Program poskytuje individuální a skupinové terapie. Organizace cílí především na muže. V současné době mohou ženy v rámci programu navštěvovat pouze individuální terapie. Do programu mohou vstoupit jak dobrovolní, tak doporučení či nařízení klienti. Jednou z podmínek vstupu je však alespoň minimální uznání odpovědnosti za násilné chování.¹¹²

Diakonie je jeden z nejvýznamnějších poskytovatelů sociálních služeb v ČR. Působí po celé republice. Diakonie provozuje širokou škálu služeb a zařízení pokrývajících různé oblasti sociální péče (např. domovy pro seniory, dětské domovy, poradenská centra apod.).¹¹³

V rámci organizace Diakonie byl rozhovor veden s jedním ze 13 terapeutů této organizace.¹¹⁴ Konkrétně se jednalo o PhDr. Václava Chytrého, který v rámci organizace poskytuje individuální a párovou terapii.¹¹⁵

V současné době poskytuje organizace program pro původce násilí s názvem **Stop násilí**. „*Hlavní odpovědností programu je, aby se již klient nedopouštěl násilí, aby se zvýšil pocit bezpečí blízkých, zejména partnerů a dětí i širšího okolí (členů rodiny, sousedů, veřejnosti)*.“¹¹⁶ V rámci programu jsou poskytovány skupinové, individuální

¹¹¹ O nás. *Liga otevřených mužů* [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://ilom.cz/o-nas/>

¹¹² Informace o programu Zvládnání vzteku. *Zvládnání vzteku* [online]. 2020 [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://zvladanivzteku.cz/informace-o-programu/>

¹¹³ *Diakonie Českobratrské církve evangelické* [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.diakonie.cz>

¹¹⁴ CHYTRÝ, Václav a VÍCHOVA, Věra. *Hodnocení efektivit terapeutického programu*. Prezentováno: Praha, konference práce s původci domácího násilí – kde jsme a kam směřujeme, 6.11.2023. PowerPoint. / [online]. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://violenceoff.cz/wp-content/uploads/2023/11/8-Hodnoceni%CC%81-efektivit-terapeuticke%CC%81ho-programu.pdf>

¹¹⁵ Diakonie - Stop násilí - náš tým. *Diakonie Českobratrské církve evangelické* [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.nasilivevtazich.cz/kontakty/nas-tym/>

¹¹⁶ *Stop násilí, násilí ve vztazích* [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.nasilivevtazich.cz>

a párové terapie. Organizace nově poskytuje i individuální terapii v ukrajinštině.¹¹⁷ Klienti mohou do programu vstupovat jak dobrovolně, tak na základě doporučení nebo nařízení státního orgánu.¹¹⁸ Program Stop násilí je momentálně rozšiřován do dalších regionů v ČR, konkrétně do Plzně, Mostu, Jaroměře a Brna.¹¹⁹

6.4 Průběh šetření

Oba dotazovaní, v tomto šetření v roli respondentů, byli osloveni autorkou práce na konferenci, která proběhla 6. listopadu 2023 na téma *Práce s původci domácího násilí*. Následně byli kontaktováni prostřednictvím emailové komunikace a bylo stanoveno datum osobního setkání. Oba rozhovory proběhly v prostorách jednotlivých organizací v průběhu ledna 2024.

Na začátku rozhovoru byli respondenti požádáni o podpis *Informovaného souhlasu s účastí ve výzkumu a se zpracováním osobních údajů k výzkumu* (oba informované souhlasy jsou k nahlédnutí v přílohách práce, příloha 1 a příloha 2). Respondenti souhlasili se zveřejněním (nevyžadovali anonymizaci dat), proto jsou v práci explicitně jmenováni.

Rozhovory trvaly zhruba stejně dlouho, okolo 45 minut.

¹¹⁷ Tamtéž

¹¹⁸ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 73.

¹¹⁹ Stop násilí v regionech. *Stop násilí, násilí ve vztazích* [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.nasilivevztazich.cz/stop-nasili-v-regionech/>

7 Analýza dat

Rozhovory byly zaznamenány na nahrávací audio zařízení a následně byly přepsány do programu Microsoft Word. Data z rozhovorů byla analyzována za pomoci otevřeného kódování. Pro tyto účely byl využit program Requal. Program Requal je volně dostupný software, který díky svým funkcím umožňujícím větší transparentnost a reflexivitu zvyšuje spolehlivost kódovaného obsahu.¹²⁰

V programu byly stanoveny 3 základní kategorie, které korespondují s cílem empirického šetření (viz okruhy otázek v kapitole *Volba metody*). Následně byla v návaznosti na stanovené kategorie vytvořena řada kódů. Oba texty byly následně řádně analyzovány a jednotlivé úryvky byly označeny příslušným kódem a posléze přiřazeny do jedné ze základních kategorií.

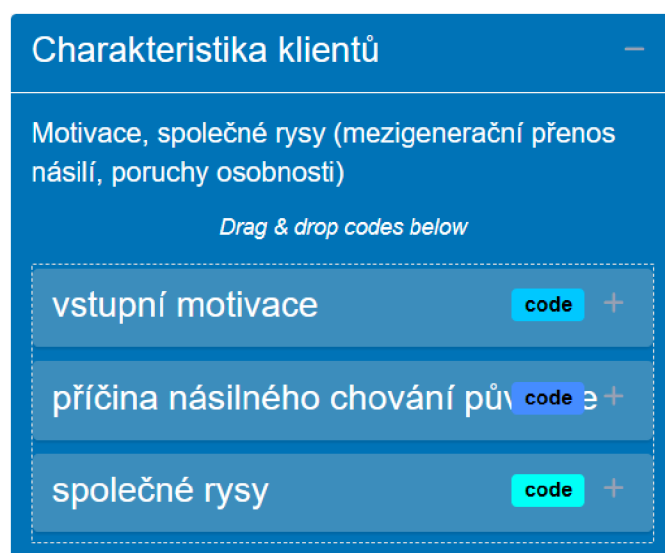
Přepis rozhovoru je možné nalézt v přílohách práce, příloha 3 a příloha 4. Ukázky kódování jsou taktéž součástí příloh práce, příloha 5 a příloha 6.

7.1 Vyhodnocení

Vyhodnocení probíhalo v jednotlivých kategoriích (okruzích otázek), které se pojí s výzkumným cílem. V následujících odstavcích budou podrobněji představeny.

7.1.1 Okruh číslo 1 – Charakteristika osoby klienta

Obrázek 1: Ukázka kategorie a kódů - Charakteristika klienta

Zdroj: Vlastní zpracování

¹²⁰ Requal [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://requal.fsv.cuni.cz/>

Jednou z podotázek výzkumného cíle bylo zjistit, jací klienti vstupují do programu a jaká je jejich motivace pro vstup. Právě těmito otázkami se zabýval první okruh.

Otázky směřovaly ke zjištění:

1) Jaká je vstupní motivace klientů

Motivaci u klientů vstupujících do programu lze dělit na **motivaci dobrovolnou a motivaci nařízenou nebo doporučenou** (OSPODem, soudy, PMS apod.). S těmito pojmy pracují i obě dotazované organizace. Shodně pak uvádějí, že se v rámci organizací setkávají spíše s účastí dobrovolnou. „*Jakože určitě k nám choděj, ale teď to fakt nedokážu vyčíslit. Určitě jich 20 % až 30 % bude, těch nařízených. Víc než půlka jich není určitě.*“ (LOM); „*Já bych řekl, že 20 % je těch, co to mají nařízený a 80 % těch dobrovolných.*“ (Diakonie)

Představitel LOMU navíc dodává, že: „*No, ono ještě to, že je někdo poslal, neznamena, že nejsou motivovaný, a to jsou právě jakoby různý škály. Jedna je to, jestli jsou dobrovolný, nebo je někdo poslal. Tam to může bejt často složitější ve chvíli, kdy oni vlastně se cejtěj bejt poslaný a nemají tam tu motivaci. Ale většinou se jako ta motivace získá, že to není motivací. Problém je to ve chvíli, kdy jakoby nemá náhled na to násilí.*“ (LOM)

Motivaci lze dále dělit na **vnitřní a vnější**.¹²¹ U motivace nařízené téměř zcela převažuje motivace vnější. Naopak u dobrovolné motivace je spíše motivace vnitřní. Není to však pravidlem. To, že i dobrovolní klienti ne vždy přichází na základě vnitřní pohnutky předkládá respondent Diakonie. „*To říkáte skvěle, že u části z nich je ta motivace vyloženě ta vnitřní: mám problém a nevím si s tím rady, chci ho řešit. A kolikrát se stává, že nepoškozují okolí, ale poškozují sebe. To je taky nějaká forma agrese, ale vůči sobě. ... Mlátí hlavou do zdi, nebo rukou do zdi, nebo mají třeba tendenci k nějakýmu sebepoškozování. Obracejí tu agresi vůči sobě. A tak to je ta jedna část, kde jsou opravdu sami motivovaný. Potom je ta druhá část, kdy je tam nějaká vnější motivace, přesně jak jste zmiňovala, třeba od rodiny, kde třeba ta partnerka řekne partnerovi: „hele, tak buď to budeš řešit, anebo se s tebou rozvedu“, nebo někdy*

¹²¹ HERDOVÁ, Tereza a spol. *Analýza postojů původců a původkyň domácího násilí a práce s nimi*. Úřad vlády ČR [online]. 2016. [cit. 2023-2-02]. S.11. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/postoje_puvodcu_FINAL_rev.pdf

tam může být i zapojený OSPOD. ... Ten OSPOD tu terapii nemůže nařídít, on ji může silně doporučit, takže to taky spadá do té vnější motivace.“ (Diakonie)

To, jak práce s nemotivovanými klienty vypadá, bude blíže rozebráno v rámci *Okruhu číslo 3 (Proces psychoterapeutické práce)*.

2) Příčiny násilného chování klientů

Příčin násilného chování původce násilí je nespočet, samotný výčet by vydal na samostatnou práci. V rámci této podkategorie byly tak otázky směřovány pouze na některé z možných příčin, které jsou zároveň obsaženy i v teoretické části práce. Konkrétně otázky směřovaly na: **vliv mezigeneračního přenosu násilí a s tím souvisejícího sociálního učení**. *„Určitě to vliv má. A je to logický, prostě člověk předává nějaký naučený vzorec dál. My teda nemáme statistiku pro klienty tady v Čechách, nebo ani naše klienty. Co ukazují třeba statistiky z Norska, tak 80 % těch klientů, kteří se dopouští násilí, tak taky násilí zažívalo, když byli malí. Je ale důležitý, že to, že někdo zažil násilí, neznamená, že z něj bude násilník.“ (LOM); „Určitě, velká část z nich má v anamnéze buď násilného rodiče, nebo třeba rodiče alkoholika. Kdy se to vlastně dědí z generace na generaci a tam je to na základě toho učení, to znamená na základě toho, že ty klienti jako malí nemají jiný model nebo mají model chování těch rodičů, a to vlastně jenom opakují.“ (Diakonie) Vliv sociálního učení zdůrazňuje i druhý respondent. *„Oni prostě třeba jenom jako vůbec nevěděj, jak jinak se chovat, protože se nenaučili, jak jinak se chovat.“ (LOM) Práce s těmito klienty může být následně o to snazší. „Tito klienti si to potom dokážou uvědomit. Ta motivace je k té změně u nich potom daleko silnější, že nechtějí opakovat to, co sami zažili. Mnohdy si to bohužel neuvědomují. A tady na tom je ta práce v té terapii, aby si to uvědomili, kde se to vlastně vzalo.“ (Diakonie) Klienti pak často v podstatě ani nevědí, jak jinak reagovat. „Oni prostě třeba jenom jako vůbec nevěděj, jak jinak se chovat, protože se nenaučili, jak jinak se chovat.“ (LOM)**

Dále byly otázky směřovány na **poruchy osobnosti**. Oba respondenti uvádí, že výskyt poruch osobnosti je u klientů možný, nicméně se nejedná o jediný determinant násilného chování. *„Jo, setkáváme se. Ale není to zas, jako když jste se ptala na to, jestli ti klienti mají něco společného, tak jako není to, že by tady sedělo deset narcistů. Jsou to spíše výjimky.“ (LOM); „Někdy to můžou být třeba narcistické osobnosti. Někdy jsou to emočně nestabilní osobnosti, jindy jsou to hraniční poruchy osobnosti a pak se*

taky se setkáváme, nebo já osobně se setkávám, i vyloženě s psychiatrickými diagnózami ve smyslu třeba schizofrenie, kdy se k nám taky klienti dostanou.“ (Diakonie)

3) Společné rysy klientů

„Co si myslím, že je jako nejčastější psychické onemocnění, tak jsou deprese. Jakože to jsou lidi, který fakt nejsou spokojený v životě. To násilí je jakoby součástí tý frustrace.“ (LOM) Navíc častokrát „rolí hraje i genderový aspekt toho násilí, jakože hodnotový. Ale taky je to různý. U někoho to hraje důležitou roli tenhle context, že prostě vnímá ženy jako nějaký druhořadý bytosti třeba.“ (LOM) S postojí nejen k sobě, ale i okolí se pak následně v rámci terapie pracuje. Představitel Diakonie navíc zdůrazňuje i závislosti klientů. „Setkávám se často se závislostmi, kdy se to k tomu násilí často pojí, ať už to jsou závislosti na alkoholu nebo na nějakých drogách nebo třeba na tvrdších drogách.“ (Diakonie)

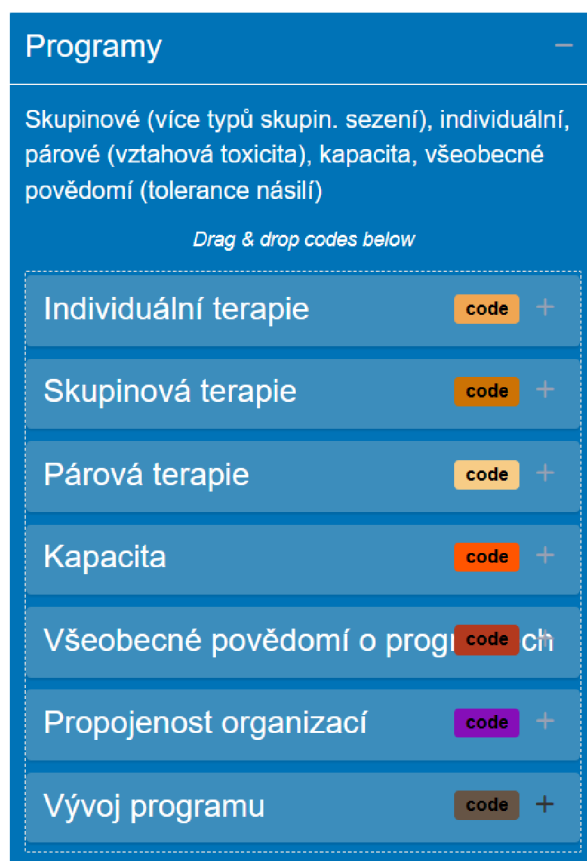
Oba respondenti však shodně uvádějí, že se jedná o osoby z různých sociálních vrstev a že není možné je jednoznačně charakterizovat společnými rysy. *„Fakt k nám choděj lidi z různých sociálních vrstev, různě starý. ... Jsou to různý bytosti. Společný mají to násilí.“ (LOM); „Jo, měl jsem třeba klienty, který vyloženě byli bezdomovci. A potom na tý druhý straně jsou klienti, kteří jsou na vysokých manažerských pozicích. Jsou to jak muži, tak ženy.“ (Diakonie) Řada klientů se pak násilí nedopouští pravidelně a z pohledu současné společnosti se vlastně domácího násilí nedopouští. „A taky ono spousta těch klientů, já nevím, půlka, tak třeba podle nějakého současného náhledu na to, co je násilí ve vztazích nebo domácí násilí. Tak byste vlastně o nich jakoby neřekla, že to, co dělají je domácí násilí. Můžou to bejt prostě i tátové, který doma řvou na děti, když si zavazujou tkaničky, nebo jako dali jednou facku svojí ženě, protože byli strašně naštvanej a lekli se toho a už to nechtějí nikdy v životě udělat. Takže jakoby ta cílovka je fakt hodně pestrá.“*

Diakonie teď nově vyžaduje na začátku práce s klienty vstupujících do programu pro původce vyplnění standardizovaného osobnostního dotazníku MMPI-2. *„Teď budeme testovat ty klienty MMPI-2, to je taková diagnostická metoda. Je to i v rámci výzkumu, kdy se vlastně snažíme vytvořit profil nebo získat nějaký charakteristiky nebo specifika násilných osob, takže to je něco, čím ti klienti budou procházet na začátku.“ (Diakonie)* Výzkum zaměřený na osobnostní diagnostiku již organizace prováděla. Blíže byl tento

výzkum přiblížen v kapitole *Poruchy osobnosti a jejich vliv na partnerské násilí*. Evaluační zpráva Diakonie za rok 2023 říká k osobě klienta následující: „V roce 2023 se 48 % cítilo zdravo, 30 % referovalo o pravidelných úzkostech, 22 % o depresivních stavech a 16 % přiznává problém s nadužíváním návykových látek.“¹²²

7.1.2 Okruh číslo 2 – Přiblížení poskytovaného programu

Obrázek 2: Ukázka kategorie a kódů - Program

Zdroj: Vlastní zpracování

Druhý okruh otázek směřoval ke třetí podotázce výzkumného cíle, kterou bylo zjistit, jak dané programy pro původce násilí v rámci vybraných organizací fungují. V rámci programu Zvládání vzteku (poskytovaného organizací LOM) mohou klienti vstupovat do individuální či skupinové terapie.¹²³ V Diakonii jsou klientům v rámci programu Stop násilí poskytovány i párové terapie. V roce 2023 bylo v rámci programu Stop násilí 99 klientů. Pouze 81 však prošlo programem (v roce 2023), 31 z nich pokračovalo v programu z roku 2022, nově tak do programu nastoupilo 50 klientů. Z toho bylo na

¹²² CHYTRÝ, Václav. *Evaluační zpráva program Stop násilí 2023*. Diakonie ČCE – středisko Praha. 2024. S. 5.

¹²³ Informace o programu Zvládání vzteku. *Zvládání vzteku* [online]. 2020 [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://zvladanivzteku.cz/informace-o-programu/>

individuální terapii 56 klientů (probační 20, dobrovolní 36), párové terapii 9 párů a skupinové terapii 9 klientů. V roce 2023 úspěšně dokončilo program 25 klientů a u 42 dalších se předpokládá úspěšné dokončení v roce dalším, 14 klientů tak program nedokončilo.¹²⁴ U Diakonie tak převládá počet klientů, kteří podstupují právě individuální terapie. Představitel LOMu k programu říká následující: „*My jsme na začátku začínali tu naši práci dělat vyloženě jako kurzy Zvládání vzteku zaměřený na ty emoce a byl to vlastně jakoby dejme tomu vzdělávací kurz. ... Před několika lety jsme se rozhodli, že z toho uděláme fakt jako prostě komplexní terapeutický program, kde furt je jakoby ta metoda zvládání vzteku. ... Ale má to vlastně jakoby nějakou strukturu, která víc vyhovuje standardům tý práce s lidma, co se dopouštějí násilí.*“ (LOM)

V rámci druhého okruhu otázky směřovaly do oblastí:

1) Jednotlivé druhy terapie

Jedním z možných druhů poskytovaných terapie je **individuální terapie**. „*Ten individuální program je důležitější hlavně ve chvíli, kdy jsou hodně složití nebo problematičtí ti klienti. ... Tam je dobrý se s nima vídat dlouhodobě. Rok, klidně rok a víc a oni třeba potom můžou jít do té skupiny.*“ (LOM) Individuální a skupinová terapie se tak může částečně prolínat. K individuální terapii se představitel Diakonie vyjádřil následovně. „*No já si myslím, že je víc pro ty klienty přístupná spíš z toho praktického hlediska, protože ta skupina je vždycky jednou tejdne v danej termín, a ne všem klientům se to hodí. ... Taky se nechtějí vlastně před dalšími osmi lidmi někde otvírat a něco sdělovat, něco řešit. ... Taky můžou mít i pocit, že když je to individuální, tak že ten terapeut se bude věnovat jenom jim.*“ (Diakonie)

Dalším typem je **skupinová terapie**. „*Pro většinu lidí je fakt dobrá ta skupinová práce, protože tam je spousta těch referenčních vzorů a rámců a člověk se hodně dozví. ... Taky tam je nějaký korektiv tý skupiny, že když se tam někdo začne chovat jak hovado, tak ty chlapi mu dají jako zpětnou vazbu. A není to, jako když nějaký odborník někomu něco říká.*“ (LOM) V rámci skupiny navíc funguje určitá dynamika. „*To znamená, že se tam i mezi těma klientama vytvářejí různé konflikty. Ty lidi se vzájemně štvou, něčím se provokují, můžou se tam jako hádat. Ale zároveň potom, co se hádají, tak si můžou*

¹²⁴ CHYTRÝ, Václav. *Evaluační zpráva program Stop násilí 2023*. Diakonie ČCE – středisko Praha. 2024. S. 3.

něco uvědomit... to je tam to léčivý, nebo tam probíhají různé projekce. ... Táhle jiný klient o něčem mluví, tak se mě to nějakým způsobem silně dotýká a něco mi to zrcadlí... u sebe to nevidím, ale vidím to u někoho jiného. Tak to je myslím ten základ té skupinové terapie.“ (Diakonie)

V rámci programu zvládnání vzteku se minulý rok otevřelo 6 skupin „těch skupin otevřeme za rok 6“ (LOM). Jeden z dotazů proto směřoval na možnou odlišnost mezi jednotlivými skupinami. „Ti klienti jsou všichni stejní, ale to, co se liší je, že některé skupiny probíhají tady v Praze, některé v Plzni a pak děláme jednou za rok vždycky online skupinu, do které se můžou přihlásit lidi z různých koutů, abysme byli jako nadregionální taky. ... Jednou za rok děláme skupinu, říkáme jí letní, intenzivní a to jsou vlastně zhuštěný ty setkání do nějakých dvou nebo tří víkendů. ... No ale ten obsah je stejný.“ (LOM)

Nelze však říct, jaká terapie (skupinová nebo individuální) je efektivnější. „Ono to má právě oboje své pro a proti a je to vhodné pro jiné typy klientů. A problémem té individuální práce je to, že je nejdražší.“ (LOM) V rámci LOMu mohou být navíc obě varianty prolínány.

Co se týče odlišností mezi jednotlivými druhy terapie respondent Diakonie uvádí: „Obecně v té skupinové terapii se víc pracuje s dynamikou té skupiny... ta dynamika u těch individuálů nemůže být takhle silná jako v té skupině. Ale myslím si, že mnohé techniky můžou být stejné. ... V individuálu na nějaký ty techniky můžeme společně přijít, nebo můžu nějaký techniky klientovi nabídnout, nějaký dechání, nějaká ventilace emocí, zdraví a další možnosti... to se v té skupinové může dít taky, kdy jeden klient tam s tím přijde a ostatní mu řeknou, hele, mě funguje tohle a dalšímu řekne mě zas funguje tady to (já si prostě si musím jít zaběhat, jinak to nezvládnu). Další řekne něco jiného.“ (Diakonie)

Posledních z možných variant terapeutické práce je **párová terapie**. Přístup obou organizací je však odlišný. „V té párové dynamice je strašně náročné se vyznat. ... Někaký smysl to asi má, ale my to neděláme, nebo třeba to někdy dělat budeme, to nevím. ... Často na sebe vzájemně jakoby přenáší zodpovědnost za to násilí nebo celkově za to, co se děje. ... My se snažíme ty lidi ukotvit v tom, že já jsem zodpovědný za to, co já dělám.“ (LOM); „Co já se setkávám, tak to násilí je málokdy jednostranný. Většinou to je tak, že na jedné straně třeba probíhá verbální násilí, různé urážky,

zesměšňování, posměšky, pasivní agrese a tak dále. Na tý druhý straně ta odpověď je potom třeba tou fyzickou agresí, ale je to na obou stranách a potom se s nimi dobře pracuje, pokud jsou spolu v té terapii.“ (Diakonie)

2) Délka terapeutických sezení

Podle řady odborníků (Penelope Kay Morrison, Karel Netík, Tereza Herdová a mnoho dalších) jsou déletrvající programy účinnější.¹²⁵ Diakonie nabízí individuální terapie v délce maximálně 12 měsíců, minimálně pak 3 měsíce (sezení probíhají 1krát za 1 až 2 týdny 1 hodinu). Skupinovou terapii v délce maximálně 12 měsíců (sezení probíhají 1krát týdně 2,5 hodiny) a párovou v délce 6 až 12 měsíců (sezení probíhají 1krát za 1 až 2 týdny 1 hodinu nebo 1,5 hodiny).¹²⁶ Právě na to, zda je délka poskytovaných programů dle organizací dostatečná, směřovala jedna z otázek. „U těch klientů, kteří mají terapii nařízenou, je těch 15 setkání ideální kompromis mezi tím, aby to pro určité typ klientů bylo zvládnutelný. ... Nicméně pro mnohé klienty, si myslím, že víc setkání by bylo velice prospěšný. ... máme tam možnost si těch 15 setkání prodloužit o 5, takže až na 20. ... U dobrovolnejch to máme jinak, tam to máme omezený jedním rokem. Většinou to je tak 40 sezení.“ (Diakonie) V rámci LOMu je poskytován terapeutický program buď jako dlouhodobá individuální terapie nebo v rámci skupiny 45 hodin (15 tříhodinových setkání týdně).¹²⁷ O tom, jaké jsou pro klienty možnosti po skončení programu bude více napsáno v *Okruhu číslo 3 (Proces psychoterapeutické práce)*.

3) Kapacity programů

Kapacity v programech pro původce násilí jsou napnuté.¹²⁸ Respondent z LOMu uvádí, že se klienti dostávají i na tzv. čekací listinu. „Čekací listina je tabulka v excelu, kam ty lidi prostě řadíme normálně za sebe. Jsou období, kdy jich tam je 20, jsou období, kdyby jich tam je 50. ... Nečekají ale třeba dýl než 2/3 měsíce na tu první schůzku. ... Žádný konkurenční boj o klienty v tomto odvětví nemáme.“ (LOM) Co se

¹²⁵ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 77.

¹²⁶ Diakonie ČCE [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.diakonie.cz/>

¹²⁷ Informace o programu Zvládání vzteku. *Zvládání vzteku* [online]. 2020 [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://zvladanivzteku.cz/informace-o-programu/>

¹²⁸ DOMINIKA, Machová. *Kapacit na program zvládání vzteku je málo, ale klientů moc, říká Josef Petr z Ligy otevřených mužů*. Forum 24 [online]. 10. 9. 2023 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/kapacit-na-program-zvladani-vzteku-je-malo-ale-klientu-moc-rika-josef-petr-z-ligy-otevrenych-muzu>

týče kapacit programu, uvádí respondenti následující: „Těch klientů nám projde pod rukama třeba 250 a těch skupin otevřeme za rok 6. ... Navíc někdo prostě projde jenom k nějakému původníma setkáním a zmizí“ (LOM); V minulým roce (rok 2023) jsme měli okolo 100 klientů. Ne všichni celý program dokončili. ... Někdy to skončilo třeba tak, že opravdu jsme měli jen pár konzultací a oni potom vyšuměli, aniž by to dokončili, a nějaký naopak dokončili a nějací ještě pokračují do tohoto roku. (Diakonie) Podle výzkumu z roku 2022 provedeného v rámci organizace LOM vyplývá, že až milion lidí potřebuje potenciálně (alespoň na bázi prevence) podpůrné služby v oblasti zvládnání vzteku a chování vedoucího k násilí.¹²⁹ Současné kapacity všech programů v ČR jsou však pouze 2 000 klientů. Pro zefektivnění práce by tak bylo stěžejní rozšířit počty poskytovaných programů, a to jak plošně, tak početně. Řada krajů stále neposkytuje žádný program pro původce.¹³⁰

4) Všeobecné povědomí o programech

Je nezbytné, aby veřejnost jak laická, tak odborná, byla dobře informována o poskytovaných programech. K povědomí laické veřejnosti lze přiložit následující úryvek z rozhovoru. „V tý laický jsme si na to dělali nějaký průzkumy. ... Jako třeba 40 % lidí, jestli si to dobře pamatuju, tak vám řekne, že zná nějaký program pro ty, co se dopouštějí násilí. Ale už třeba jenom jako 9 % dokáže říct konkrétní program v jejich kraji a velmi často, když se potom doptáváme, jaký program to je, tak vám řeknu nějaký úplnej nesmysl, že třeba řeknou Bílý kruh bezpečí.“ (LOM) Odbornou veřejností však nejsou myšleni pouze profese, které přicházejí do přímého styku s původci. K povědomí odborné veřejnosti o programech se vyjádřili respondenti následovně: „No myslím si, že odborná veřejnost už je docela seznámená a ví, jaká je tady ta nabídka. Zvláště ta, která je nějakým způsobem zaměřená na to násilí.“ (LOM); „Co se týče odborný veřejnosti, myšleno odborníků ve smyslu probační služby, OSPODY a soudy, třeba i psychiatři nebo i praktici. ... Tak tam si myslím, že to jde určitě zvýšit.“ (Diakonie) Stěžejní je však v tomto ohledu i politická veřejnost. Pro

¹²⁹ PETR, Josef a Evžen NOVÝ. *Motorkáři a papířáci*. Liga otevřených mužů [online]. 2023. S. 9. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://zvladanivzteku.cz/wp-content/uploads/2023/05/01_ZVZ-ESF-prirucka_A4_WEB.pdf

¹³⁰ JÁRA, Martin. Proč má smysl pracovat s původci násilí ve vztazích? Prezentováno: Praha, konference práce s původci domácího násilí – kde jsme a kam směřujeme, 6.11.2023. PowerPoint. / [online]. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://violenceoff.cz/wp-content/uploads/2023/11/8-Hodnoceni%CC%81-efektivita-terapeuticke%CC%81ho-programu.pdf>

funkčnost programů jsou nezbytné finanční prostředky, které není možné získat bez dostatečného systémového ukotvení problematiky. *„Tam, kde je potřeba hodně zapracovat, je nějaká jako politická veřejnost, která může zajistit, aby tady ten systém fungoval, aby byly dostatečné kapacity pro ty klienty.“* (LOM) Na problematiku kapacit a financí naráží i druhý respondent. *„Na druhou stranu, ono by to šlo ruku v ruce. Kdyby se to najednou rozšířilo a najednou bysme měli obrovský množství klientů, tak bysme je v tu chvíli nebyli schopni všechny obhospodařit... takže by to na druhou stranu potom pro nás znamenalo zase nějak navyšovat kapacity. A to už je zase potom otázka financí.“* V neposlední řadě je zásadní změnit celkový pohled na násilí ve společnosti. Z výzkumu provedeného v rámci organizace LOM vyplývá, že v ČR je velmi rozšířené fyzické trestání dětí (63 % české populace připouští minimálně ve výjimečných případech fyzické tresty).¹³¹ Na závěr však lze říct, že: *„Povědomí o programech je dostatečné k tomu, abychom měli plný ty programy.“* (LOM)

5) Propojenosti organizací

Sdílení know-how je bezpochyby pro organizace dobrým zdrojem inspirace. V rámci rozhovoru proto byli respondenti dotázáni, zda a jak spolupracují i s jinými organizacemi. *„Jednou za čas, není to nijak pravidelný, ale vím, že třeba tady kolegové z LOMu vždycky jednou za čas dělají nějakou konferenci, nebo nás zvou i na nějaký setkání, kdy sdílíme to, co se v těch našich programech děje a co nám třeba funguje, nebo i třeba v rámci těch konferencí.“* (Diakonie) V rámci LOMu dokonce vznikl i kurz *Odborného vzdělávání v metodě zvládání vzteku* pro odborníky. Na rok 2024 jsou vypsané 3 termíny po 15 lidech.¹³² Ke kurzu se respondent LOMu vyjádřil následovně: *„Ten výcvik pro ty odborníky? Ten se osvědčil skvěle.“* (LOM) Ke kapacitě poskytovaného výcviku respondent říká: *„No, já si myslím, že jsme schopní naplnit třeba 1 maximálně 2 ty výcviky ročně. ... Prostě těch lidí, který tu práci nějakým způsobem chtějí dělat není zas až tolik. Jednou až dvakrát za rok se to naplní.“* (LOM) Ve výcviku jsou odborníci vzdělávání v metodě Zvládání vzteku. *„Jako my tu metodu Zvládání vzteku přinesli z Norska a vlastně ji šíříme dál v nějakých modifikacích... něco si necháváme pro sebe, něco předáváme dál. ... Tyhle věci jsou jednak všude*

¹³¹ FYZICKÉ TRESTY VYUŽÍVAJÍ 2/3 ČESKÝCH RODIČŮ. Liga otevřených mužů [online]. 2018 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://ilom.cz/fyzicke-tresty-ve-vychove-alespon-nekdy-je-vyuzivaji-dve-tretiny-ceskych-rodicu/>

¹³² ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ V METODĚ ZVLÁDÁNÍ VZTEKU (VÝCVIK). Liga otevřených mužů [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://ilom.cz/kurz/vycvik-metode-zvladani-vzteku-odborniky/>

možně napsaný právě a jednak je učíme v tom výcviku, takže předpokládám, že se používají i v jiných organizacích.“ (LOM)

7.1.3 Okruh číslo 3 – Proces psychoterapeutické práce

Obrázek 2: Ukázka kategorie a kódů - Proces psychoterapeutické práce

Zdroj: Vlastní zpracování

Třetí a zároveň poslední okruh otázek se zabýval procesem psychoterapeutické práce s původci násilí. Okruh těchto otázek tak koresponduje se čtvrtou podotázkou výzkumného cíle, kterou bylo zjistit, jak probíhá psychoterapeutické práce s původci násilí ve vybraných organizacích.

Proces psychoterapeutické práce je komplexní a stěží by se rozděloval, proto bylo vyhodnocení posledního okruhu otázek rozděleno pouze do dvou oblastí, a to na:

1) Proces psychoterapeutické práce Diakonie

V Diakonii začíná práce s klienty vstupním pohovorem, v jehož rámci se zjišťuje, zda je pro něj vhodný daný program. „*My s tím klientem domluvíme vstupní pohovor, na kterém zjistíme, co s čím přichází, co by potřeboval, jestli mu máme vůbec co nabídnout, jestli k nám spadá a pokud ano, tak potom na základě toho vstupního pohovoru se vybere podle kapacit nebo i podle zaměření terapeut. Terapeut se potom*

tomu klientovi ozve a už se s ním domlouvá individuálně na tý terapii a na těch jednotlivých sezeních.“ (Diakonie) Následně klient vyplní vstupní dotazník, kde je zjišťována frekvence agresivních projevů (15 oblastí, u kterých se zjišťuje četnost daného chování, např.: nadávky, bití, omezování pohybu apod.). Dále probíhá BPAQ (Buss Perry Aggression Questionnaire) neboli screening agresivních tendencí a nově od roku 2024 MMPI-2 (Minnesota Multiphasic Personality Inventory) což je standardizovaný osobnostní dotazník. Další vstupní informace od klienta terapeuti nemají (policejní spis apod.).¹³³

Následně probíhá terapie (individuální, skupinová či párová) více o jednotlivých druzích terapie viz výše v *Okruhu číslo 2 (Přiblížení poskytovaných programů)*.

Po skončení terapie vyplňuje klient výstupní dotazník, kde je zjišťována frekvence agresivních projevů a BPAQ, též probíhá rozhovor. Od roku 2022 zaveden i tzv. post-dotazník (vyhodnocení 6 měsíců po skončení).¹³⁴ Návratnost post-dotazníků je však u Diakonie malá. „Je malá no. Ted' vám neřeknu to procento, ale ta návratnost je nízká. Tím, že ten klient už není ničím vázanej a vlastně moc nevíme, proč to tak je.“ (Diakonie) V rámci zpětné vazby navíc dodává, že: „Ty informace by byly skvělý třeba i od zaměstnavatele, pokud se to projevuje v zaměstnání nebo od kolegů. Případně, já nevím, třeba od dětí, pokud tam v tom vztahu jsou děti, jestli jim přijde, že se táta/máma rozčiluje míň. Ted' nemyslím tříletý děti, ale třeba dvanáctiletý/patnáctiletý.“ (Diakonie)

Na konci roku organizace vypracovává evaluační zprávu. Cílem evaluace programu Stop násilí je zjištění a zhodnocení jeho úspěšnosti. Evaluace využívá metody: dotazník frekvence agresivních projevů, dotazník spokojenosti a subjektivní vnímání změny a dotazníku BPAQ. Součástí byl i rozhovor s terapeutem. Klient mimo jiné hodnotí spokojenost s programem na škále 1-5 (známkování jako ve škole). Za rok 2023 byla průměrná známka 1,24.¹³⁵ Počty klientů v programu byly blíže popsány v *Okruhu číslo 2 (Přiblížení poskytovaných programů)*.

¹³³ CHYTRÝ, Václav a VÍCHOVA, Věra. *Hodnocení efektivitu terapeutického programu*. Prezentováno: Praha, konference práce s původci domácího násilí – kde jsme a kam směřujeme, 6.11.2023. PowerPoint. / [online]. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://violenceoff.cz/wp-content/uploads/2023/11/8-Hodnoceni%CC%81-efektivitu-terapeuticke%CC%81ho-programu.pdf>

¹³⁴ Tamtéž

¹³⁵ CHYTRÝ, Václav. *Evaluační zpráva program Stop násilí 2023*. Diakonie ČCE – středisko Praha. 2024. S. 10.

V současné době organizace Diakonie v rámci programů nepracuje s partnerkami/ex-partnerkami/partnery/ex-partnery klientů. Respondent byl proto dotázán, zda toto nelze vnímat jako úskalí práce. „*Vnímám to, jakože to má velkej potenciál, je do toho vtáhnout, ale zároveň si myslím, že je to hodně rizikový. ... Někdy by to mohlo bejt spíš kontraproduktivní. ... Mám pocit, že se to hrozně špatně odhaduje, nebo soudí předem, kdy je to vhodný je do terapie zapojit a kdy ne. A i možná tady z toho důvodu s tím zatím nepracujem, byť bysme třeba nějak rádi s tím pracovali, ale zatím jsme se k tomu nedostali, ale je to nějak ve výhledu.*“ (Diakonie) Zároveň ale dodává, že v průběhu práce s klientem by to však naopak mohlo pomoci. „*Na druhé straně si umím představit, že mnohdy by to bylo velice prospěšný, když by to okolí toho klienta potýkajícího se s násilím by mohlo být naopak velice podporující, oceňující, když se mu třeba něco podaří, když nějaký konflikt zvládne bez toho, aniž by vybouchl, nebo aniž by byl násilný.*“ (Diakonie) Na dotaz, zda by nebylo stěžejní zapojení okolí klienta i do fáze vyhodnocování, neboť klient může své agresivní projevy bagatelizovat respondent odpovídá: „*A jak říkáte, že ten klient to může zkreslovat, tak s tím souhlasím, já si ale myslím, že i od toho partnera to může bejt zkreslený. Je to sice nějaký údaj navíc, ale že buď na jednu nebo na druhou stranu to může bejt zkreslený a to my už neovlivníme no. Ale souhlasím s tím, že by to bylo skvělý mít těch informací víc.*“ (Diakonie) Na rozdíl od LOMu však Diakonie poskytuje párové terapie. Určité zapojení okolí, tak lze spatřovat tam. „*Takže tohle si myslím, že pak se děje v tý párové terapii. Zároveň to je jedna z věcí, jak s tím okolím toho klienta pracujeme. Když to uznáme za vhodný, že je to do tý párový terapie, tak to nabídneme.*“ (Diakonie)

Na otázku, zda respondent využívá nějaké specifické postupy s klienty programu odpovídá následovně: „*Moc jako nerozlišuji v tom smyslu, že by ti původci toho násilí byli něčím zvláštní. Jo, tak já s tím pracuju jako s nějakým problémem, se kterým přišli. Že to násilí nebo dejme tomu tu agresi vnímám jako nějaký symptom. V podstatě bych to přirovnal, že je nějaký problém a někomu se projeví jako úzkost v životě a někomu jinýmu se projeví jako násilí, jako agrese. Takže pak s tím pracuju jako s nějakým problémem a hledáme příčiny toho, proč ten člověk se takhle chová. Proč tu třeba ten vztek a zlobu tak často prožívá? A proč, když prožívá zlobu, tak proč používá násilí k vyjádření tady ty emoce? Hodně záleží na tom terapeutovi, jaký má výcvik a jakým způsobem přistupuje k tý terapii.*“ (Diakonie) Pokud do terapie vstoupí čistě nemotivovaný klient je s ním práce náročnější. Jednou z otázek tak bylo, jak takového

klienta namotivovat. „Někdy dělám i to, že řeknu, tak pojd'me se teď vykašlat na to kvůli čemu vás ten soud poslal a pojd'me se prostě bavit o vás. Co se nám v tom životě děje. A kolikrát jako najdeme to, že ty klienti opravdu zažívají v tom životě něco těžkého a potřebují to řešit a chtějí to řešit. A třeba se chtějí v něčem posunout. Anebo mě potom napadá, že někdy, když jsou ty klienti opravdu totálně nemotivovaný a nechtějí přecházet a opravdu jako nechtějí o něčem mluvit, tak prostě spolu mlčíme nějakou dobu a po nějaký době mám tu zkušenost, že se najednou tam něco objeví v té terapii. A najednou oni začnou mluvit a začnou být třeba našťvaný a už tam potom na tom vzteku třeba můžeme pracovat. ... Ale abych nebyl jen tak pozitivní, u mnoha klientů se to nepovede. U mnoha klientů se nepovede tu motivaci najít a někdy bohužel si to prostě jenom odchodí.“ (Diakonie)

Na otázku, zda není proces pro klienty příliš složitý odpovídá respondent následovně: „Já si myslím, že už je to vlastně jako nejjednodušší, co jde. Už to úplně zjednodušovat nejde.“ (Diakonie)

Posledním okruhem otázek byla návratnost klienta. Klienti se do terapie příliš často nevrací. „Je to spíš výjimka, že by se vrátili. Máme to omezený tak, že po roce se můžou znova vrátit v nějaký formě, teď přesně nevím, jaká ta forma je. Ale jsou to vážně výjimečný případy, že by se vrátili, za tu dobu se mi to stalo asi dvakrát.“ (Diakonie)

2) Proces psychoterapeutické práce LOM

V LOMu začíná práce též vstupním pohovorem. Někdy jsou klienti zařazeni na čekací listinu (viz Okruh číslo 2 Přiblížení poskytovaného programu - kapacita programu). Cílem vstupního pohovoru je též zhodnotit, zda je pro klienta daný program vhodný a zda nevykazují kontraindikace. Kontraindikací je myšlena akutní závislost, neléčené psychiatrické onemocnění a jazyk (v rámci programu je zapotřebí ovládat český jazyk, v určitých případech stačí anglický). Podmínkou pro vstup do programu je alespoň minimální náhled na páchané násilí.¹³⁶ „Problém je to ve chvíli, kdy jakoby nemá náhled na to násilí. ... Když prostě vám přijde třikrát a říká, že ho jenom poslali a že si to tady potřebujeme odchodit. ... Tak to není prostě klient do terapie. Anebo, když je

¹³⁶ DOMINIKA, Machová. Kapacit na program zvládnání vzteku je málo, ale klientů moc, říká Josef Petr z Ligy otevřených mužů. Forum 24 [online]. 10. 9. 2023 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/kapacit-na-program-zvladani-vzteku-je-malo-ale-klientu-moc-rika-josef-petr-z-ligy-otevrenych-muzu>

tam nějaký jakoby hluboký popření. Není tam ten náhled na tu závažnost těch věcí, jo, ale tak na tom se dá ještě taky pracovat.“ (LOM) Dále pak předání kontaktu na ex-partnera/rku či současného partnera/rku. „Když se přihlašuji do toho programu, tak pokud chtějí do toho programu chodit, tak musejí předat kontakt na partnerku, na který se dopouštějí, nebo dopouštěli násilí. A my tu partnerku kontaktujeme a je na ní, jestli se rozhodne spolupracovat, nebo ne. Ale když se rozhodne spolupracovat, tak od nich právě taky sbíráme ty data v těch samejch intervalech jako u těch klientů, abysme měli jako pohled z obou stran. Potřebujeme od nich vyplňovat ty dotazníky, ale to se dá udělat po mailu, kdyžtak. Bud' si volají, anebo přijdou.“ (LOM) Na otázku, zda mělo zavedení podmínky negativní vliv na vstup klientů, odpovídá respondent následovně: „To je asi pět/šest let nazpátek, kdy byla stanovena. To nastal právě takovej zlom, kdy jsme si říkali, jestli to chceme dál dělat a jestli jo, tak pořádně. ... Jo, ale nestává se to zas až tak často. Ono když už ten klient sem přijde a sedí na tom setkání, tak jakoby s tím terapeutem si dokážou vysvětlit, proč je to potřeba.“ (LOM) S partnery/partnerkami klientů v rámci organizace pracuje konkrétní terapeutka. „Udělalí jsme to tak, že tady máme prostě kolegyni, která se věnuje čistě těm partnerkám. Baví jí to. Je jakoby prostě na to stavěná nějakým způsobem a je to mnohem funkčnější.“ (LOM)

Na úvodním setkání se ještě děla risk assessment, kdy se zjišťuje, jak je situace riziková pro lidi kolem klienta a pro něj. Další vstupní informace od klienta nemají. „Většinou je to tak, že máme primárně ty informace, který nám předává ten klient a máme ty informace, který nám předává ta partnerka. Někdy se může stát, že z toho, co nám říkají, vyplývají nějaký další věci, který by bylo dobrý si zjistit proto, abysme věděli, co se tam jako v rámci toho násilí odehrává. Následně to většinou společně s tím klientem řešíme, co bychom potřebovali ještě vědět. Můžeme jít třeba na případovou konferenci na OSPOD. U těch policejních věcí tam my to ani jako nějak nechceme nebo nepotřebujeme ty zprávy. Spíš potřebujeme vědět, jak o tom ten klient přemejšlí, co se tam stalo, jak to popisuje. Momentálně to jsou jednotky klientů ročně, kteří k nám přijdou přes policii. Když teď lovím v paměti, myslím, že posílají nějaký email s žádostí. Neposílají ten spis nebo nějaký hlubší informace. ... Posílají jenom obecné informace.“ (LOM)

Následně probíhá terapie (individuální či skupinová). Viz Okruh číslo 2 (Přiblížení poskytovaného programu).

Šest měsíců po skončení terapie probíhá tzv. follow-up setkání.¹³⁷ V rámci Diakonie je návratnost nízká, naopak v organizaci LOM je vysoká. Respondent byl proto tázán, čím zajišťují vysokou návratnost. „*To follow-up setkání je vyloženě součástí prostě toho terapeutického procesu. Oni to vědí, že to setkání bude a že prostě musej přijít. ... Jo, no my to vyloženě máme jako šestihodinový setkání, kde oni ještě sdílejí celý ten proces. Je to nějakým způsobem jako chytne a já nevím, když to řeknu, baví, jako že tam choděj rádi do toho programu a takže potom rádi přijdou i po těch 6 měsících, protože můžou posdílet a my to využíváme k tomu, abysme sesbírali ty dotazníky ještě. Horší je to s partnerkama těch klientů. ... U toho follow-upu potom nevím, máme třeba jako 50 % těch dotazníků těch partnerek“.* (LOM)

Organizace LOM v současné době splňuje Minimální standardy pro práci s původci násilí. „*Ty standardy jsou prostě, že musí bejt zabezpečený bezpečí těch blízkých osob. Že to musejí dělat lidi, který mají terapeutický výcvik, což teda u nás zrovna se splňovalo. Že tam musej bejt právě nějaký jakoby přípravné fáze, musí si dělat nějaký risk assesment ... Nějaký vyhodnocování rizik i pro toho klienta, jako jestli třeba nemá nějaký psychické obtíže a tím pádem potřebuje spíš jako podporu psychiatra nebo souběžně podporu psychiatra. Že tam musej bejt nějaký stanovený kontraindikace, což my jsme taky předtím nějak měli, ale prostě celá ta metodika se úplně brutálně nafoukla. A součástí toho byla i spolupráce s těma partnerkama, protože ve chvíli, kdy my chceme ošetřit bezpečí, těch, ne těch klientů, ale i toho okolí jejich, tak prostě potřebujeme minimálně 1 nějakou referenční osobu, která tam je jakoby vedle něj. Prostě někdo, kdo to násilí zažil. V ideálním případě, kdybysme chtěli vyhovovat nově vznikajícím evropským standardům, tak bysme měli ošetřit bezpečí všech lidí okolo.*

Po skončení programu má klient možnost pokračovat v individuální terapii či pokračovat do návazné skupiny. „*Děláme návazný skupiny. To znamená, že teď jsme třeba jednu naplnili. Že prostě obepíšeme, obvoláme klienty, nevím, z osmi skupin, který proběhly a nabídneme jim možnost jít do pokračovací skupiny, kde oni mají možnost se setkávat pod vedením nějakého terapeuta. Třeba další 4 setkání. Ty klienti, kteří potřebují nějakou podporu, většinou končí tady.*“

¹³⁷ DOMINIKA, Machová. *Kapacit na program zvládání vzteku je málo, ale klientů moc, říká Josef Petr z Ligy otevřených mužů.* Forum 24 [online]. 10. 9. 2023 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/kapacit-na-program-zvladani-vzteku-je-malo-ale-klientu-moc-rika-josef-petr-z-ligy-otevrenych-muzu>

8 Shrnutí výsledků empirické části

Cílem empirické části práce bylo prozkoumat práci s původci partnerského násilí se zaměřením na charakteristiku vstupujících klientů, jejich motivaci, strukturu programů a proces psychoterapeutické práce ve vybraných organizacích (LOM a Diakonie).

Obě organizace vykazují určité odlišnosti a také podoby.

Charakteristika vstupujících klientů nelze jednoznačně stanovit. Do organizací chodí různí lidé, z různých sociálních vrstev. Obě organizace však shodně uvádějí, že se u klientů často objevuje mezigenerační přenos vzorců násilí, tj., že násilí zažili již v dětství. Většina vstupujících klientů je mužského pohlaví a spíše než s poruchou osobnosti se u nich můžeme setkat s tzv. akcentovanou osobností či jinou psychickou nemocí (nejčastěji pak deprese). Škála vstupujících klientů je tak u obou organizací široká. To, že se u původců partnerského násilí v časté míře (až 70 %) vyskytují neléčené psychické nemoci (deprese, posttraumatická stresová porucha, alkoholismus, poruchy osobnosti či sebevražedné tendence) potvrzují i zahraniční data z výzkumů obsažené v *Analýze postojů původců a původkyň domácího násilí a práce s nimi*. Dále se v rámci analýzy vyskytuje i vliv mezigeneračního přenosu násilí, až 60 % původců bylo násilí vystaveno v dětství.¹³⁸

Motivace klientů může být buď dobrovolná, anebo nařízená/doporučená (soudem, OSPODem apod.). Dále může být motivace vnitřní či vnější. U nařízení/doporučené převládá právě motivace vnější. Motivace u vstupujících klientů hraje stěžejní roli. Obě organizace se shodují na tom, že práce s nemotivovanými klienty je velice náročná a často v podstatě nemožná. Do programu poskytovaného organizací LOM mohou vstupovat klienti, kteří mají alespoň minimální náhled na páchané násilí. Určitým způsobem se tak vstup čistě demotivovaných klientů eliminuje. Většina klientů obou organizací pak vstupuje do programu na dobrovolné bázi. To, zda u klientů převládá motivace vnitřní či vnější (např. od rodiny) je však otázkou. Práce i s těmito klienty tak může být po více stránkách náročná. To, jak je vnímáno násilí ve společnosti pak hraje stěžejní roli. Řada klientů může mít pocit, že páchané násilí nedosahuje takové

¹³⁸ HERDOVÁ, Tereza a spol. *Analýza postojů původců a původkyň domácího násilí a práce s nimi*. Úřad vlády ČR [online]. 2016. S. 11-12. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/postoje_puvodcu_FINAL_rev.pdf

intenzity či, že se o žádné násilí nejedná. Na násilí je proto důležité změnit pohled společnosti celkově. To je však běh na dlouhou trať.

Co se týče struktury programu, obě organizace ji mají částečně odlišnou. Zásadní rozdíl lze spatřovat v poskytovaných druzích terapie. Zatímco LOM poskytuje především individuální a skupinové terapie, s převahou skupinových terapií. Diakonie poskytuje v rámci programu jak terapie individuální, skupinové, tak párové, s převahou individuálních terapií. Právě odlišnost klientů vyžaduje různorodé přístupy k nim. Nelze tedy říct, jaký typ terapie by byl efektivnější. V řadě případů mají také vliv na volbu terapeutických sezení situační okolnosti původce. Skupinové terapie mají jasně stanovené termíny, původce si tak nemůže zvolit čas a den kdy přijde. U individuálních terapií se termín odvíjí od vzájemné domluvy terapeuta s klientem.¹³⁹

Podle řady odborníků je však stěžejní délka poskytovaných programů, kdy déletrvající programy jsou účinnější.¹⁴⁰ Délka poskytovaných programů je dle obou organizací v rámci možností dostatečná. Navíc, má-li klient zájem může si terapii prodloužit.

Proces psychoterapeutické práce je u obou organizací podobný. Zásadní rozdíl lze spatřovat v zapojení partnerek/partnerů či ex-partnerek/ex-partnerů původců (dále bude uváděna pouze varianta v ženském rodě). Organizace LOM je rámci práce s původci v kontaktu i s jejich partnerky/ex-partnerky. Zapojení okolí se však v takové míře nedaří Diakonii. Zapojení třetí osoby je však stěžejní nejen pro průběh terapie, ale i pro vyhodnocení terapie. Zapojení by se tak mohlo týkat nejen partnerky/ex-partnerky, ale i širšího okolí původce (např. zaměstnavatele, širší rodiny původce apod.). Druhý zásadní rozdíl, který lze v rámci práce s původci spatřovat je zpětná vazba. Obě organizace uskutečňují setkání s původci šest měsíců po skončení terapie. Organizace Diakonie má však návratnost těchto klientů nízkou, zatímco organizace LOM vysokou. Pro vyhodnocení efektivity programu je toto vyhodnocení klíčové. Návratné setkání by tak, stejně jako v LOMu, mělo být pevnou součástí procesu, kdy se klienti musí vrátit.

¹³⁹ HERDOVÁ, Tereza a spol. *Analýza postojů původců a původkyň domácího násilí a práce s nimi*. Úřad vlády ČR [online]. 2016. S. 481-498. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/postoje_puvodcu_FINAL_rev.pdf

¹⁴⁰ STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1. S. 77.

Autorka práce si je vědoma určitých **limitů empirického šetření**. Za největší limit provedeného empirického šetření lze označit nedostatečný počet dotázaných organizací. Vzhledem k omezenému vzorku organizací nelze jednoznačně generalizovat výsledky na všechny organizace působící v oblasti partnerského násilí. Autorka se však domnívá, že i informace získané pouze od dvou organizací jsou pro tuto práci dostatečné a poskytují dostatečný vhled do problematiky. Za další možný limit empirického šetření lze označit potenciální zkreslení odpovědí. I když byly otázky v polostrukturovaných rozhovorech předem definované, mohly být odpovědi ovlivněny způsobem, jakým jsou otázky položeny, a interakcí mezi výzkumníkem a respondentem. Limitem může být i nedostatečná zkušenost výzkumnice ve vedení rozhovorů, neboť úspěch rozhovorů závisí na dovednostech výzkumníka v řízení rozhovoru, aktivním naslouchání a schopnosti vést dialog s respondenty. Autorka si však myslí, že i tento limit do značné míry omezila. Před rozhovory si načetla řadu odborné literatury k vedení polostrukturovaných rozhovorů a měla na tuto problematiku řadu konzultací s vedoucí práce.

9 Závěr

Ústředním cílem práce bylo na základě analýzy poznatků současné odborné literatury vytvořit přehled o typech a okolnostech násilí v partnerských vztazích, na jejichž pozadí je maligní chování pod vlivem intenzivních pocitů. Dále bylo cílem analyzovat původce násilí se zaměřením na jeho charakteristiku. Druhotným cílem bylo prozkoumat práci s původci partnerského násilí se zaměřením na charakteristiku vstupujících klientů, jejich motivaci, strukturu programů a proces psychoterapeutické práce ve vybraných organizacích (LOM a Diakonie).

Partnerské násilí je komplexní a multidimenzionální problém. Zahrnuje řadu forem násilí, dávno již neplatí, že tento typ násilí je pouze fyzického rázu. Podoba partnerského násilí prošla řadou změn. Jasná asymetrie ve vztahu již není hlavním ukazatelem partnerského násilí. V současné době se lze hojně setkat se situačním partnerským násilím. Tento vzorec zcela vybočuje z původní definice domácího násilí, neboť se nevyznačuje klíčovými prvky: strach a naučená bezmoc, nápadně asymetrický vztah mezi partnery a typický kruhový cyklus násilí. Ve vztahu může docházet ke střídání role oběti a pachatele, v takovém případě mluvíme o oboustranném násilí.

Příčiny partnerského násilí jsou multifaktoriální a zahrnují individuální aspekty (psychické problémy, poruchy osobnosti, mezigenerační přenos násilí, nedostatek emoční regulace apod.), stejně jako sociální a strukturální faktory (stereotypy genderových rolí, vysoká tolerance k násilí ve společnosti apod.). Důležité je si uvědomit, že partnerské násilí není pouze otázkou jednotlivců, ale také širší veřejnosti. Tato problematika vyžaduje aktivní zapojení společnosti a změnu norem a hodnot týkajících se genderových rolí a vztahů. Pro efektivní změnu v problematice je tak hlavní změnit celkové vnímání společnosti.

Ačkoliv není možné jasně vymezit podobu původců násilí, v rámci práce byly představeny jejich základní odborné typologie a charakteristické rysy. Každý původce násilí je jiný. Na základě poznatků získaných v teoretické a empirické části práce se lze domnívat, že mezi častější společné rysy těchto osob patří psychické nemoci, mezigenerační přenos násilí a celková neschopnost ovládat své emoce.

V závěrečné části teoretické části byla práce zaměřena na programy a organizace, které se původcům násilí věnují. Empirické šetření ukázalo, že tyto programy hrají klíčovou roli v poskytování terapeutické pomoci a podpory původců násilí. Je nezbytné zlepšit koordinaci mezi těmito organizacemi a podporovat jejich další rozvoj a financování. V současné době je plošné a kapacitní pokrytí programů nedostatečné.

Práce dále zkoumala různé přístupy a metody práce s původci násilí, včetně individuální, skupinové a párové terapie. Zdůrazňuje důležitost respektování individuálních potřeb a situací klientů. Pro klienty z nižších ekonomických vrstev může být překážkou terapie právě finanční situace. Ačkoli jsou terapie zdarma, klient musí vynaložit určité finanční náklady na dopravu na terapii. V současné době terapeutické programy směřují hlavně do velkých měst. Klienti ze vzdálenějších oblastí tak musí častokrát překonat značnou vzdálenost.

Důležité je také poskytnout podporu a pomoc původcům násilí při změně jejich destruktivního chování a při zvládnutí emocí a konfliktů ve vztazích. V rámci terapeutických programů je klíčové pracovat na posilování komunikačních dovedností, emoční regulaci a uvědomění si vlastních vzorců chování a myšlení. Důležitou součástí terapeutické práce je tak práce s klienty na prevenci opakování násilných situací a podpora budování zdravých a respektujících vztahů.

Významným aspektem práce s původci násilí je dále prevence a osvěta širší veřejnosti o problematice partnerského násilí. Je důležité informovat veřejnost o možnostech prevence, o existenci terapeutických programů pro původce násilí a o důsledcích partnerského násilí pro oběti i pachatele. Osvěta může přispět k redukci stigma spojeného s partnerským násilím.

Pro boj proti partnerskému násilí a vytvoření bezpečnějšího prostředí pro všechny je klíčové společné úsilí organizací, terapeutů, veřejnosti a státních institucí. Společným úsilím lze dosáhnout pokroku v boji proti partnerskému násilí a vytvořit prostředí, ve kterém budou všechny osoby respektovány a chráněny před násilím.

V neposlední řadě vidí autorka práce jako značný problém velké ztráty klientů v průběhu terapie. Do budoucna by tak tedy bylo vhodné provést výzkum právě s těmito klienty a identifikovat faktory, které pro ně mohou být demotivující.

Cíle práce byly dle autorky práce naplněny.

10 Seznam použité literatury

Monografie

- 1) ARABI, Shahida. *Jak se bránit toxickým lidem, manipulátorům a sociopatům: příručka nejen pro vysoce citlivé lidi*. Praha: Grada, 2022. ISBN 978-80-271-3404-5.
- 2) BREIDING MJ, Basile KC, SMITH SG, BLACK MC, MAHENDRA RR. *Intimate Partner Violence Surveillance: Uniform Definitions and Recommended Data Elements*, Version 2.0. Atlanta (GA): National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention; 2015.
- 3) BURIÁNEK, Jiří a Simona PIKÁLKOVÁ. *Intimate Violence: A Czech Contribution on International Violence Against Women Survey*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2218-7.
- 4) BURIÁNEK, Jiří, ed. a PODANÁ, Zuzana, ed. *Zkoumání kalamitních podob partnerských vztahů*. Vydání první. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2023. 214 stran. Studie; 146. svazek. ISBN 978-80-246-5260-3.
- 5) BURIÁNEK, Jiří, PIKÁLKOVÁ, Simona a PODANÁ, Zuzana. *Násilí na mužích: sonda do zákoutí partnerských vztahů*. Vyd. 1. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. 110 s. Humanitas; sv. 8. ISBN 978-80-7308-545-2.
- 6) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8.
- 7) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o., 2013. ISBN 978-80-7380-461-9.
- 8) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. 150 s. Psyché. ISBN 978-80-247-2207-8.
- 9) FERJENČÍK, Ján. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-367-6.
- 10) FLICK, Uwe. *An introduction to qualitative research*. Vyd. 5. SAGE, 2022. ISBN 1529783542.
- 11) FRIEZE, Irene Hanson, et al. *Dynamics of Family and Intimate Partner Violence*. Německo, Springer International Publishing, 2020. ISBN 978-3-030-42606-4.

- 12) HRICOVÁ, Alena, ONDRÁŠEK, Stanislav a URBAN, David. *Metodologie v sociální práci*. Vydání 1. Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-3636-0.
- 13) HUŇKOVÁ, Markéta a Jiřina VOŇKOVÁ. *Domácí násilí v ČR z pohledu práva: (efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím)*. [Stráž pod Ralskem]: Justiční akademie ČR, 2004. ISBN 80-239-6230-2.
- 14) CHRISTIE, Nils. *The ideal victim*. IN: FATTAH, Ezzat A. *From Crime Policy to Victim Policy: Reorienting the Justice System*. London: Palgrave Macmillan, 1986. ISBN 978-1-349-08307-7.
- 15) CHYTRÝ, Václav. *Evaluační zpráva program Stop násilí 2023*. Diakonie ČCE – středisko Praha. 2024.
- 16) STOČESOVÁ, Veronika a ČÁP, David. *Psychoterapeutická práce s původci domácího násilí: zvládání vzteku, agrese a násilných projevů*. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1655-1.
- 17) ŠEVČÍK, Drahomír a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2
- 18) ŠPATENKOVÁ, Naděžda a kol. *Krizová intervence pro praxi. 2., aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Grada, Psyché, 2011. ISBN 978-80-247-2624-3.
- 19) ŠVAŘÍČEK, Roman a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

Časopisecké články

- 20) CAPALDI, Deborah, SHORTT, Joann Wu a CROSBY, Lynn. *Physical and Psychological Aggression in At-Risk Young Couples: Stability and Change in Young Adulthood*. [Online]. *MERRILL-PALMER QUARTERLY-JOURNAL OF DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY* 2003, roč. 49, č. 1. S. 1-27. ISSN 0272-930X. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1353/mpq.2003.0001>
- 21) HOLTZWORTH-MUNROE, A.; STUART, G. L. *Typologies of male batterers: Three subtypes and the differences among them*. *Psychological Bulletin* [online]. S. 476-482. [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: <https://psych.indiana.edu/documents/holtzworth-munroe-and-stuart-1994.pdf>
- 22) *Poruchy osobnosti v manželství a partnerském vztahu*. *Psychiatrie pro praxi* [online]. 2015;16(1e), 3-21 [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.psychiatriepropraxi.cz/pdfs/psy/2015/88/02.pdf>

Zákonná úprava

23)Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*. Vyd. 2. Edice kapesních zákonů. Praha: Armex, 2011. ISBN 978-80-87451-03-8. č. 162/1998 Sb.

24)Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*, ve znění ústavního zákona

Webové stránky a elektronické zdroje

25)AMER, Jiří. *Pracovní aliance v terapeutické práci s původci intimního partnerského násilí: přehledová studie*. Československá psychologie 2022/ročník LXVI/ číslo 6.

26)BRODY, Jane. *Battered Women Face Pit Bulls and Cobras*. The New York Times [online]. 1998 [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1998/03/17/science/battered-women-face-pit-bulls-and-cobras.html>

27)*Co je domácí násilí*. Bílý kruh bezpečí [online]. 2009 [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/co-je-domaci-nasili/>

28)*Cobras and Pit Bulls—Men Who Batter*. FOCUS Ministries, Inc. [online]. 2 [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.focusministries1.org/articles/CobrasAndPitBulls.pdf>

29)ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Radek PTÁČEK a Ilja ŽUKOV. *Aktuální otázky domácího násilí v soudně znalecké praxi*. Česká a slovenská psychiatrie [online]. 2010, č. 4. ISSN 1212-0383. [cit. 13. 12. 2023]. Dostupné z: http://www.cspsychiatr.cz/download/CSP_2010_4_234_238.pdf.

30)ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Radek PTÁČEK a Ilja ŽUKOV. *Aktuální otázky domácího násilí v soudně znalecké praxi*. Česká a slovenská psychiatrie [online]. 2010, č. 4. ISSN 1212-0383. [cit. 13. 12. 2023]. Dostupné z: http://www.cspsychiatr.cz/download/CSP_2010_4_234_238.pdf.

31)ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezně psychologické poznatky k domácímu násilí* [online]. Policejní akademie ČR v Praze [cit. 2023-12-05]. Dostupné z: <https://ja-sr.sk/files/13%20%c4%86%c3%adrtkov%c3%a1%20DN%20pro%20JA%20a%20SK%202.pdf>

32)Diakonie - Stop násilí - náš tým. *Diakonie Českobratrské církve evangelické* [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.nasilivevtzazich.cz/kontakty/nas-tym/>

33)*Diakonie ČCE* [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.diakonie.cz/>

- 34) *Diakonie Českobratrské církve evangelické* [online]. [cit. 2024-03-05].
Dostupné z: <https://www.diakonie.cz>
- 35) *Domácí násilí - institut vykazání a další informace*. Odbor prevence kriminality. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2023 [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>
- 36) DOMINIKA, Machová. *Kapacit na program zvládání vzteku je málo, ale klientů moc, říká Josef Petr z Ligy otevřených mužů*. Forum 24 [online]. 10. 9. 2023 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.forum24.cz/kapacit-na-program-zvladani-vzteku-je-malo-ale-klientu-moc-rika-josef-petr-z-ligy-otevrenych-muzu>
- 37) *FYZICKÉ TRESTY VYUŽÍVAJÍ 2/3 ČESKÝCH RODIČŮ*. Liga otevřených mužů [online]. 2018 [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://ilom.cz/fyzicke-tresty-ve-vychove-alespon-nekdy-je-vyuzivaji-dve-tretiny-ceskych-rodicu/>
- 38) GROHMANNOVÁ, K. *Špička ledovce aneb partnerské násilí ve statistických datech*. Prezentováno: Praha, konference práce s původci domácího násilí – kde jsme a kam směřujeme, 6.11.2023. PowerPoint. / [online]. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: https://violenceoff.cz/wp-content/uploads/2023/11/1-Konference_S%CC%8Cpic%CC%8Cka_ledovce.pdf
- 39) HERDOVÁ, Tereza a spol. *Analýza postojů původců a původkyň domácího násilí a práce s nimi*. Úřad vlády ČR [online]. 2016. S. 40. [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/postoje_puvodcu_FINAL_rev.pdf
- 40) CHYTRÝ, Václav a VÍCHOVA, Věra. *Hodnocení efektivity terapeutického programu*. Prezentováno: Praha, konference práce s původci domácího násilí – kde jsme a kam směřujeme, 6.11.2023. PowerPoint. / [online]. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://violenceoff.cz/wp-content/uploads/2023/11/8-Hodnoceni%CC%81-efektivita-terapeuticke%CC%81ho-programu.pdf>
- 41) Informace o programu Zvládání vzteku. *Zvládání vzteku* [online]. 2020 [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://zvladanivzteku.cz/informace-o-programu/>
- 42) Institut pro kriminologii a sociální prevenci. *ViolenceOFF*. [online]. 2023. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://violenceoff.cz/>
- 43) JÁRA, Martin. *Proč má smysl pracovat s původci násilí ve vztazích?* Prezentováno: Praha, konference práce s původci domácího násilí – kde jsme a kam směřujeme, 6.11.2023. PowerPoint. / [online]. [cit. 2023-02-20].

- Dostupné z: <https://violenceoff.cz/wp-content/uploads/2023/11/8-Hodnoceni%CC%81-efektivite-terapeuticke%CC%81ho-programu.pdf>
- 44) JEWKES, R. *Intimate partner violence: causes and prevention*. Lancet [online]. 2002. 359(9315). S. 1423-1429. [cit. 20. 12. 2023]. Dostupné z: <https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S0140-6736%2802%2908357-5>
- 45) JOHNSON, Michael P. *A typology of domestic violence: intimate terrorism, violent resistance, and situational couple violence* [online]. Boston: Northeastern University Press. 2008. The Northeastern series on gender, crime, and law [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/natl-ebooks/detail.action?docID=1084935>.
- 46) *Legislativa v ČR*. ROSA centrum pro ženy. [online]. 2023. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/informace-pro-zeny/legislativa-v-cr/>
- 47) NIEDERLOVÁ, M. *Stop násilí ve vztazích*. Výzkumná zpráva Diakonie ČCE – SKP v Praze v rámci spolupráce s Katedrou psychologie FF UK v Praze. Praha: Katedra psychologie FF UK, 2016. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.nasilivevztazich.cz/res/archive/001/000166.pdf?seek=1507200470>
- 48) *ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ V METODĚ ZVLÁDÁNÍ VZTEKU (VÝCVIK)*. Liga otevřených mužů [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://ilom.cz/kurz/vycvik-metode-zvladani-vzteku-odborniky/>
- 49) O nás. *Liga otevřených mužů* [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://ilom.cz/o-nas/>
- 50) PALAUŠOVÁ, Viktorie a spol. *Limity a příležitosti práce s původci domácího násilí v České republice*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2023.
- 51) PAPEŽOVÁ, Zdeňka. *PREVENCE – Stalking*. Policie ČR [online]. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/prevence-stalking.aspx>
- 52) *Párová terapie*. Diakonie Českobratrské církve evangelické [online]. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://www.nasilivevztazich.cz/terapie/parova-terapie/>
- 53) PETR, Josef a Evžen NOVÝ. *Motorkáři a papiňáci*. Liga otevřených mužů [online]. 2023. S. 16. [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://zvladanivzteku.cz/wp-content/uploads/2023/05/01_ZVZ-ESF-prirucka_A4_WEB.pdf
- 54) PIKÁLKOVÁ, Simona (ed.). *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika / 2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině* [online].

- Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2004. ISBN 80-7330-054-0. [cit. 9. 12. 2023].
Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/publikace/mezinarodni-vyzkum-nasili-naz-enach-ceska-republika-2003-prispevek-k-sociologickemu>
- 55) *Přehled počtu vykázaní Policií ČR dle krajů*. Bílý kruh bezpečí [online]. 2023. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/prehled-o-vykazani-za-zari-2023/>.
- 56) *Requal* [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://requal.fsv.cuni.cz/>
- 57) *Should I Go To Couples Therapy With My Abusive Partner?* National Domestic Violence Hotline [online]. [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.thehotline.org/resources/should-i-go-to-couples-therapy-with-my-abusive-partner/>
- 58) *Stop násilí v regionech. Stop násilí, násilí ve vztazích* [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.nasilivevztazich.cz/stop-nasili-v-regionech/>
- 59) *Stop násilí, násilí ve vztazích* [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.nasilivevztazich.cz>
- 60) TRÁVNÍČEK, Zdeněk. *Minimální standardy práce s původci a původkyněmi násilí v blízkých vztazích v České republice*. Úřad vlády ČR [online]. 2018 [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Minimalni-standardy-prace-s-puvodci-a-puvodkynemi-nasili-v-blizkych-vztazich-v-Ceske-republice.pdf
- 61) *Violence against women*. World health organization [online]. [cit. 24. 10. 2023]. Dostupné z: <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>
- 62) *Výzkum: Každý pátý člověk se stal obětí domácího násilí*. Právní prostor [online]. 2022. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/vyzkum-kazdy-paty-clovek-se-stal-obeti-domaciho-nasili>.

11 Přílohy práce

Příloha 1: Informovaný souhlas Diakonie

Informovaný souhlas s účastí ve výzkumu a se zpracováním osobních údajů k výzkumu Násilí v partnerských vztazích se zaměřením na jeho původce

Informace o účastníkovi výzkumu:

jméno a příjmení: Václav Chytlý

datum narození: 14.4.1989

telefon: 728 766 564

e-mail: v.chytlý@seznam.cz

Prohlášení

Já níže podepsaný/-á potvrzuji, že

- dobrovolně souhlasím s účastí své osoby v tomto výzkumu;
- rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat;
- jsem srozuměn s tím, že jakékoliv užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu nezakládá můj nárok na jakoukoliv odměnu či náhradu, tzn. že veškerá oprávnění k užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu poskytuji bezúplatně.

Zároveň prohlašuji, že

- souhlasím se zveřejněním anonymizovaných/neanonymizovaných dat a výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich dalším využitím;
- souhlasím se zpracováním a uchováním osobních a citlivých údajů v rozsahu v tomto informovaném souhlasu uvedených ze strany Policejní akademie České republiky v Praze, a to pro účely zpracování dat vzešlých z výzkumu, pro účely případného kontaktování z důvodu zpracování dat vzešlých z výzkumu či z důvodu nabídky účasti na obdobných akcích a pro účely evidence a archivace; a s tím, že tyto osobní údaje mohou být poskytnuty subjektům oprávněným k výkonu kontroly projektu, v jehož rámci výzkum realizován;
- jsem seznámen/-a se svými právy týkajícími se přístupu k informacím a jejich ochraně podle § 12 a § 21 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tedy že mohu požádat Policejní akademii ČR v Praze o informaci o zpracování mých osobních a citlivých údajů a jsem oprávněn/-a ji dostat a že mohu požádat Policejní akademii ČR v Praze o opravu nepřesných osobních údajů, doplnění osobních údajů, jejich blokaci a likvidaci.

Výše uvedená svolení a souhlasy poskytuji dobrovolně na dobu neurčitou až do odvolání a zavazuji se je neodvolat bez závažného důvodu spočívajícího v podstatné změně okolností. Vše výše uvedené se řídí zákony České republiky, s výjimkou tzv. kolizních norem, a bude v souladu s nimi vykládáno, přičemž případné spory budou řešeny příslušnými soudy v České republice.

Potvrzuji, že jsem převzal/a podepsaný stejnopis tohoto informovaného souhlasu.

Dne: 12.2.2024

Podpis:

Příloha 2: Informovaný souhlas LOM

Informovaný souhlas s účastí ve výzkumu a se zpracováním osobních údajů k výzkumu Násilí v partnerských vztazích se zaměřením na jeho původce

Informace o účastníkovi výzkumu:

jméno a příjmení: Josef PETER
datum narození: 7.4.1986
telefon: 728 561 768
e-mail: josef.peter@ilou.cz

Prohlášení

Já níže podepsaný/-á potvrzuji, že

- dobrovolně souhlasím s účastí své osoby v tomto výzkumu;
- rozumím tomu, že se mohu kdykoli rozhodnout ve své účasti na výzkumu nepokračovat;
- jsem srozuměn s tím, že jakékoliv užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu nezakládá můj nárok na jakoukoliv odměnu či náhradu, tzn. že veškerá oprávnění k užití a zveřejnění dat a výstupů vzešlých z výzkumu poskytují bezúplatně.

Zároveň prohlašuji, že

- souhlasím se zveřejněním ~~anonymizovaných~~/~~neanonymizovaných~~ dat a výstupů vzešlých z výzkumu a s jejich dalším využitím;
- souhlasím se zpracováním a uchováním osobních a citlivých údajů v rozsahu v tomto informovaném souhlasu uvedených ze strany Policejní akademie České republiky v Praze, a to pro účely zpracování dat vzešlých z výzkumu, pro účely případného kontaktování z důvodu zpracování dat vzešlých z výzkumu či z důvodu nabídky účasti na obdobných akcích a pro účely evidence a archivace; a s tím, že tyto osobní údaje mohou být poskytnuty subjektům oprávněným k výkonu kontroly projektu, v jehož rámci výzkum realizován;
- jsem seznámen/-a se svými právy týkajícími se přístupu k informacím a jejich ochraně podle § 12 a § 21 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tedy že mohu požádat Policejní akademii ČR v Praze o informaci o zpracování mých osobních a citlivých údajů a jsem oprávněn/-a ji dostat a že mohu požádat Policejní akademii ČR v Praze o opravu nepřesných osobních údajů, doplnění osobních údajů, jejich blokaci a likvidaci.

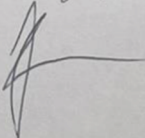
Výše uvedená svolení a souhlasy poskytují dobrovolně na dobu neurčitou až do odvolání a zavazují se je neodvolat bez závažného důvodu spočívajícího v podstatné změně okolností. Vše výše uvedené se řídí zákony České republiky, s výjimkou tzv. kolizních norem, a bude v souladu s nimi vykládáno, přičemž případné spory budou řešeny příslušnými soudy v České republice.

Potvrzuji, že jsem převzal/a podepsaný stejnopis tohoto informovaného souhlasu.

Dne:

16.2.2024

Podpis:

Příloha 3: Přepis rozhovoru s respondentem Diakonie

Mluvčí 1 – Tazatel

Já jsem koukala na internet, že vedete ty individuální a párový terapie, ale ty skupinový ne?

Mluvčí 2 - Diakonie

Přesně tak, skupinový ne. Ty skupinový mají 2 kolegové a ty nevedu. Já vedu jenom individuální. Jakože většinou vedu spíš individuální terapie, než ty párové.

Mluvčí 1 - Tazatel

Mohl byste mi v pár bodech popsat, jak probíhá ta práce s těma původcema, ať už teda z pohledu té individuální, nebo párové terapie, když se to zaměřuje tady na ty 2?

Mluvčí 2 - Diakonie

No a chcete spíš procesně to vědět jako ve smyslu nebo nebo obsahově? Procesně jak se k nám dostává? Nebo obsahově potom, jak to třeba dlouho trvá?

Mluvčí 1 - Tazatel

Asi spíš jaký jakoby metody tam v rámci té terapie uplatňujete, nebo jak tam s těma klientama pracujete?

Mluvčí 2 - Diakonie

Hmm. Já pracuju rád na vícero místech s vícero klienty. A já jsem přiznám, že to moc jako nerozlišuji v tom smyslu, že by ty původci toho násilí byli něčím zvláštní. Jo, tak já s tím pracuju jako s nějakým problémem, se kterým přišli. Že to násilí nebo dejme tomu tu agresi vnímám jako nějaký symptom. To znamená, že něco, co je vidět v chování, něco, co je vidět navenek pro ty ostatní, to se projevuje v tom chování, ale zatím je nějaký problém. Zatím je něco jinýho, něco v pozadí, co je vlastně k tomu násilí nutí. V podstatě bych to přirovnal, že je nějaký problém a někomu se projeví jako úzkost v životě a někomu jinýmu se projeví jako násilí, jako agrese. Takže pak s tím pracuju jako s nějakým problémem a hledáme příčiny toho, proč ten člověk se takhle chová. Proč tu třeba ten vztek a zlobu tak často prožívá? A proč, když prožívá zlobu, tak proč používá násilí k vyjádření tady ty emoce?

Mluvčí 1 - Tazatel

A setkáváte se u těch klientů často s tím, že třeba by trpěli i nějakou poruchou osobnosti? Jako ve smyslu psychopatologie, nebo tam spíš ty akcentované osobnosti?

Mluvčí 2 - Diakonie

Se to těžko dává do procent. Určitě část z nich má poruchu pozornosti různého typu. Někdy to můžou být třeba narcistické osobnosti. Někdy jsou to emočně nestabilní osobnosti, jindy jsou to hraniční poruchy osobnosti a pak se taky se setkáváme, nebo já osobně se setkávám i vyloženě s psychiatrickými diagnózami ve smyslu, třeba schizofrenie, kdy se k nám taky klienti dostanou. Setkávám se často se závislostmi, kdy se to k tomu násilí často pojí, ať už to jsou alkoholové závislosti na alkoholu nebo na nějakých drogách nebo třeba na tvrdších drogách.

Mluvčí 1 – Tazatel

Hm, a jak jste říkal, že se tam setkáváte i se závažnějšími poruchami, tak to jste měl na mysli psychózy? Tam už se to léčí i nějakými medikamenty předpokládám. Ptám se proto, že jsem se při rešerši dočetla o složitosti práce s takovými klienty.

Mluvčí 2 - Diakonie

Jak kdo, jako někdy jsou opravdu zaléčení, že dochází jak na psychiatrii, tak i sem k nám. Ale někteří z nich zaléčení nejsou a ani nechtějí. Ono kolikrát je to těžký. Lidi s tou poruchou nevnímají anebo nevědí, nebo třeba ti schizofrenici to považují za něco reálného a nejsou ochotní si připustit, že by třeba tu paranoidní schizofrenii měli.

Mluvčí 1 - Tazatel

A je tedy možnost pracovat i s těmito klienty? Protože to musí být určitě těžší.

Mluvčí 2 - Diakonie

Není to tím primárním cílem jo, tady u těch psychiatrických poruch se jedná o něco dlouhodobého, většinou v kombinaci s medikací. Třeba kdybychom mluvili jenom o té schizofrenii. Takže cílem tady toho programu Stop násilí, ve kterým jsem tak není vyléčit schizofrenii, ale samozřejmě tím, že pracujeme nebo já pracuju s celým tím životem toho klienta, tak se tady toho tématu taky dotýkáme. A někdy je to dobrý, když ti klienti to mají zvědoměný, že mají tady tu diagnózu, nebo ji někde dostanou, a vědí, že jí mají a že se s ní potýkají, tak je to samozřejmě jako jednodušší potom ta práce s nima, než když to popírají nebo nevědějí, nebo si to vůbec neuvědomují.

Mluvčí 1 - Tazatel

Jde tedy nějak obecně nebo částečně charakterizovat ty klienty, který k vám docházejí na ten program?

Mluvčí 2 - Diakonie

Je to hrozně různý. Je to celá škála klientů. Na jedny straně jsou to klienti bez domova, ve špatný sociální situaci. Klienti, kteří přicházejí třeba z vězení a mají to soudem, jsou

třeba propuštěný na podmínku a soudem mají nařízenou terapii. A to jsou opravdu klienti, kteří často, ne všichni, ale často jsou na tom velice špatně sociálně. Jo, měl jsem třeba klienty, který vyloženě byli bezdomovci, který neměli domov. A potom na té druhé straně jsou klienti, kteří jsou na vysokých manažerských pozicích. Jsou to jak muži, tak ženy. Takže se docházejí i klientky a je teda převaha mužů, ale ženy docházejí taky. Ale jakože konkrétně charakterizovat, jak vypadá násilná osoba, to nelze.

Mluvčí 1 - Tazatel

Jasně. Ještě jsem se chtěla zeptat k té osobnosti toho původce, jestli tam vnímáte často jako problematický mezigenerační přenos násilí, že třeba se ty klienti potýkali s násilím v rodině.

Mluvčí 2 - Diakonie

To je skvělá otázka, skvělá otázka. Určitě, velká část z nich má v anamnéze, buď násilného rodiče nebo třeba rodiče alkoholika. Kdy se to vlastně dědí z generace na generaci a tam je to na základě toho učení, to znamená na základě toho, že ty klienti jako malí nemají jiný model nebo mají model chování těch rodičů a to vlastně jenom opakují. A tady to je potom skvělý, když si to ty klienti jsou schopný uvědomit a dá se potom s tím pracovat. Že to je potom krásná práce, kdy oni si to uvědomí, že vlastně ne úplně stejně jako ten táta nebo jako máma. A jak jim to vlastně ublížilo. Protože ty si potom dokážou to zvědomit a ta motivace je k té změně u nich potom daleko silnější, že nechtějí opakovat to, co sami zažili, to, co sami dostali. Ale mnohdy si to bohužel neuvědomují. A tady na tom je ta práce v té terapii, aby si to uvědomili, kde se to vlastně vzalo. Proč to násilí je pro ně něco normálního. A ještě mi k tomu možná napadá doplnění jenom k tomu, jak jsem říkal, že to agresivní chování vnímám jako nějaký symptom, tak nemusí to být jenom symptom, ale může to být i něco, co je naučeného, že pro toho klienta je to vlastně norma, protože všichni v jeho okolí, když byl malej, tak se tak jsem mydlili, tak ti rodiče vlastně násilní byli a on to viděl a je to prostě něco normálního. Že když je konflikt, tak se řeší násilím. Táta vždycky tu mámu zmlátil a ona mu to potom vrátila, a tak to je vlastně v pořádku.

Mluvčí 1 - Tazatel

Já se jenom ještě zeptám, když jste tam teďkon narazil i na tu motivaci, tak to je určitě jedna ze základních podmínek pro to, aby ta práce s tím pachatelem vlastně byla úspěšná, ale vy se v rámci terapií setkáváte i s klienty, který to právě mají nařízený,

tak jak tam potom v nich probouzíte tu motivaci, aby se vlastně chtěli změnit sami a neměli to nařízené soudem?

Mluvčí 2 - Diakonie

Tam je to náročný, protože přesně, jak na to narážíte, že některý z nich to mají nařízený a přicházejí jenom kvůli tomu, že to mají na papíře a to musejí splnit. A tak tam je ta úvodní práce právě na té motivaci a dá se s tím pracovat různě. Jo, tak jako namátkově řeknu, jak třeba se s tím dá pracovat. Já si myslím, že důležitý je, někdy najít pro toho klienta, proč by pro něj ta terapie mohla být dobrá. Co bych mu mohla dát. Někdy dělám i to, že řeknu, tak pojďme se teď vykašlat na to kvůli čemu vás ten soud poslal a pojďme se prostě bavit o vás. Co se nám v tom životě děje. A kolikrát jako najdeme to, že ty klienti opravdu zažívají v tom životě něco těžkého a potřebují to řešit a chtějí to řešit. A třeba se chtějí v něčem posunout. Já nevím, že jim nevycházejí vztahy, že už mají desátého partnera nebo desátou partnerkou. A ten vztah jim nevychází a oni by to chtěli řešit. Tak na tom začneme pracovat. Dáme si to jako jeden z cílů, na čem bysme mohli zapracovat a samozřejmě se v průběhu potom dostaneme k tomu, že to v něčem vlastně souvisí s tím násilím. Proč se jim ty vztahy pořád rozpadají. Třeba. Anebo mě potom napadá, že někdy, když jsou ty klienti opravdu totálně nemotivovaný a nechtějí přecházet a opravdu jako nechtějí o něčem mluvit, tak prostě spolu mlčíme nějakou dobu a po nějaký době mám tu zkušenost, že se najednou tam něco objeví v té terapii. A najednou oni začnou mluvit a začnou být třeba našťvaný a už tam potom na tom vzteku třeba můžeme pracovat. A tak to není vyloženě o té motivaci, na co jste se ptala, ale jako jedna z možností.

Ale abych nebyl jen tak pozitivní, u mnoha klientů se to nepovede. U mnoha klientů se nepovede tu motivaci najít a někdy bohužel si to prostě jenom odchodí. Něco malinko se snažíme upracovat, ale když tam ta motivace není, tak s tím moc neudělám.

Mluvčí 1 - Tazatel

No jasně a jenom zhruba kolik sem dochází klientů, právě, který to mají nařízený anebo ty, který sem jdou teda dobrovolně. Jaká je tam převaha?

Mluvčí 2 - Diakonie

Převaha je těch, co chodí dobrovolně, určitě. A jo vidíte, to číslo, já dám jako v datech spíš jako přibližně číslo. Já bych řekl, že 20 % je těch, co to mají nařízený a 80 % těch dobrovolných. Takže jeden z pěti přibližně. Jo maximálně třeba 2 z 5 jo, ale ten 1 to má nařízený, teda soudem.

Mluvčí 1 - Tazatel

Tak tady to jako celkem reflektuje to sebeuvědomění si těch klientů. Když sem teda většina z nich chodí dobrovolně. Tam ta motivace většinou asi teda taky bude pocházet trošičku z vnější strany, ať už teda od rodiny, okolí.

Mluvčí 2 - Diakonie

To říkáte skvěle, že u části z nich je ta motivace vyloženě u nich ta vnitřní: mám problém a nevím si s tím rady, chci ho řešit a jiní to třeba kolikrát nemusí bejt to, že jsou vyloženě násilný na svý okolí, ale často třeba zažívají vztek nebo zlobu a neumí si s ním poradit. A kolikrát se stává, že jsou sebe násilný v tom smyslu, že je nepoškozují okolí, ale poškozují sebe. To je taky nějaká forma agrese vůči sobě. Takže mlátí hlavou do zdi, nebo rukou do zdi, nebo že mají třeba tendenci k nějakýmu sebepoškozování. Obrátit tu agresi vůči sobě. A tak to je ta jedna část, kde jsou opravdu sami motivovaný a potom je ta druhá část, kdy je tam nějaká vnější motivace, přesně jak jste zmiňovala, třeba od rodiny, kde třeba to partnerka řekne partnerovi: „hele tak buď to budeš řešit anebo se s tebou rozvedu“, nebo někdy tam může bejt i zapojenej i OSPOD, když tam třeba probíhají násilí na dětech a ten OSPOD tu terapii nemůže nařídít, on ji může silně doporučit. Takže to taky spadá do tý vnější motivace, kdy ten člověk přichází na doporučení OSPODu, a tak jsou ty vnější motivace od rodiny a nejčastěji od partnerů.

Mluvčí 1 - Tazatel

Já vím, že vy teda děláte tu individuální a párovou terapii. Ale v rámci teda programu probíhají i ty skupinový a já jsem koukala, že v roce 2022 teda většina těch klientů docházelo právě na tu individuální a jenom část z nich na tu skupinu. Tak čím to je? Ta individuální je jako efektivnější než ta skupinová?

Mluvčí 2 - Diakonie

No já si myslím, že víc pro ty klienty přístupná, spíš z toho praktickýho hlediska, protože ta skupina je vždycky jednou tejdě v danej termín a ne všem klientům se to hodí, zatímco ta individuální se líp dá domluvit s tím terapeutem. Myslím si, že i ty klienti mají větší zájem o tu individuální než o tu skupinovou, že se nechtějí vlastně před dalšími 8 lidmi někde otvírat a něco sdělovat, něco řešit, že z toho mají myslím kolikrát strach, jestli že najednou budou v místnosti, kde bude dalších 8 nebo 10 lidí a budou tam mluvit o sobě a budou třeba plakat a budou říkat, co je trápí, že je pro ně příjemnější ta individuální terapie. Anebo spíš tady představa o tom, že když jim dáváme vybrat, tak často říkají, že chtějí víc tu individuální, než tu skupinovou.

Tohle mě napadá, proč je jich tam míň a myslím si, že můžou mít i ty klienti tím, že třeba do toho tolik neviděj, tak můžou mít i ten pocit, že když je to individuální, tak že ten terapeut se bude věnovat jenom jim, že tu hodinu bude mít jenom na ně. Zatímco když je to ta skupinová, tak tam je to třeba hodinu a půl nebo 2, trvá ta 1 skupina a je tam 8 lidí. To znamená, že toho prostoru pro toho jednotlivce je daleko míň. Ale ono ve výsledku to třeba není pravda, jo. Že to, když mluví někdo jinej, tak to tomu klientovi samému něco dává. Ale to ti klienti nevědí kolikrát.

Mluvčí 1 - Tazatel

A ty metody, nebo tedy techniky, které se využívají v té individuální a skupinové terapii, tak ty jsou tedy odlišný, nebo jsou v něčem společný?

Mluvčí 2 - Diakonie

Já si myslím, že to hodně záleží na tom terapeutovi, jaký má výcvik a jakým způsobem přistupuje k té terapii. Takže obecně v té skupinové terapii se víc pracuje s dynamikou té skupiny. To znamená, že se tam i mezi těma klientama samotnými se tam vytvářejí různý konflikty. Ty lidi se vzájemně štvou, něčím se provokují, můžou se tam jako zhádat. Ale zároveň potom, co se hádají, tak si můžou něco uvědomit. Můžou se usmířit a jede tam tady ten proces. A to je tam to léčivý, nebo tam probíhají různý projekce, nebo různý přenosy, když támhle jinej klient o něčem mluví, tak se mě to nějakým způsobem silně dotýká a něco mi to zrcadlí, zrcadlí to něco mého a najednou na to můžu nahlídnout, protože u sebe to nevidím, ale vidím to u někoho jiného. Tak to je myslím ten základ té skupinové terapie. A teda ta skupinová terapie daleko víc (z mého pohledu) odráží ten běžnej život, protože je to jako přirozenější situace v tom, že je tam 8 různých lidí, který spolu nějak interagují a je to daleko živější a víc to odráží tu realitu. Zatímco mám pocit, že to v tom individuálu moc nejde, protože je tam jeden na jednoho. A ta dynamika tam nemůže bejt takhle silná jako v té skupině. Ale myslím si, že mnohé techniky můžou bejt stejný. Když půjdeme vyloženě po technikách, takovejch těch třeba jednoduchej, co dělat ve chvíli, kdy mě popadne nějaký amok, nebo kdy mám obrovskej vztek a nemůžou zvládnout. V individuálu na nějaký ty techniky můžeme společně přijít, nebo můžu nějaký techniky klientovi nabídnout nějaký dejchání, nějaká ventilace emocí, zdraví a další možnosti. A to si myslím, že se v té, teda v té skupinové může dít taky, kdy 1 klient tam s tím přijde a ostatní mu řeknou, hele, mě funguje tohle a dalšímu řekne mě zas funguje tady to (já si prostě si musím jít zaběhat, jinak to nezvládnou). Další řekne něco jinýho. Tohle by to mohlo bejt podobný.

Mluvčí 1 - Tazatel

A s tím mě napadá i otázka, protože těch programů v české republice je víc, tak jestli se ti představitelé nebo ti terapeuti v rámci těch organizací nějak stýkají a předávají si třeba nějaké zkušenosti?

Mluvčí 2 - Diakonie

Jednou za čas, není to nijak pravidelný, ale vím, že třeba tady kolegové z LOMu vždycky jednou za čas dělají nějakou konferenci, nebo nás zvou i na nějaký setkání, kdy sdělíme to, co se v těch našich programech děje a co nám třeba funguje, nebo i třeba v rámci těch konferencí. Takže něco takového funguje, ale myslím si, že by to mohlo být i častěji, že toho není moc. Nicméně to je jako na nás terapeutech, abychom my něco takového vyvolali, nebo my tak něco takového zorganizovali.

Mluvčí 1 - Tazatel

Vnímáte, že byste tedy měli nějakou odlišnost od těch ostatních programů?

Mluvčí 2 - Diakonie

Já se přiznám, že do těch ostatních programů zas tolik nevidím. Jo, že mám nějaký povědomí, co dělají, ale asi si netroufnu říct, jestli tam jsou nějaké odlišnosti, nebo ne. Víím třeba, že v tom LOM, jestli už to není jinak, kterej nám je tak nějak nejbližší pracují pouze s muži a ne ženy. Taky vím, že to tam mají pestřejší ve smyslu nějaké nabídky, že tam kromě nějaký skupinový a individuální terapie nabízejí pro ty muže ještě nějaký další programy.

Mluvčí 1 – Tazatel

Podle řady odborníků (Penelope Kay Morrison, Karel Netík, Tereza Herdová a mnoho dalších) jsou déletrvající programy účinnější. Přijde Vám, že časová dotace Vámi poskytovaných programů je dostatečná?

Mluvčí 2 - Diakonie

U těch klientů, kteří mají terapii nařízenou (probační a mediační službou) je těch 15 setkání takovej ideální kompromis mezi tím, aby to pro určitej typ klientů bylo zvládnutelný. Pokud by dostali klienti ve špatné sociální situaci nařízeno 40 setkání nebo třeba (40 tejdnu), nebo by to trvalo třeba ten rok, nebo dokonce rok a půl, tak mnoho z nich by to nebylo schopný zvládnout. Nicméně pro mnohé klienty si myslím, že víc setkání by bylo velice prospěšný. My tam máme tu možnost, že máme možnost těch 15 setkání plus potom to prodloužit. O dalších o dalších 5, takže celkově až na 20 setkání. A to mi přijde, že za těch 15 nebo 20 setkání už se dá něco upracovat a myslím si, že mnohdy to může být i tak, že oni tady něco začnou a zjistí, že ta terapie

je něco velice příjemného, že je to velice příjemný o sobě mluvit s někým, kdo mě nesoudí a kdo mi za to nedává čoud, ale bere mě. Je to pro ně nějaká motivace, že jakmile to skončí, tak oni, oni si můžou najít svoji vlastní terapii někde jinde a pokračovat v těch tématech. Takže trochu sem vám z té otázky utek. Jo, jestli je to dostatečný. Já si myslím, že těch 15 setkání je prostor, kdy se dá něco zpracovat. Zároveň to ale je málo prostoru, aby se šlo někam hlouběji, někam dál.

Mluvčí 1 - Tazatel

A pokud k Vám klienti přicházejí dobrovolně, tak tam je ta časová dotace také 15 setkání?

Mluvčí 2 - Diakonie

Tam to máme určený jinak. Tam to máme omezený jedním rokem. To znamená, že teoreticky to může bejt maximálně těch 52 nebo kolik setkání, což samozřejmě jako není, ale když ten klient opravdu dochází celý rok, tak to bejvá třeba okolo 40 setkání.

Mluvčí 1 - Tazatel

V rámci práce s původci partnerského násilí je bezpochyby stěžejní zapojení i okolí pachatele, především rodiny (oběti), ať už pro práci v průběhu terapie, tak po. Jakým způsobem se snažíte navázat kontakt s těmito osobami? Jsou vůbec tyto osoby ochotny spolupracovat? Kde spatřujete největší úskalí?

Mluvčí 2 - Diakonie

No je to velká otázka. A přesně jak říkáte my s nima, s rodinnýma příslušníkama zatím nepracujeme, že je do toho nevtahujem. Vnímám to, jakože to má velkej potenciál, je do toho vtáhnout, ale zároveň si myslím, že je to hodně rizikový. Myslím si, že v mnoha případech by to nebylo dobrý. Může to bejt v situacích, kdy se opravdu jedná třeba o nějaký hrubý domácí násilí a kdy ten partner, ta oběť, by mohl být retraumatizovanej něčím. Mohl by se bát uvádět věci na pravou míru, říkat, jak to je. Takhle by to potom v tý terapii nešlo. Mohlo by to být spíš kontraproduktivní. Na druhé straně si umím představit, že mnohdy by to bylo velice prospěšný, když by to okolí toho klienta potýkajícího se s násilím by mohlo být naopak velice podporující, oceňující, když se mu třeba něco podaří, když nějaký konflikt zvládne bez toho, aniž by vybuchl, nebo aniž by byl násilný. Potom by to mohlo pomoci. Akorát mám pocit, že se to hrozně špatně odhaduje, nebo soudí předem, kdy je to vhodný je do terapie zapojit a kdy ne. A i možná tady z toho důvodu s tím zatím nepracujem, byť bysme třeba nějak rádi s tím pracovali, ale zatím jsme se k tomu nedostali, ale je to nějak ve výhledu. Vím, že ostatní organizace s tím už třeba pracujou, třeba v tom LOMU.

Mluvčí 1 - Tazatel

V rámci některých technik, například timeoutu je ale stěžejní vysvětlit i okolí původce, jak taková metoda funguje a jak mají reagovat. Tak jak tohoto docílíte, když okolí nezapojujete?

Mluvčí 2 - Diakonie

Určitě máte pravdu, ale tohle si myslím, že se potom děje v rámci třeba té párové terapie. Co já se setkávám, tak to násilí je málokdy jednostranný. Co se setkávám, tak je to většinou oboustranný, to násilí. Většinou to je tak, že na jedné straně třeba probíhá verbální násilí, různé urážky, zesměšňování, posměšky pasivní agrese a tak dále. Na té druhé straně ta odpověď je potom třeba tou fyzickou agresí, ale je to na obou stranách a potom se s nimi dobře pracuje, pokud jsou spolu v té terapii. Naučí se, že můžou něco udělat, aby toho druhého nevytáčeli nebo aby tam tu agresi nevnášeli. A potom, přesně jak říkáte, to pravidlo toho timeoutu nebo nějaký 100 „stop pravidlo“ nebo to je jedno jak to nazveme je potom skvělý, když si ty partneři vytvořej oba dva. Rozuměj tomu a podporují se v tom a každé z nich má právo říct stop, každé z nich má právo odejít z místnosti, aniž by ho potom ten druhý pronásledoval a řval na něj nadávky atd. Takže tohle si myslím, že pak se děje v té párové terapii a zároveň to je jedna z věcí, jak s tím okolím toho klienta pracujeme. Když to uznáme za vhodný, že je to do té párové terapie, tak to nabídneme.

Mluvčí 1 - Tazatel

Po skončení terapie navazujete, nebo se aspoň pokoušíte navázat, znovu kontakt s tím klientem v rámci toho post dotazníku, abyste zjistili, jak byla ta práce efektivní. Nemyslíte, že zrovna tady by bylo stěžejní znát názor i toho okolí. Protože přeci jen ten klient tam v rámci toho dotazníku může častokrát ty odpovědi trochu zkrášlovat.

Mluvčí 2 - Diakonie

Máte pravdu, myslím si, že jo, že by ty informace od toho okolí v tomhle případě byly dobré. My se potom i potýkáme s nějakým jako technickým věcmi. Jako je GDPR, ochrana osobních údajů apod. Když k nám přijde klient, že chce řešit násilí, tak nemůžeme jen tak z ničeho nic kontaktovat jeho partnera, protože by ten partner nejdřív musel souhlasit. Podepsat nám to, že s náma chce spolupracovat a pak to je teprve možný. Pak teprve je možný ho nějakým způsobem kontaktovat a tady s tím se potýkáme. A jak říkáte, že ten klient to může zkreslovat, tak s tím souhlasím, já si ale myslím, že i od toho partnera to může být zkreslený. Je to sice nějaký údaj navíc, ale

že buď na jednu nebo na druhou stranu to může být zkreslený a to my už neovlivníme. Ale souhlasím s tím, že by to bylo skvělý mít těch informací víc.

Mluvčí 1 - Tazatel

Jasně, že by člověk mohl potom udělat nějaký medián třeba.

Mluvčí 2 - Diakonie

Jo a nejenom třeba od partnera. Ty informace by byly skvělý třeba i od zaměstnavatele, pokud se to projevuje v zaměstnání nebo od kolegů. Případně, já nevím, třeba od dětí, pokud tam v tom vztahu jsou děti, jestli jim přijde, že se táta/máma rozčiluje míň. Teď nemyslím tříletý děti, ale třeba 12/15ti letý.

Mluvčí 1 - Tazatel

A ta návratnost těch post dotazníků? Já vím, že vy jste je zavedli relativně nedávno.

Mluvčí 2 - Diakonie

Je malá no. Teď vám neřeknu to procento, ale ta návratnost je nízká. Tím, že ten klient už není ničím vázaný a vlastně moc nevíme, proč to tak je.

Mluvčí 1 - Tazatel

A kolik jste vlastně schopni ročně přijmout těch klientů, ať už z hlediska kapacity místa, financí či zaměstnanců?

Mluvčí 2 - Diakonie

No ohledně financí, to by vám řekla spíš kolegyně vedle, která to má na starosti. V minulým roce jsme měli okolo 100 klientů. Ne všichni celý program dokončili. Ne všichni v tom byli úspěšní. Ale okolo 100 klientů jsme byli v kontaktu a nějakým způsobem jsme s nimi pracovali. Někdy to skončilo třeba tak, že opravdu jsme měli jen pár konzultací a oni potom vyšuměli, aniž by to dokončili, a nějaký naopak dokončili a nějakí ještě pokračují do tohoto roku. Ale tak to je, to je asi to číslo, který jsme schopný a pokud by se to, to číslo, mělo navyšovat tady to číslo, tak bysme museli zvyšovat kapacity, nejspíš terapeutů.

Mluvčí 1 - Tazatel

Stává se vám někdy, že se ti klienti po ukončení toho programu vrátí po čase? Že nastoupí znovu?

Mluvčí 2 - Diakonie

Je to spíš výjimka. Máme to omezený tak, že po roce se můžou znova vrátit v nějaký formě, teď přesně nevím, jaká ta forma je. Ale jsou to vážně výjimečný případy, že by se vrátili, za tu dobu se mi to stalo asi dvakrát.

Mluvčí 1 - Tazatel

Přijde vám, že povědomí o programech, který probíhají je dostatečný? Přijde mi, že spousta lidí vlastně ani neví, že nějaký program existuje.

Mluvčí 2 - Diakonie

Já si myslím, že určitě by to šlo zlepšit. Co se týče třeba odborný veřejnosti, myšleno odborníků ve smyslu probační služby, OSPODY a soudy, třeba i psychiatři nebo i praktici, lidi kteří se dostanou jako do té první linie k těm lidem, tak tam si myslím, že to jde určitě zvýšit. My se snažíme tak, jak nám finanční prostředky a okolnosti prostě dovolí a určitě by bylo dobré, kdyby to bylo širší. Na druhou stranu, ono by to šlo ruku v ruce. Kdyby se to najednou rozšířilo a najednou bysme měli obrovský množství klientů, tak bysme je v tu chvíli nebyli schopni všechny obhospodařit. Všechny jako opečovat a vzít do programu, takže by to na druhou stranu potom pro nás znamenalo zase nějak navyšovat kapacity. A to už je zase potom otázka financí. Takže si myslím, že určitě by bylo dobré to ještě nějakým způsobem rozšířit.

Mluvčí 1 - Tazatel

Tak tam je problematické i to, že většina těch programů se koncentruje do velkých měst. Pro řadu klientů pak může být demotivující to dojíždění.

Mluvčí 2 - Diakonie

Určitě a zvláště potom, když jsou ty lidi sociálně slabší. Kdyby každé týden měli dát 2/3 stovky, jenom aby někam dojeli, byť potom terapii mají zadarmo. To je pro vás možná informace, ale my se teď rozšiřujeme, ty terapeutický centra. Už budeme nejenom v Praze, ale od tady toho roku budeme ještě v Mostě, Plzni, Jaroměři a Brně.

Mluvčí 1 - Tazatel

A v těchto nově vznikajících pobočkách bude kapacita také 100 klientů?

Mluvčí 2 - Diakonie

Ze začátku to bude rozhodně menší. V každém tom městě, co vím, bude jeden terapeut. Pokud by tam o to byl zájem a pokud by tam těch klientů bylo najednou hodně, tak bysme to třeba rozšiřovali. To už je potom spíše dotaz na vedení, to přesně nevím, ale tím, že to budeme rozjíždět, tak tam opravdu to budou spíše jednotky klientů. Počítáme s tím, že nějaký čas bude trvat, než se to tam zaběhne, než se to dostane do povědomí. A jak jste říkala, pro mnoho lidí, třeba mimo Prahu, nebo mimo ty velké města, je to násilí něco normálního a ono to dřív takhle bylo. Že dát partnerovi facku vlastně nebylo nic hrozného. Jo, když prostě byl drzej, tak dostal facku a myslím

si, že v mnoha ohledech, třeba v těch menších městech nebo na vesnicích tady to, tady ten přístup ještě pořád je a teprve se to bude posouvat.

Mluvčí 1 - Tazatel

Co je první krok, když k vám do programu chce někdo vstoupit dobrovolně? Podstupuje nějaký vstupní pohovor?

Mluvčí 2 - Diakonie

Přesně tak, ozve se. My s tím klientem domluvíme vstupní pohovor, na kterém zjistíme, co s čím přichází, co by potřeboval, jestli mu máme vůbec co nabídnout, jestli k nám spadá a pokud ano, tak potom na základě toho vstupního pohovoru se vybere podle kapacit nebo i podle zaměření terapeut. Terapeut se potom tomu klientovi ozve a už se s ním domlouvá individuálně na tý terapii a na těch jednotlivých sezeních.

Mluvčí 1 - Tazatel

Myslíte, že tento postup je pro klienty přívětivý? Že je třeba nemůže nějak odrazovat svojí složitostí? Šel by nějak zjednodušit?

Mluvčí 2 - Diakonie

Já si myslím, že už je to vlastně jako nejjednodušší, co jde. Už to úplně zjednodušovat nejde. Musíme na začátku zjistit, jestli ten klient k nám patří nebo ne. Jestli mu můžeme vůbec pomoci. Teď je pravda, že jsme to malinko zesložili, protože po nich ještě chceme na začátku nějaké dotazníky vyplnit. Protože teď budeme testovat ty klienty MPI, to je taková diagnostická metoda. Je to i v rámci výzkumu, kdy se vlastně snažíme vytvořit profil nebo získat nějaké charakteristiky nebo specifika násilných osob, takže to je něco, čím ti klienti budou procházet na začátku a to je trochu složitější. Nicméně si myslím, že na druhé straně dostávají ty terapie zadarmo, tak můžou poskytnout něco do těch výzkumů.

Mluvčí 1 - Tazatel

Myslíte si, že ta efektivita těch programů je dostatečná, nebo cítíte tam nějaké mezery, kde by to třeba šlo jako zlepšit, aby byla efektivnější?

Mluvčí 2 - Diakonie

Jak zvýšit efektivitu? Já si myslím, že vždycky to jde udělat líp. Těm klientům nabídnou, nebo i třeba v rámci té terapie. Vždycky to jde líp a stejně tak i ten program asi může být efektivnější, že my tu efektivitu, kterou máme, tak myslím, že máme jako dobrou, že jsme za ni rádi, ale můžem bejt ještě lepší. Já myslím, že teďkon v tý poslední, tak to se možná netýká efektivitu, ale ty klienti, který dokončili program, tak tak ten program hodnotili na škále 1 až 5 a že tam ta známka byla nějakých 1,4.

Příloha 4: Přepis rozhovoru s respondentem LOMu

Mluvčí 1 - Tazatel

Asi bych se vás na začátek chtěla zeptat. U vás na stránkách jsem našla, že se zabýváte advokací a aktivním rodičovstvím. Na druhou stranu v řadě článků jste potom uváděný jako ředitel LOMU. Tak jak je to teďkon.

Mluvčí 2 - LOM

No já jsem dělal ředitel LOMU asi 6 a půl roku. A v červnu jsem končil, nahrazovalo mě nová ředitelka a teď jsem takovej fluidní. Dělán všechno možný.

Mluvčí 1 - Tazatel

Jo, já jen abych potom věděla, jak vás v práci uvést.

Mluvčí 2 - LOM

Jo, já teď dělám tu advokacii pro tenhle ten náš program Zvládnání vzteku. Teďka třeba budeme s ostatníma organizacemi zakládat asociaci, která se jmenuje Zastav násilí. Ta by měla sdružovat všechny programy, které jsou tady u nás dostupný.

Mluvčí 1 - Tazatel

Já vím, že vy jste na té konferenci potom i mluvil o tom, že by jako jedna z možností, jak vlastně zefektivnit i tu práci by bylo založení centra pro práci s osobami, které se dopouštějí násilí. To je to, na co teď narážíte, nebo to je něco jiného?

Mluvčí 2 - LOM

No, je to součást. Ta asociace je prostě jenom jako zhroupení těch programů nebo těch organizací, které ty programy provozují. Abysme měli nějakým způsobem jako společnou platformu a mohli třeba mluvit společným jazykem. A pak třeba rozvíjet nějaký know-how a vzdělávat se společně, a tak a třeba shánět společně peníze.

Mluvčí 1 - Tazatel

To chápu, že je důležitý.

Mluvčí 2 - LOM

Jo, to je důležitý a ty centra to má bejt spíš součástí jako nově vznikající koncepce pro práci s původci násilí. Teda my říkáme s lidmi, kteří se dopouštějí násilí, to je ideální slovní spojení. A to je vlastně myšlenka, jak to nějak formalizovat a strukturovat, jak by to mohlo vypadat.

Mluvčí 1 - Tazatel

A kdy myslíte, že by to bylo reálné zrealizovat tu myšlenku?

Mluvčí 2 - LOM

Ta koncepce, myslím, že bude hotová během tohoto roku. Maximálně třeba v roce příštím. To máme i jakoby za úkol nebo úřad vlády to má za úkol, aby ta koncepce vznikla. Takže předpokládám, že vznikne a že bude schválena, ale to, jak se to potom bude realizovat, to je další věc. Protože to závisí na tom, jak se to ukotví v zákoně, aby to jako byla věc, která není jen myšlenkou, ale je to nějak formalizovaný. A pak to bude muset někdo platit, respektive nějaký ministerstvo.

Mluvčí 1 - Tazatel

Ministerstvo, to vím, že jste zmiňoval. Že bude otázkou, jaký ministerstvo to vlastně bude platit. Protože to vlastně zasahuje do více oblastí.

Mluvčí 2 - LOM

No tak oni jsou cesty, jak to udělat, ale nevím, jestli to je vaše téma.

Mluvčí 1 - Tazatel

Úplně ne, jen jsem chtěla navázat na to, u čeho jsme začali. Stýkáte se v současné době průběžně i s jinými organizacemi, které poskytují programy pro původce? Já vím, že vy i vlastně poskytujete vzdělávací program právě pro ty terapeuty, jak vlastně pracovat s těma původcem. Jak se vám osvědčil tady ten program?

Mluvčí 2 - LOM

Ten výcvik pro ty odborníky? Ten se osvědčil skvěle.

Mluvčí 1 - Tazatel

Já jsem právě koukala na vaše stránky a tam na rok 2024 byly, myslím, tři termíny.

Mluvčí 2 - LOM

No, ale já si myslím, že jsme schopní naplnit třeba 1 maximálně 2 ty výcviky ročně, protože pro nějakých 12 lidí nebo 12 až 15 a prostě těch lidí, který tu práci nějakým způsobem chtějí dělat není zas až tolik. Jednou až dvakrát za rok se to naplní, ale už to děláme ty jo, nevím 7 let nebo jak dlouho i víc to bude. No a takže se to daří a furt je o to zájem jako v tý omezený poptávce, která existuje, tak je o to zájem a naplňujeme to. Samozřejmě to taky rozvíjíme, protože my jsme na začátku začínali tu naši práci dělat vyloženě jako kurzy Zvládání vzteku prostě zaměřený na ty emoce a byl to vlastně jakoby, dejme tomu, vzdělávací kurz, kam ty lidi přišli, my jsme je nějakým způsobem něco naučili. Oni se posdíleli, my jsme je na konci vyplivli a už jsme o nich nevěděli. Před několika lety jsme se rozhodli, že z toho uděláme fakt jako prostě komplexní terapeutický program, kde furt je jakoby ta metoda zvládání vzteku. Nějaká základní práce s těma klientama, ale má to vlastně jakoby nějakou strukturu,

kteřá víc vyhovuje standardům tý práce s lidma, co se dopouštějí násilí. Taky k nám jako chodí teďka víc lidí, kteří to s tím násilím mají jako složitější než dřív. Tohle se pak odráží i na tom obsahu toho výcviku. Teďka to vlastně vyvíjíme a rozšiřujeme právě o ty témata, aby to směřovalo víc k té strukturovanější terapeutické práci s těma lidma. Ne jenom jako k nějaký psycho edukaci krátkodobý nebo nějak časově omezený, no.

Mluvčí 1 - Tazatel

Já jsem koukala, že vy jste spolupracovali i tady na té knížce. V rámci metodologie tam máte popsané různé techniky, jako je třeba škála vzteku, timeout apod. Přejde Vám, že tyto techniky využívají i ostatní organizace?

Mluvčí 2 - LOM

No my je některý ty věci učíme v tom výcviku a jestli to pak využívají, to nevíme některý asi jo. Jako my tu metodu tuhle Zvládání vzteku jsme přinesli z Norska a vlastně ji šíříme dál v nějakých modifikacích a jako je to nějakým způsobem rozvinutý, něco si necháváme pro sebe, něco předáváme dál a tyhle věci jakoby jednak jsou všude možně napsaný právě a jedna je učíme v tom výcviku, takže předpokládám, že se používají.

Mluvčí 1 - Tazatel

V procesu té psychoterapeutické práce tam na konci máte to follow up setkání, kdy tam vyhodnocujete vlastně ten pokrok toho klienta, mimo jiné, tak jak zajistíte to, že ty klienti se tam po těch 6 měsících vrací?

Mluvčí 2 - LOM

To follow-up setkání je vyloženě součástí prostě toho terapeutického procesu. Oni to vědí, že to setkání bude a že prostě musej přijít.

Mluvčí 1 - Tazatel

Takže přijdou. Jak jsem právě byla v té Diakonii, tak tam vím, že oni mají nějaké ty post dotazníky a tam mají právě problém s tou návratností, že už ty klienty nezachytí.

Mluvčí 2 - LOM

Jo, no my to vyloženě máme jako šestihodinový setkání, kde oni ještě sdílejí celý ten proces. Je to nějakým způsobem jako chytne a já nevím, když to řeknu, baví, jako že tam choděj rádi do toho programu a takže potom rádi přijdou i po těch 6 měsících, protože můžou posdílet a my to využíváme k tomu, abysme sesbírali ty dotazníky ještě. Horší je to s partnerkama těch klientů. To my tam máme jako povinně. Když se přihlašují do toho programu, tak pokud chtějí do toho programu chodit, tak musejí předat kontakt na partnerku, na který se dopouštějí, nebo dopouštěli násilí. A my tu

partnerku kontaktujeme a je na ní, jestli se rozhodne spolupracovat, nebo ne. Ale když se rozhodne spolupracovat, tak od nich právě taky sbíráme ty data v těch samejch intervalech jako u těch klientů abysme měli jako pohled z obou stran a u toho follow-upu potom nevím, máme třeba jako 50 % těch dotazníků těch partnerek, protože ty sem nechoděj na ty setkání, nemají tu terapii, takže jakoby jsou míň motivovaný k tomu.

Mluvčí 1 - Tazatel

Na to jsem se právě taky chtěla zeptat. Já jsem si všimla, že tam právě tady to máte jako jedno z podmínek a já jsem poslouchala rozhovor s vaším terapeutem Davidem Čápem. Je to rozhovor, který je několik let starej, a vyzorovala jsem, že to ještě podmínkou nebylo. Tak, jak dlouho to máte jako podmínku? Zaznamenali jste nějaké změny od doby, co to jako podmínku máte?

Mluvčí 2 - LOM

To je asi pět/šest let nazpátek. Tak to byl právě ten zlom, kdy my jsme si i říkali, jako chceme to dál dělat? A jestli jo, tak pojďme to dělat fakt pořádně, protože prostě jsme viděli, že to, co děláme ty jakoby kurzy, tak mají nějaký dopad na ty klienty. Ale není to to, co by vyhovovalo těm standardům. Ty standardy jsou prostě, že musí bejt zabezpečený bezpečí těch blízkých osob, že to musejí dělat lidi, který mají terapeutický výcvik, což teda u nás zrovna se splňovalo. Že tam musej bejt právě nějaký jakoby přípravné fáze, musí si dělat nějaký risk assesment. Musí se dělat jako nějaký vyhodnocování rizik i pro toho klienta, jako jestli třeba nemá nějaký psychické obtíže a tím pádem potřebuje spíš jako podporu psychiatra nebo souběžně podporu psychiatra. Že tam musej bejt nějaký stanovený kontraindikace, což my jsme taky předtím nějak měli, ale prostě celá ta metodika se úplně jako brutálně nafoukla a součástí toho byla i velmi důležitá součást toho byla i ta spolupráce s těma partnerkama, protože ve chvíli, kdy my chceme jakoby ošetřit bezpečí, těch ne těch klientů, ale i toho okolí jejich tak prostě potřebujeme minimálně 1 nějakou referenční osobu, která tam je jakoby vedle něj. No a, takže to byla obrovská změna a to bylo potom, co byl ten rozhovor. Ono to bude těch 4/5 let.

Mluvčí 1 - Tazatel

A vy navazujete ty kontakty jenom s tou partnerkou nebo i s rodinou? Třeba toho původce.

Mluvčí 2 - LOM

No jenom s tou partnerkou nebo jako ona to může bejt i jiná osoba. Prostě někdo, kdo to násilí zažil. V ideálním případě, kdybysme chtěli vyhovovat teďka nově vznikajícím evropským standardům, který vznikají na půdě teď mezinárodní organizace, tak bysme jako měli ošetřit bezpečí úplně všech těch lidí, kolem toho člověka. Jenže to je prostě nereálné v našem kontextu, protože to by vyžadovalo fakt jako obrovský kapacitu, který tady nikdo nemá.

Mluvčí 1 - Tazatel

No jasně no. A propojenost toho systému. Vy jste říkal, že zapojení těch partnerů je zhruba 50 %, že?

Mluvčí 2 - LOM

No teď se to trošku zvětšilo. My jsme vlastně změnili metodiku toho, jak to děláme, protože dřív to bylo tak, že my máme jakoby skupinu terapeutů, který vlastně s těma lidma pracujou v těch vstupních procedurách a oni se vlastně jako rotovali, že jako nikdo nesměl pracovat současně s klientem a s jeho partnerkou. A teď jsme udělali to, že tady máme prostě kolegyni, která se věnuje čistě těm partnerkám. Baví jí to. Je jakoby prostě na to stavěná nějakým způsobem a je to mnohem funkčnější, takže vlastně těch návratností partnerek je i větší, no nebo ty zpětný vazby od nich. Ta zpětná vazba od nich je zhruba 60 %.

Mluvčí 1 - Tazatel

A vy jste s nimi v kontaktu telefonicky nebo i ony sem nějak dochází?

Mluvčí 2 - LOM

Podle toho, jak ony chtějí. My od nich potřebujeme vyplňovat ty dotazníky, ale to se dá udělat po mailu, kdyžtak. Buď si volají anebo přijdou. A je to tak, že my vlastně jako říkáme, že s nima neděláme tu terapii, jsou to jenom konzultace a je to právě o tom, abysme je seznámili s tím, jak ten náš program funguje, co od něj můžou a jako nemůžou očekávat, že tam budou nějaké momenty, kdy je potřeba taky jejich spolupráce. Třeba ten timeout, tam je to strašně důležitý, aby jakoby oba dva, zvlášť pokud žijí ve společné domácnosti, tak věděli, jak to funguje a spolupracovali na tom, protože když jeden vyhlásí timeout a druhý neví, co to je, tak je to náročný. No a takže jako minimálně čtyřikrát bysme je měli vidět a některý přijdou častěji a některý vyšumí, to se taky stalo.

Mluvčí 1 - Tazatel

A jenom, ještě když se vrátím k tomu, jak jste tam zavedli tu podmínku, tak stávalo se vám potom, že ti klienti odmítali vstupovat do toho programu, když tam byla tady ta podmínka?

Mluvčí 2 - LOM

Jo, ale nestává se to zas až tak často. Ono když už ten klient sem přijde a sedí na tom setkání, tak jakoby s tím terapeutem si dokážou vysvětlit, proč je to potřeba. A taky ono spousta těch klientů, já nevím, půlka, tak třeba podle nějakého současného náhledu na to, co je násilí ve vztazích nebo domácí násilí. Tak byste vlastně o nich jakoby neřekla, že to, co dělají je domácí násilí. Nebo takhle, my to jako násilí pojmenováváme, ale můžou to bejt prostě i tátové, který doma řvou na děti, když si zavazují tkaničky, nebo jako dali jednou facku svojí ženě, protože byl strašně našťvaný a lekli se toho a už to nechtějí nikdy v životě udělat. Takže jakoby ta cílovka je fakt hodně pestrá a tyhlecti lidí s tím vůbec nemají problém. Ti, co jako se dopouští nějakýho závažnějšího násilí, tak ale většinou taky ne, protože oni vědí, že mají problém. Často už tam je nějaký kontakt, prostě s nějakou institucí s OSPODem, s policií a podobně, takže oni prostě jsou zvyklí na to, že jsou už v nějakém systému a nemají jakoby strach, že my bysme mohli něco způsobit.

Mluvčí 1 - Tazatel

V rámci rozhovoru pro Forum 24 uvádíte, že 80 % těch klientů, co k vám dochází, je na bázi dobrovolného vstupu a zhruba 20 % na základě doporučení či nařízení. Zároveň ale uvádíte, že podmínkou vstupu je i určité přičtení, alespoň částečně, odpovědnosti za to svoje násilné chování. To znamená, že vy tedy pracujete i s klienty, kteří mají tu účast nařízenou?

Mluvčí 2 - LOM

Já myslím, že teď už jich bude víc. Jakože určitě k nám choděj, ale teď to fakt nedokážu vyčíslit. Určitě jich 20/30 % bude. Víc než půlka jich není určitě.

Mluvčí 1 - Tazatel

A liší se tam právě nějak ta práce s motivovanejma a nemotivovanejma klientama?

Mluvčí 2 - LOM

No, ono ještě to, že je někdo poslal, neznamená, že nejsou motivovaný a to jsou právě jakoby různé škály. Jedna je to, jestli jsou dobrovolný, nebo je někdo poslal. Tam to může bejt často složitější ve chvíli, kdy oni vlastně se cejtěj bejt poslaný a nemají tam tu motivaci. Ale většinou se jako ta motivace získá, že to není motivací. Jo, když přijde

někdo nemotivovaný, tak se dá motivovat. Problém je to ve chvíli, kdy jakoby nemá náhled na to násilí. To je to, co jste zmiňovala, že prostě jako buď třeba úplně odmítá, že by něco dělal. Tím pádem my s ním nemáme jak pracovat, když prostě vám přijde třikrát a říká, že ho jenom poslali a že si to tady potřebuje odchodit, ale že jinak se žádnýho násilí nikdy nedopustil. Tak to není prostě klient do terapie. Anebo když je tam nějaký jakoby hluboký popření. Není tam ten náhled na tu závažnost těch věcí, jo, ale tak na tom se dá ještě taky pracovat.

Mluvčí 1 - Tazatel

V rámci rozhovoru Forum 24 jste říkal, že těch klientů je přetlak, že musíte část z nich odmítat nebo že jsou na čekací listině. Tak jsem se chtěla zeptat, jak taková čekací listina vypadá? A jaké jsou případně možnosti, zda je posíláte i do jiných organizací.

Mluvčí 2 - LOM

Čekací listina je tabulka v excelu, kam ty lidi prostě řadíme normálně za sebe. Nestává se, že bysme je předhazovali kvůli něčemu, protože prostě my nikdy nevíme jaký je, dokud ty lidi nevidíme a nemluvíme s nimi. Je těžký jako rozpoznat třeba závažnost toho násilí, takže je prostě řadíme normálně časově ze sebe, jak přicházej. Jsou období, kdy jich tam je 20, jsou období, kdyby jich tam je 50, prostě jako mění se to. Pracujeme s tím tak, že je prostě postupně odbavujeme a když na ně přijde řada, tak je můžeme vzít. Nicméně nečekají třeba dýl než 2/3 měsíce na tu první schůzku. To je ale furt blbý ve fázi, kdy člověk řeší to akutní násilí. Na druhou stranu my nejsme krizový centrum. Jsme terapeutický program, kde prostě musejí počkat, než je odbavíme. Odkazujeme je na ty krizové centra, různé krizové služby. Ty řeší ty akutní fáze čehokoliv. Jo a pak samozřejmě i ty ostatní programy doporučujeme, ale tam je problém, že my jsme jako všichni plní. Možná třeba je nějaký program v Praze míň plnej než ten náš, tak na ně dojde řada dřív, ale to mi často nevíme. Žádný konkurenční boj o klienty v tomto odvětví nemáme.

Mluvčí 1 - Tazatel

V souvislosti s násilným chováním je často zmiňován pojem mezigeneračního přenosu násilí. Dalo by se tedy říct, že tohle je z určité části jedna z věcí, které vaše klienty spojuje?

Mluvčí 2 - LOM

No určitě. My teda nemáme statistiku pro klienty tady v Čechách, nebo ani naše klienty. Nicméně, co ukazují třeba statistiky z Norska, tak 80 % těch klientů, kteří se dopouští násilí, tak taky násilí zažívalo, když byli malí. A je to logický, prostě člověk jakoby

předává nějaký naučený vzorce dál. To je tisíckrát popsany fenomén, že prostě to násilí se reprodukuje generačně a mají to prostě společný ve většině případů. Je ale důležitý, že to, že někdo zažil násilí, neznamena, že z něj bude násilník. Není tam korelace, ale je tam jako kauzalita, takže tam je ten vztah, ale není tam ten vztah jako příčiny a souvislosti.

Mluvčí 1 - Tazatel

Rozumím, že v rámci toho sociálního učení je důležitá i nějaká pozitivní stimulace. Že je v podstatě odměňovaný za to násilné chování.

Mluvčí 2 - LOM

Jo, no on ani nemusí bejt odměňovaný, ale můžou bejt prostě jako naučenej, jenom že to je nějaké řešení, způsob komunikace, řešení problémů. To je velmi často jako případ těch klientů, kteří se chovají násilně ve vzteku. Že nad tím vůbec nemusí přemýšlet racionálně. Oni teda nepřemýšlí racionálně vůbec, ale jako že by to pro ně mělo nějakou přidanou hodnotu to chování, že by to mělo nějaký účel. Oni prostě třeba jenom jako vůbec nevěděj, jak jinak se chovat, protože se nenaučili jak jinak se chovat. Mají rudo před očima a to tělo jako buď jenom může útočit nebo utíkat a oni prostě jakoby nevědí, co mají dělat jiného.

Mluvčí 1 - Tazatel

Lze tedy říct, co mají klienti, kteří za Vámi do programu docházejí společného?

Mluvčí 2 - LOM

Společný mají to, že se dopouštějí nějaký formy násilí. Některý ani nemají společný to, jestli to násilí je vždycky vlastně, jak se říká, hot blooded, to v těch emocích, ve vzteku. Někteří klienti to tak nemusejí mít. Většinou je to mix věcí. Jo, prostě jak jste říkala to, že tam je to sociální učení a nějaký pocit toho, že to jednání vlastně přináší nějaký prospěch, tak ono často to jakoby je smíchaný. Ale jinak mě nic nenapadá. Fakt k nám choděj lidi z různých sociálních vrstev, různě starý věkově.

Mluvčí 1 - Tazatel

Je to prostě takovej mix.

Mluvčí 2 - LOM

Roli hraje i genderový aspekt toho násilí, jakože hodnotový. My s tím taky nějak pracujeme v těch skupinách. Ale taky je to různý, prostě u někoho to hraje důležitou roli tenhle context, že prostě jakoby vnímá ženy jako nějaký druhořadý bytosti třeba. Myslí si, že má právo si na nich jakoby vymáhat svoje potřeby tím násilím

a někdo jiný to tak zase třeba vůbec nemá a zas má třeba problém v tom, že se dopouští násilí vůči dětem ve vzteku. Jsou to různé bytosti. Společný mají to násilí

Mluvčí 1 - Tazatel

V rámci programu zvládnání vzteku poskytujete individuální a skupinové sezení. Podle informací obsažených na vašich stránkách se více zaměřujete právě na ty skupinová sezení. Proč tomu tak je?

Mluvčí 2 - LOM

My ten individuální program jako mnohem víc rozšiřujeme teďka. Protože zase jo, ono to dává největší smysl se s tím člověkem vidět. Záleží, protože to je fakt strašně široká cílová skupina. Někomu může stačit, že přijde na tříhodinový seminář a řekne si, aha, vlastně jo, dobrý a naučí se jinak sám. Někdo a myslím si, že jakoby většina lidí, tak pro ně je fakt dobrá ta skupinová práce, protože tam je spousta těch referenčních vzorů a rámců a člověk se hodně dozví. Získá tam nějaký pocit, jaké jsou náležitosti, že v tom není sám, na řešení těch problémů. Taky tam je nějaký korektiv té skupiny, že když se tam někdo začne chovat jak hovado, tak ty chlapi mu dají jako zpětnou vazbu a není to, jako když nějaký odborník někomu něco říká, ale prostě jakoby, když potom slyšíte od deseti dalších lidí, že tohleto fakt jako neměl dělat tak, jako je to úplně jiná zpětná vazba, než když to říká 1 člověk a ještě to nějaký odborník. Ten individuální program je důležitější hlavně ve chvíli, kdy jsou hodně složití nebo problematičtí ti klienti. Tam je dobrý se s nima vídat dlouhodobě. Rok klidně rok a víc a oni třeba potom můžou jít do té skupiny, že jo a tak. Takhle to třeba hodně dělají v tom Norsku, nebo třeba my jezdíme do terénu za Barborou Jakobsen, to je úplně malá pobočka. Tam dělají jenom ty individuály třeba. No a je to vlastně o hodně dlouhodobý pravidelný práci. A u té terapie to tak prostě je. Pokud má dojít k nějaké změně, tak je potřeba na tom pracovat dlouhodobě, často.

Mluvčí 1 - Tazatel

Takže do budoucna byste chtěli spíš jít tím směrem individuální terapie?

Mluvčí 2 - LOM

Oboje. Ono to má právě oboje své pro a proti a je to vhodný pro jiný typy klientů. A problémem té individuální práce je to, že je nejdražší.

Mluvčí 1 - Tazatel

To chápu no. Bude to náročnější i z hlediska kapacity prostoru a terapeutů.

Mluvčí 2 - LOM

No ano, je to něco jiného, když sem přijde 12 lidí najednou než když sem přijde jeden člověk.

Mluvčí 1 - Tazatel

Momentálně ta skupinová sezení máte v délce maximálně 15 tříhodinových setkání za týden a klientům, kteří mají zájem, poskytnete navazující skupinové sezení či v případě pokračující násilí program znova. Jak často tuto možnost klienti využívají?

Mluvčí 2 - LOM

My jsme ještě nikdy nepřijali člověka znova. Možná jednoho, ale to bylo, že sem chodil třeba před osmi lety a teď znova. Jinak ale ty klienty, kteří potřebují ještě další podporu většinou směřujeme už, protože tady se naučej nějaký jakoby metody, dozvědí se o tom násilí, dokážu si ho pojmenovat a my s nimi třeba během toho follow-upu domluvíme, že teď je fakt jako dobřej čas na to jít třeba do nějaké individuální terapie, která není zaměřená na násilí, protože to násilí je třeba často jakoby důsledkem nějaký prostě vnitřní frustrace a životní nespokojenosti. Třeba takhle si to řekneme, tak on prostě potom dochází do individuální terapie a má možnost se na nás kdyžtak potom obrátit, ale nestává se to. Ten program v týdlectý formě, jak ho teďka aplikujeme, tak fakt běží 4 roky. To znamená, že těch možností vlastně toho návratu tam ještě nebylo tolik, ale hlavně to, co děláme je, že my děláme návazný skupiny. To znamená, že teď jsme třeba jednu naplnili. Že prostě obepíšeme, obvoláme klienty, nevím, s osmi skupin, který proběhly a nabídneme jim možnost jít do pokračovací skupiny, kde oni mají možnost se setkávat pod vedením nějakého terapeuta. Třeba další 4 setkání. Ty klienti, kteří potřebují nějakou podporu, většinou končí tady.

Mluvčí 1 - Tazatel

Kolik můžete přijmout ročně klientů? Kolik u vás momentálně běží těch skupinových sezení?

Mluvčí 2 - LOM

Těch klientů nám projde pod rukama třeba 250 a těch skupin otevřeme za rok 6. Takže 60 klientů projde těma skupinama. 250 jich přijde, někdo prostě projde jenom k nějakému původníma setkáním a zmizí. Kolikrát ti lidé prostě přijdou na 1 setkání a pak přestanou chodit. A další co se stává je, že přijde, my tam zjistíme nějaký kontraindikace a posíláme ho prostě jinam. Třeba do adiktologických služeb, psychiatrický kliniky, nebo je tam ta kontraindikace, že odmítá to násilí. Tak to je zase

nějaká část klientů. Některý ty klienti jdou do toho individuálu a zhruba šedesát jich skončí v těch skupinách.

Mluvčí 1 - Tazatel

Tak to tam máte i velký počet těch klientů, kteří se na to po těch úvodní setkání vykašlou a už nedochází.

Mluvčí 2 - LOM

To velká část určitě, ale tak to bylo vždycky a tak to mají všechny programy, protože to je prostě náročné téma a ty klienti jsou různí. Někteří zápasí s tou motivací a odpadávají prostě.

Mluvčí 1 - Tazatel

Vy jste teda říkal, že máte 6 těch skupin ročně. Liší se od sebe nějak ty skupiny (složením klientů)?

Mluvčí 2 - LOM

Ty klienti jsou všichni stejní, ale to, co se liší, je, že některé skupiny probíhají tady v Praze, některé v Plzni a pak děláme 1 za rok vždycky online skupinu, do který se můžou přihlásit lidi z různých koutů, abysme byli jako nadregionální taky. Jednou za rok děláme skupinu, říkáme jí letní, intenzivní a to jsou vlastně zhuštěný ty setkání do nějakých dvou nebo tří víkendů. Je to pro ně prodloužený víkend, kdy ty klienti sem přijedou strávit tu prostě intenzivní práci a jako liší se prostě struktura. No ale ten obsah je stejný.

Mluvčí 1 - Tazatel

Pokud navážete kontakt i s partnerskou klienta a zjistíte, že se spíše jedná o tzv. „italskou domácnost“ poskytnete těmto osobám jinou péči? Například párovou terapii?

Mluvčí 2 - LOM

Ne, ale to, co děláme je, že snažíme jakoby pojmenovat to násilí s tou partnerkou. A ona vlastně má možnost stejně jako ten její partner využít služeb toho našeho programu v individuální formě. Těch tady tedy máme minimum. Spíše je směřujeme do jiných organizací. Jo, ale pro nás klíčový ten jeden klient a jeho násilí. V té párové dynamice je strašně náročné se vyznat potom v tom jako že když vlastně pracují spolu. Nějaký smysl to asi má, ale my to neděláme, nebo třeba to někdy dělat budeme, to nevím. Je to náročný v tom, že oni vlastně na sebe často vzájemně jakoby přenášejí zodpovědnost za to násilí nebo celkově za to, co se děje. My se snažíme ty lidi ukotvit v tom, že já jsem zodpovědný za to, co já dělám. To znamená, že i když prostě jsem jí praštil, protože na mě křičela, tak to je pořád moje zodpovědnost, že jsem jí praštil.

Jo, má to teda nějaký důvod, proč jsem jí praštil. Ale je to moje zodpovědnost a já mám pracovat primárně s tím, že jsem jí praštil a pokud se mi nelíbí, že na mě denně křičí, tak s ní třeba nemám bejt, nebo to mám řešit, ne?

Mluvčí 1 - Tazatel

Máte pocit, že povědomí o těch programech a celkově o problematice původců partnerského násilí je dostatečné, ať už mezi odbornou, tak laickou společností?

Mluvčí 2 - LOM

Záleží na tom, jak bychom definovali tu dostatečnost. Jo, rozhodně je to dostačuje k tomu, abychom měli plný ty programy. Ale určitě se to povědomí dá jako mnohem víc zvednout. No myslím si, že odborná veřejnost už je docela jakoby seznámená a ví, jaká je tady ta nabídka. Zvlášť ta, která je nějakým způsobem zaměřená na to násilí. Prostě organizace, který pracujou s oběťma násilí, policie, soudy a OSPODY, tak oni většinou vědí, třeba někdy mají jakoby jiný očekávání od toho programu, ale vědí. Stává se třeba, že právě posílají toho klienta, abychom ho nějakým způsobem diagnostikovali, jestli tam to násilí probíhá nebo ne. Není ale naše role, abysme jako diagnostikovali to násilí. My s ním pak jako pracujeme v tom vyhodnocování tý úspěšnosti toho problému, ale my se vlastně nemáme vůbec vyjadřovat o tom, jestli a jak závažný násilný tam je z hlediska nějaké diagnostiky. Může to bejt do budoucna třeba jinak, ale teď to tak není. A to povědomí? Myslím, že v tý odborný veřejnosti je docela velký, teda relativně. A v tý laický jsme si na to dělali nějaký průzkumy. Teď jsem úplně ale zapomněl ty čísla. Jo ono jako třeba 40 % lidí, jestli si to dobře pamatuju, tak vám řekne, že zná nějaký program pro ty, co se dopouštějí násilí. Ale už třeba jenom jako 9 % dokáže říct konkrétní program v jejich kraji a velmi často, když se potom doptáváme, jaký program to je, tak vám řeknu nějaký úplnej nesmysl, že třeba řeknou Bílý kruh bezpečí. Myslím si, že nějaký hrubý povědomí, že tady něco takovýho existuje tu je, ale jako neznají ty konkrétní cesty tolik, no. Nicméně to povědomí stačí k tomu, abysme měli plno. Tam, kde je potřeba hodně zapracovat je nějaká jako politická veřejnost, která může zajistit, aby tady ten systém fungoval, aby byly dostatečné kapacity pro ty klienty.

Mluvčí 1 - Tazatel

Máte v rámci práce s klienty přístup i k nějakým dalším informacím o klientovi? Například má-li nějaký policejní záznam apod.?

Mluvčí 2 - LOM

Většinou ne. Většinou je to tak, že máme primárně ty informace, který nám předává ten klient a máme ty informace, který nám předává ta partnerka. Někdy se může stát, že z toho, co nám říkají, vyplývají nějaký další věci, který by bylo dobrý si zjistit proto, abysme věděli, co se tam jako v rámci toho násilí odehrává. Následně to většinou společně s tím klientem řešíme, co bychom potřebovali ještě vědět. Můžeme jít třeba na případovou konferenci na OSPOD. U těch policejních věcí tam my to ani jako nějak nechceme nebo nepotřebujeme ty zprávy. Spíš potřebujeme vědět, jak o tom ten klient přemejšlí, co se tam stalo, jak to popisuje. Momentálně to jsou jednotky klientů ročně, kteří k nám přijdou přes policii. Když teď lovím v paměti, myslím, že posílají nějaký email s žádostí. Neposílají ten spis nebo nějaký hlubší informace. Posílají jenom tohleto je pachatel, s kterým řešíme tohleto. Posílají jenom obecné informace.

Mluvčí 1 - Tazatel

Setkáváte se u klientů často s nějakou poruchou osobnosti, jako třeba narcistická porucha apod.? Nemyslím teď vyloženě psychózy. To chápu, že ten klient, pokud má takto závažné psychické onemocnění se léčí i někde jinde.

Mluvčí 2 - LOM

Jo, setkáváme se. Ale není to zas, jako když jste se ptala na to, jestli ti klienti mají něco společného, tak jako není to, že by tady sedělo deset narcisů. Jsou to spíše výjimky. Pokud byste se zamyslela nad všema možnejma duševníma onemocněníma, tak tu může bejt všechno. Co si myslím, že je jako nejčastější, tak jsou deprese. Jakože to jsou lidi prostě, který fakt nejsou spokojený v životě, a to násilí je jakoby součástí tý frustrace.

Příloha 5: Ukázka kódování v programu Requal

A Někdy dělám i to, že řeknu, tak pojďme se teď vykašlat na to kvůli čemu vás ten soud poslal a pojďme se prostě bavit o vás. Co se nám v tom životě děje. A kolikrát jako najdeme to, že ty klienti opravdu zažívají v tom v životě něco těžkého a potřebují to řešit a chtějí to řešit. A třeba se chtějí v něčem posunout.

DIAKONIE vstupní motivace

Co si myslím, že je jako nejčastější, tak jsou deprese. Jakože to jsou lidi prostě, který fakt nejsou spokojený v životě, a to násilí je jakoby součástí té frustrace.

LOM příčina násilného chování původce

Jo, setkáváme se. Ale není to zas, jako když jste se ptala na to, jestli ti klienti mají něco společného, tak jako není to, že by tady sedělo deset narcisů. Jsou to spíše výjimky.

LOM příčina násilného chování původce

A nebo mě potom napadá, že někdy, když jsou ty klienti opravdu totálně nemotivovaný, a nechtějí přecházet a opravdu jako nechtějí o něčem mluvit, tak prostě spolu mlčíme nějakou dobu a po nějaký době mám tu zkušenost, že se najednou tam něco objeví v té terapii. A najednou oni začnou mluvit a začnou být třeba našťvaný a už tam potom na tom vzteku třeba můžeme pracovat. A tak to není vyloženo o té motivaci, na co jste se ptala, ale jako jedna z možností. Ale abych nebyl jen tak pozitivní, u mnoha klientů se to nepovede. U mnoha klientů se nepovede tu motivaci najít a někdy bohužel si to prostě jenom odchodí. Něco malinko se snažíme upracovat, ale když tam ta motivace není, tak s tím moc neudělám.

DIAKONIE vstupní motivace

Převaha je těch, co chodí dobrovolně, určitě

DIAKONIE vstupní motivace

Jo a pak samozřejmě i ty ostatní programy doporučujeme, ale tam je problém, že my jsme jako všichni plní. Možná třeba je nějaký program v Praze míň plnej než ten náš, tak na ně dojde řada dřív, ale to mi často nevíme. Žadný konkurenční boj o klienty v tomto odvětví nemáme.

LOM Kapacita

Jo a pak samozřejmě i ty ostatní programy doporučujeme, ale tam je problém, že my jsme jako všichni plní. Možná třeba je nějaký program v Praze míň plnej než ten náš, tak na ně dojde řada dřív, ale to mi často nevíme. Žadný konkurenční boj o klienty v tomto odvětví nemáme.

LOM Propojenost organizací

My ten individuální program jako mnohem víc rozšiřujeme teďka

LOM Individuální terapie

Někdo a myslím si, že jakoby většina lidí, tak pro ně je fakt dobrá ta skupinová práce, protože tam je spousta těch referenčních vzorů a rámců a člověk se hodně dozví. Získá tam nějaký pocit, jaké jsou náležitosti, že v tom není sám, na řešení těch problémů. Taky tam je nějaký korektiv té skupiny, že když se tam někdo začne chovat jak hovado, tak ty chlapi mu dají jako zpětnou vazbu a není to, jako když nějaký odborník někomu něco říká, ale prostě jakoby, když potom slyšíte od deseti dalších lidí, že tohleto fakt jako neměl dělat tak, jako je to úplně jiná zpětná vazba, než když to říká 1 člověk a ještě to nějaký odborník.

LOM Skupinová terapie

Ten individuální program je důležitější hlavně ve chvíli, kdy jsou hodně složití nebo problematičtí ti klienti

LOM Individuální terapie

. Tam je dobrý se s nima vidat dlouhodobě. Rok klidně rok a víc a oni třeba potom můžou jít do té skupiny, že jo a tak.

LOM Individuální terapie

12 Seznam zkratek

Zkratka	Význam
CCV	Coercive controlling violence – nátlakové kontrolující násilí, Též Common couple violence – obecné párové násilí
Č.	Číslo
ČCE - SKP	Českokobratrská církev evangelická – Středisko křesťanské pomoci
ČR	Česká republika
DN	Domácí násilí
FF UK	Filosofická fakulta Univerzity Karlovy
IC	Intervenční centrum
IPV	Intimate partner violence – partnerské násilí
LZPS	Listina základních práv a svobod
MVC	Mutual violent control – vzájemná násilná kontrola
MT	Mental tortment – psychické týrání
LOM	Liga otevřených mužů
OČTŘ	Orgány činné v trestném řízení
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
PČR	Policie České republiky
PDN	Původci domácího násilí
PTI	Program terapeutických intervencí
PMS	Probační a mediační služba
Sb.	Sborník/Sborníku
SIV	Separation instigated violence – separační násilí
WHO	Světová zdravotnická organizace